

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

**Esbjerg
kommunale
Skolevæsen**

**Skoleaaret 1941—42
1942—43**

**Statens pædagogiske Studiesamling
København**

BERETNING

OM

ESBJERG KOMMUNALE SKOLEVÆSEN

Skoleaaret 1. April 1941—31. Marts 1942 og 1. April 1942—31. Marts 1943
(Personalet den 1. September 1943)

ved

Skoledirektør Olaf Petersen

Skolevæsenets Tilsyn og Ledelse den 1. Juni 1943.

Esbjerg Skolekommission:

Socialinspektør N. Chr. Jespersen, Formand.	} Medlemmer af Byraadet
Landstingsmand Alb. Andersen, Næstformand.	
Landsretssagfører A. C. Krebs.	
Kontorbestyrer H. M. Magnussen.	
Viceinspektør P. Damgaard Petersen.	

Esbjerg Byraads Skoleudvalg:

Landstingsmand Albert Andersen, Formand.
Socialinspektør N. Chr. Jespersen, Næstformand.
Læge Povl Carstensen.
Kommunelærerinde Frk. Marg. Hald.
Kontorbestyrer H. M. Magnussen.
Landsretssagfører H. Rambusch.
Redaktør Knud Rée.

Ungdomsskolenævnet for Esbjerg Købstadkommune:

Borgmester L. Høyer-Nielsen	(v. a. Esbjerg Byraad), Formand,
Kommunelærerinde Frk. Marg. Hald	(v. a. " "),
Socialinspektør N. Jespersen	(v. a. Esbjerg Skolekommission),
Skoledirektør Olaf Petersen	(v. a. " "),
Sekretær og Tilsynsførende med Undervisningen i Ungdomsskolen og Af- tenskolen;	
Kommunelærer M. Vilsgaard	(v. a. Fælleslærerrådet),
" S. Friborg	(v. a. " "),
Bogtrykker K. Rosendahl	(v. a. Dansk Arbejdsgiverforening),
Arbm. Ferd. Clausen	(v. a. Arbejdernes Fællesorganisation).
Fru Ingeborg Larsen	(v. a. Esbjerg Husmoderforening),
Frk. Karen Frandsen	(v. a. Dansk Kvindesamfund),
Kontorbestyrer H. Magnussen	(v. a. Arbejdernes Oplysningsudvalg).
Fru N. Bendixen	(v. a. " ").

Tilsynsførende med Religionsundervisningen.

Provst A. Kjærgaard, (Sognepræst ved Vor Frelzers Kirke),
Pastor P. Bentzen, (Sognepræst ved Zions Kirke).

Forældreraadene:

- For *Danmarksgades Skole*: Fru Kristine Marie Dahl, Forstander A. Lindquist,
Fru Elna Olivia Magnussen.
For *Rørkjær Skole*: Pakmester N. C. Pedersen, Fru Anna Margrethe Agersnap,
Arbmd. Otto Kai J. Jensen.
For *Stormgades Skole*: Arbmd. Hans A. Lassen Holm, Malermester Viggo Jørgensen,
Fru Anna Buur Thomsen.
For *Vestre Skole*: Bestyrer Hans P. J. Gorridsen, Maskinpasser Magnus Nielsen,
Fru Else Lydia Svarrer.
For *Østre Skole*: Kordegn N. V. Thorup, Fru Mary Støckler, Arbmd. Aage L.
Andresen.

Fælleslærerradet:

Formand: Kommunalærer Karl Bruun, Stormgades Skole.

Lærerraadene:

- Formand for Lærerradet
ved Danmarksgades Skole: Kommunalærer J. Ladegaard.
" Rørkjær Skole: " S. P. Sørensen.
" Stormgades Skole: " Karl Bruun.
" Vestre Skole: Kommunalærerinde Frk. A. Rasmussen.
" Østre Skole: Viceinspektør H. Hansen.

Skolevæsenets Administration:

Olaf Petersen, Skoledirektør.
Frk. D. Jensen, Kontorassistent.

Skolevæsenets Kontor:

Administrationsbygningen, Danmarksgade 36, II. Sal.
Skoledirektøren træffes hver Skoledag Kl. 15—16, Fredag 15—18. Lørdag Eftm.
er Kontoret lukket. Telefon 2294 A, lok. 59. (Skoledirektøren priv. 1113).
Vikaranvisning (Frk. D. Jensen) 7,45—16.

Kommunens Skoler:

Danmarksgades Skole (D):	Overlærer F. Klintø,	Tlf. 887 (13—14)	undt.	Lørd.
Rørkjær Skole (R):	" John Jensen,	" 2163 (13—14)	" "	" "
Stormgades Skole (S):	" S. Laursen,	" 289 (13—14)	" "	" "
Vestre Skole (V):	" N. Sæderup,	" 395 (13—14)	" "	" "
(m. Anneksskolen) (An):	" "	" "	" "	" "
Østre Skole (Ø):	" O. Borup,	" 308 (13—14)	" "	" "

Skolelæge: Embedet vakant. Dr. Albert Petersen vikarierer (Telefon 1666).
Skolesundhedsplejerske: Frk. Warla Østbirk (Anneksskolen) (Telefon 2801).
Skoletandklinik: Forstander S. A. Vedel-Petersen (Telefon 1020), D. Skole.
Intelligensprøver m. v.: Kommunalærerinde Fru Lorck Pedersen, Anneksskolen
(Telefon 2801).
Lægeaut. Talelærer: Lærer Oluf Schultz, Anneksskolen (Telefon 2801).

I. Statistik.

Skolesøgende og undervisningspligtige Børn i Esbjerg.

31. December 1941	Fra Esbjerg Kommune						Fra andre Kommuner		I alt
	Under undervisningspligtig Alder		I undervisningspligtig Alder		Over undervisningspligtig Alder		Dreng	Piger	
	Dreng	Piger	Dreng	Piger	Dreng	Piger			
A. Kommunens Skoler:									
1. Danmarksgades Skole			269	271	85	84			709
2. Rørkjær Skole	22	33	347	377	53	44			871
3. Stormgades Skole			430	399	63	76			968
4. Vestre Skole	101	101	419	373					994
5. Østre Skole	90	103	336	341					870
Tilsammen	213	237	1801	1761	201	204			4411
B. Esbjerg Statsskole			41	47	47	55	105	94	387
C. Private Skoler:									
1. St. Nikolaj Skole	1		5				10	3	19
2. Forældreskolen	5	7	25	19			11	10	77
Tilsammen	6	7	30	19			21	13	90
I alt i samtlige Skoler	219	244	1872	1827	248	259	126	107	4900
D. 1. Underviste i Hjemmet			1	1					
2. Uden Undervisning p. G. af vedvarende Sygdom, Aands- svaghed el. lign.			3	3					
Antal undervisnpl. Børn i Esbjerg			1876	1831					
31. December 1942									
A. Kommunens Skoler:									
1. Danmarksgades Skole			274	263	80	88			705
2. Rørkjær Skole	51	47	344	370	39	44			895
3. Stormgades Skole			392	357	78	67			896
4. Vestre Skole	122	96	422	384					1024
5. Østre Skole	95	110	351	366					922
Tilsammen	268	253	1783	1740	197	199			4444
B. Esbjerg Statsskole			43	50	54	61	96	103	407
C. Private Skoler:									
1. St. Nikolaj Skole		1	8		1		4	2	15
2. Forældreskolen	6	8	27	24		1	8	9	85
Tilsammen	6	9	35	24	1	1	12	11	90
I alt i samtlige Skoler	274	262	1861	1814	252	261	108	114	4940
D. 1. Undervist i Hjemmet				1					
2. Uden Undervisning p. G. af vedvarende Sygdom, Aands- svaghed el. lign.			3	5					
Antal undervisnpl. Børn i Esbjerg			1864	1820					

	1941	1942
Let af indenbys skolesøgende Elever i samtlige Skoler	4669 (Afgang 170)	4724 (Tilvækst 55)
„ udenbys skolesøgende Elever i samtlige Skoler	233 (do. 17)	222 (Afgang 11)
„ Elever i Esbjerg Kommuneskoler	4417 (do. 169)	4440 (Tilvækst 23)
„ undervisningspligtige Børn i Esbjerg	3707 (do. 94)	3684 (Afgang 23)

1941: De undervisningspligtige Børn udgjorde 10,89 pCt. af Byens Indbyggerantal, der af Folkeregistret var opgjort til 34.025 pr. 1. Januar 1942.

Af de undervisningspligtige Børn gik 96,09 pCt. i Esbjerg Kommuneskoler, 2,37 pCt. i Esbjerg Statsskole og 1,32 pCt. i private Skoler.

1942: De undervisningspligtige Børn udgjorde 10,50 pCt. af Byens Indbyggerantal: 35.081 pr. 1. Januar 1943.

Af de undervisningspligtige Børn gik 95,63 pCt. i Esbjerg Kommuneskoler, 2,52 pCt. i Esbjerg Statsskole og 1,60 pCt. i private Skoler.

Klassetal og Børnetal i Kommuneskolerne den 31. December 1941.

Klassetrin	Danmarksg. Skole		Rørkjær Skole		Stormgades Skole		Vestre Skole		Østre Skole		I alt	
	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn
ørnehaveklasse ...			2	55			6	202	6	188	14	445
Klasse			3	93	2	67	7	223	6	209	18	592
„			4	107	2	61	6	196	4	127	16	491
„			4	95	1	35	6	174	5	153	16	457
„			4	102	2	63	6	171	6	166	18	502
„	4	119	2	61	4	136					10	316
M. Klasse	4	105	3	86	4	120					11	311
M. „	5	125	2	61	4	122					11	308
M. „	2	38	1	20	1	17					4	75
I. XM. Klasse ...	2	59	2	58	3	84					7	201
II. XM. „ ...	3	84	1	23	3	78					7	185
III. XM. „ ...	3	81	2	55	3	89					8	225
V. XM. „ ...	2	42	2	40	3	59					7	141
Realklasse	2	40	1	20	1	23					4	83
Hjælpeklasse	1	16			1	14	2	28	2	27	6	85
I alt	28	709	33	876	34	968	33	994	29	870	157	4417

Optælling efter Skoleafdelinger:

Grundskolen	92 Klasser	2803 Børn
Eksamensfri Mellemskole	26 „	694 „
Eksamens-Ml. og Realkl. ...	33 „	835 „
Hjælpeklasser	6 „	85 „

Tilsammen 157 Klasser 4417 Børn

Klassetallet var 1 mindre og Børnetallet 169 mindre end det foreg. Aar.

Klassetal og Børnetal i Kommuneskolerne den 31. December 1942.

Klassetrin	Danmarksg. Skole		Rørkjær Skole		Stormgades Skole		Vestre Skole		Østre Skole		I alt	
	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn
Børnehaveklasse ...			3	98			6	218	6	195	15	51
1. Klasse	2	56	3	101	3	92	4	128	5	167	17	54
2. "			3	86	2	60	8	219	7	198	20	56
3. "			4	108	2	60	6	191	4	128	16	48
4. "			4	98	1	35	6	180	5	149	16	46
5. "	2	68	2	70	2	68	2	60	2	59	10	32
1. M. Klasse	4	107	2	58	4	121					10	28
2. M. "	4	99	3	75	4	118					11	29
3. M. "	2	40	1	10	1	20					4	7
I. XM. Klasse ...	3	71	2	49	3	80					8	20
II. XM. " ...	2	56	2	52	3	77					7	18
III. XM. " ...	3	86	1	23	3	79					7	18
IV. XM. " ...	3	67	2	43	3	60					8	17
Realklasse	1	27	1	24	1	24					3	7
Hjælpeklasse	2	28					2	28	2	26	6	8
Tilsammen	28	705	33	895	32	894	34	1024	31	922	158	444

Optælling efter Skoleafdelinger:

Grundskolen	94	Klasser	2892	Børn
Eksamensfri Mellemskole	25	"	648	"
Eksamens-Mlsk. og Realkl. ...	33	"	818	"
Hjælpeklasser	6	"	82	"

Tilsammen 158 Klasser 4440 Børn

Skemaet udviser en Stigning fra 1941 paa: 1 Klasse og 23 Børn.

Gennemsnitsbørnetal i Kommuneskolerne i Skoleåret 1941—42.

Klassetrin	Danmarksg. Skole		Rørkjær Skole		Stormgades Skole		Vestre Skole		Østre Skole		I alt	
	pr. Klasse	alle Klasser	pr. Klasse	alle Klasser	pr. Klasse	alle Klasser	pr. Klasse	alle Klasser	pr. Klasse	alle Klasser	pr. Klasse	alle Klasser
Børnehavekl.			27,7	55,3			34,3	205,9	30,8	184,8	31,9	44
1. Klasse			31,6	94,8	33,2	66,3	32,0	223,9	34,5	207,0	33,9	59
2. "			27,0	108,2	30,8	61,5	33,2	198,9	32,1	128,5	31,1	49
3. "			23,8	95,3	35,0	35,0	29,4	176,4	30,6	152,8	28,7	45
4. "			25,7	102,7	31,5	63,1	28,4	170,1	27,5	165,3	27,8	50
5. "	30,2	120,7	30,8	61,6	33,2	132,7					31,5	31
1. M. Kl.	26,5	106,2	26,9	80,8	30,2	120,9					28,0	30
2. M. "	25,5	127,5	31,2	62,3	29,9	119,7					28,1	30
3. M. "	20,9	41,8	20,8	20,8	19,9	19,9					20,6	8
I. XM. Kl.	30,3	60,7	29,8	59,6	28,7	86,1					29,5	20
II. XM. "	28,6	85,9	24,7	24,8	26,2	78,5					27,0	18
III. XM. "	26,6	79,9	27,5	55,0	29,7	89,0					28,0	22
IV. XM. "	22,5	44,9	20,3	40,6	19,9	59,9					20,8	14
Realklasse	20,7	41,4	21,8	21,8	23,4	23,4					21,7	8
Hjælpekl.	15,6	15,6			14,8	14,8	15,0	30,1	13,1	26,3	14,5	8
Tilsammen ...	25,9	724,6	26,8	883,6	28,6	970,8	30,5	1005,3	29,8	864,7	28,3	444

Optælling efter Skoleafdelinger:	I alt	pr. Klasse
Grundskolen	2810,8	30,6
Eks.fri Mellemskole	699,9	26,9
Eksamensmellemskolen	851,5	25,8
Hjælpeklasser	86,8	14,5
	<hr/>	<hr/>
	4449,0	28,3

Gennemsnitsbørnetallet var 114,3 mindre end det foregaaende Aar.

Gennemsnitsbørnetal i Kommuneskolerne i Skoleåret 1942-43.

Klassetrin	Danmarksg. Skole		Rørkjær Skole		Stormgades Skole		Vestre Skole		Østre Skole		I alt	
	pr. Klasse	alle Klasser	pr. Klasse	alle Klasser	pr. Klasse	alle Klasser	pr. Klasse	alle Klasser	pr. Klasse	alle Klasser	pr. Klasse	alle Klasser
ørnehavekl.	28,8	57,5	32,4	97,3			35,8	214,8	32,7	196,4	33,9	508,5
Klasse			32,2	96,7	31,3	93,8	31,5	125,9	33,1	165,6	31,7	539,5
"			27,9	83,7	29,9	59,8	28,7	200,7	28,5	199,8	27,2	544,0
"			26,6	106,5	29,2	58,4	32,2	193,4	32,0	128,2	30,4	486,5
"			23,9	95,7	34,8	34,8	27,5	192,3	29,8	148,9	29,5	471,7
"	32,6	65,3	33,6	67,3	33,6	67,2	29,8	59,6	28,5	57,1	31,7	316,5
M. Kl.	26,6	106,3	28,9	57,8	30,3	121,3					28,5	285,4
M. "	24,5	98,0	25,2	75,7	29,1	116,3					26,4	290,0
M. "	20,5	41,0	12,9	12,9	22,6	22,6					19,1	76,5
I. XM. Kl.	24,6	73,8	25,0	50,1	27,1	81,2					25,6	205,1
I. XM. "	27,8	55,7	26,1	52,2	25,8	77,3					26,5	185,2
I. XM. "	28,7	86,0	23,2	23,2	26,5	79,5					27,0	188,7
V. XM. "	23,0	69,0	22,3	44,6	20,9	62,7					22,0	176,3
alklasse	27,2	27,2	24,1	24,1	25,8	25,8					25,7	77,1
hjælpekl.	14,0	28,0					15,4	30,8	12,9	25,8	14,1	84,6
Isammen ...	25,3	707,8	26,9	887,8	28,1	900,7	29,9	1017,5	29,7	921,8	28,1	4435,6

Optælling efter Skoleafdelinger:	I alt	pr. Klasse
Grundskolen	2866,7	30,5
Eks.fri Mellemskole	651,9	26,1
Eksamensmellemskolen	832,4	25,2
Hjælpeklasser	84,6	14,1
	4435,6	28,1

Gennemsnitsbørnetallet var 13,4 mindre end det foregaaende Aar.

Børnenes Skoleforsømmelser i Skoleåret 1942-42.

	Forsømmelserne i pCt. af de skolepligtige Dage					Børn, der forsømte uden lovlign Grund		Ikendte Bøder for Forsømmelser uden lovlign Grund Kr.
	Sygdom	Anden lovlign Grund	Med forudgiven Tilfaldelse	Uden lovlign Grund	I alt	Antal	pCt. af Børnetallet	
Danmarksg. Skole...	3,67	0,16	0,17	0,09	4,09	13	1,79	74,00
Rørkjær Skole	6,11	0,33	0,03	0,06	6,53	27	3,06	5,00
Stormgades Skole ...	4,53	0,13	0,22	0,15	5,03	47	4,85	72,00
Vestre Skole	6,95	0,10	0,11	0,07	7,23	28	2,79	0,00
Østre Skole	6,21	0,09	0,12	0,04	6,46	10	1,16	0,00
Alle Skolerne	5,58	0,16	0,13	0,08	5,95	125	2,81	151,00

Samtlige Forsømmelser udgjorde 5,95 pCt. af de skolepligtige Dage mod 5,52 pCt. det foregaaende Aar.

I Anledning af Forsømmelse uden lovlig Grund sendtes skriftlig Advarsel til Hjemmet i 62 Tilfælde; i 11 Tilfælde var Forældrene tilsagt til at give Møde for Skolekommissionen, og i 5 Tilfælde maatte Børneværnet gribe ind.

Børnenes Skoleforsømmelser i Skoleaaret 1942—43.

	Forsømmelserne i pCt. af de skolepligtige Dage					Børn, der forsømte uden lovlig Grund		Ikendte Børn for Forsømmelser uden lovlig Grund Kr.
	Sygdom	Anden lovlig Grund	Med forudgiven Tilfælde	Uden lovlig Grund	I alt	Antal	pCt. af Børnetallet	
1. Danmarksg. Skole...	4,03	0,21	0,20	0,03	4,47	29	4,10	6,00
2. Rørkjær Skole	6,55	0,34		0,06	6,95	19	2,14	24,00
3. Stormgades Skole ...	4,67	0,13	0,23	0,16	5,19	51	5,67	136,00
4. Vestre Skole	7,23	0,13	0,10	0,08	7,54	49	4,81	49,00
5. Østre Skole	6,69	0,21	0,16	0,09	7,15	24	2,60	55,00
Alle Skolerne	5,95	0,20	0,14	0,09	6,38	172	3,88	270,00

Samtlige Forsømmelser udgjorde 6,38 pCt. af de skolepligtige Dage mod 5,95 pCt. i 1941—42.

I Anledning af Forsømmelser uden lovlig Grund sendtes skriftlig Advarsel til Hjemmet i 140 Tilfælde, i 74 Tilfælde var Forældrene tilsagt til at give Møde for Skolekommissionen, og i 5 Tilfælde skete der Anmeldelse til Børneværnet.

Udlaan af Lokaler i Kommuneskolerne 1941—43.

Esbjerg Aftenskole, Esbjerg Handelsskole, Dansk Kvindesamfunds Aftenskole, Civilluftbeskyttelsestjenesten, Esbjerg Arbejder Sangforening, Dansk Vandre Sang, Arbejdernes Fællesorganisation, Husmoderforeningen.

Gymnastiksale benyttedes af følgende Foreninger:

Under Esbjerg Idrætsforbund:

Atletklubben „Dana“, Esbjerg Atletklub af 1917, Esbjerg Gymnastikforening, „F. D. F.“, „Hermod“, „K. F. U. M.“, „D. U. I.“, Arbejdernes Bokseklub og Esbjerg forenede Boldklubber.

Kommunen ydede gratis Lys, Varme og Rengøring.

Uddeling af Rationeringskort o. lign. har i Løbet af Skoleaaret paa forskellige Maade lagt Beslag paa nogle af Skolevæsenets Lokaler.

Endvidere er Gymnastiksale og adskillige Undervisningslokaler blevet brugt til Uddannelse af Husvagter.

II. Meddelelser vedrørende Aarets Arbejde.

Kommunens Skolebygninger 1941—43.

Foruden den egentlige Vedligeholdelse foretoges følgende særlige Arbejder og Anskaffelser:

1941—42:

D. Skole: Ombygning af Badelokaler, Opsætning af nye Skabe og Reoler, Linoleum paa Trappe i Skolen mod Danmarksgade.

S. Skole: Modernisering af Geografilokalet. Nyt Inventar til 1. Klasse. Ny Hoveddøre til Skolebygningen. Nye Ovenlysvinduer til Skolekøkkenlokalet. Opsætning af Sæbeholdere paa Gangene. Fortov mod Stormgade omlagt.

V. Skole: Faste Skabe i 3 Klasselokaler. Opsætning af 2 nye Vaske i Haandgerningslokalet. Modernisering af de elektr. Lamper i 3 Klasselokaler. Møblering af Skolesundhedsplejerskens Kontor paa Anneksskolen.

Ø. Skole: Istandsættelse af Lærerværelset. Opsætning af Stikkontakter i 11 Klasseværelser. Nye Rullegardiner. Opsætning af ny Varmtvandsbeholder.

1942—43:

D. Skole: Nye Toiletter. Modernisering af Omklædningsrum og Baderum, ny Varmtvandsbeholder, ny Kvist med Altan til Pedellens Lejlighed. Anskaffelse af 4 nye Tavler, 1 Divan til Overlærerens Kontor og nye Lamper til 4 Klasseværelser.

S. Skole: Nye Toiletter. Modernisering af Haandgerningsklassen. Installation af ny Kedel og af Radiatorer paa Gangene, Eftersyn af samtlige Varmekanaler, nyt Beskyttelsesrum i Kælderen, nye Lamper paa 2. Etage, Modernisering af Fortovsanlæg til Gaden.

V. Skole: Nye Toiletter og ny Mellembygning i 3 Etager. Nyt Centralvarmeanlæg i Skolen af 1896 og Gymnastiksalen. Modernisering af Pedellens Lejlighed. Ændring af Fortovsanlæg mod Gaden. Inventar til det nye Børnebibliotek og Arkivet. Anskaffelse af nye Lamper.

Ø. Skole: Nye Toiletter og Installation af Fjernvarme. Modernisering af Fortovsanlægget mod Gaden. Indretning af Cykleskur. Modernisering af Overlærerens Kontor.

Rengøring og Opvarmning.

Rengøringen af Kommuneskolerne i Skoleaaret 1942—43 udførtes af 74 Kvinder (ved D. Skole 17, ved R. Skole 14, ved S. Skole 18, ved V. Skole 10, ved Ann. Skole 3 og ved Ø. Skole 12).

Skolerne regnedes med Hensyn til Rengøring for ca. 238 Klasseværelser (D. Skole 58, R. Skole 43, S. Skole 55, V. Skole 34, Ann. Skole 10 og Ø. Skole 38). Betalingen var 16,60 Kr. pr. Maaned pr. Klasseværelse + Dyrtidstillæg (f. T. 21,08 Kr.).

Brændselsforbrug.

Forbruget er omregnet i Kul, idet 1,0 t Koks regnes = 1,1 t Kul, og 1,0 t Tørv regnes = 0,34 t Kul.

Forbrugene bliver da:

1941—42:	
Stormgades Skole	120,6 t
Vestre Skole	85,0 „
Østre Skole	104,4 „
	310,0 t
1942—43:	
Vestre Skole	46,1 „
Stormgades Skole	116,2 t
Østre Skole	48,1 „
	210,4 t

Opvarmningstiden var i 1941—42 ca. 52,5 Uger og i 1942—43 ca. 52,9 Uger. Til Opvarmningen af Danmarksgades Skole fra Elektricitetsværkets Fjernopvarmningsanlæg brugtes i 1941—42: 700.494 Calorier, der kostede 17.729,62 Kr.; 1942—43: 594.403 Calorier, der kostede 14.584,57 Kr.

I Østre Skole blev Varmeanlægget i Bygningen af 1918 tilsluttet Fjernvarmenettet i Efteråret 1942. Varmeafgift 1942—43: 3.071,82 Kr.

Brændselsudgiften ved Anneksskolen beløb sig til: 1941—42: 4.287,36 Kr.; 1942—43: 2.141,03 Kr.

Undervisningen.

Siden 5. December 1940 har Rørkjær Skole — den nyeste og mest moderne af Skolevæsenets Skoler med Plads til godt 1000 Børn — været afgivet til den tyske Værnemagt. Den 28. Januar 1943 overtog de militære Myndigheder yderligere følgende Lokaler paa Østre Skole: Børnehavelokalet og Læsestuen, Drengenes Gymnastiksal med Omklædningsrum og Redskabsrum samt Drengenes Toiletter, og den 1. April s. A. blev Vestre Skole med Plads til ca. 1000 Børn ogsaa stillet til Raadighed til militært Formaal. — Børnene fra Rørkjær Skole blev overflyttet til Danmarksgades Skole, og Børnene fra Vestre Skole fik Undervisningslokaler paa Stormgades Skole. Disse to Skoler (D. og S.) har skiftevis Formiddags- og Eftermiddagsundervisning hveranden Uge (Kl. 8—13 og 13—18). Enkelte Klasser fra R. Skole gaar i Ø. Skole, og et Par Klasser undervises i lejede Lokaler paa Forældreskolen. — I Begyndelsen af Kalenderåret 1943 blev Anneksskolens Gymnastiksal og Drengenes Gymnastiksal inddraget til Bolig for husvilde Familier, og den 1. April s. A. blev 3 Klasseværelser paa Anneksskolen overdraget det sociale Udvalg til samme Formaal.

Disse Forhold i Forbindelse med andre Foranstaltninger, som det som Følge af den ekstraordinære Situation ude og hjemme har været nødvendigt at gennemføre, har selvfølgelig indvirket paa det daglige Skolearbejde, f. Eks. ved delvis Indskrænkning af Undervisningstiden (forkortede Timer m. v.), ligesom der gennem Restriktioner og Rationeringer paa forsk. Omraader har været adskillige daglige Ulemper at overvinde.

Undervisningen er dog i det store og hele efter Omordningerne blevet gennemført nogenlunde planmæssigt, og Resultatet maa undervisningsmæssigt set betegnes som ret tilfredsstillende, selv om det naturligvis ikke har kunnet staa paa Højde med det, der vilde kunne være naaet under fredelige Forhold.

For Eksamensmellemskolens Vedkommende bestemte Undervisningsministeriet, at de Pensa, som normalt opgives til Mellems- og Realeksamen blev afkortet

Ni søg i Slægtens Spor i stort og smadt,
i Klinteoksen efter Harens Lænder,
i Mosefundets Smykke, plumpt og raat,
i Kirkens Hvadre, laagt af brede Hænder.
Noert skimlet Skrift, hver skjoldet Ulterbog
har gemt et Gran af Slægtens Ve og Vaad,
nu ska' du robe mig, hvad Vej ieg drog,
og loft mig en Dug af Livets Gaade.

svagthørende, opøves i tydelig Artikulation og Mundaflæsning, og deres Ører bliver behandlet af Skolesundhedsplejersken efter Ørelægens Forskrifter.

Som det vil fremgaa af den billedlige Fremstilling, vil *Mellemskolen* komme til at omfatte *samtlig*e Børn, der har gennemgaaet Grundskolen, bortset fra det mindre Antal Børn, der ikke kan følge den normale Undervisning. Den nye Gren paa Grundskolens Hovedstamme er den eksamensfri Mellemskole med Hovedvægt i praktisk Retning; den fører over i Erhvervslivets forskellige Forgreninger og i de tekniske Skoler og Fagskoler.

Da det gennem flere Aar har været den almindelige Erfaring, at den strengt teoretiske Undervisning ikke formaade at fængsle Eleverne i den gamle Folkeskoles ældste Klasser i den Grad, som det kunde være ønskeligt, er det Hensigten med den nye Plan for den eksamensfri Mellemskole — i Stedet for en Travnen ad de gamle Fagkolonnens Vej —, at stille Eleverne overfor Arbejdet med Emner og Opgaver, som har Børnenes naturlige Interesse. Sprængning af den en Gang vedtagne Fagkreds bliver denne Afdelings mest karakteristiske Træk. Det bliver Arbejdsenheder og Emner, som Interessen kommer til at samle sig om, og det er Skolemyndighedernes Tro, at en saadan Form vil give nyt Liv og Initiativ, Aktualitet, Aktivitet og Arbejdsglæde saavel hos Eleverne som Lærerne. Denne Arbejdsform giver den eksamensfri Mellemskole sit eget Ansigt. Den rummer megen Frihed baade for Lærerne og Eleverne, en Frihed under Ansvar.

Til den eksamensfri Mellemskole er knyttet et toaarigt Præliminærkursus. Derved har man opnaaet en Ligestilling af de to Mellemskoleformer og en Form, der forbinder de to Undervisningsgrene til en Enhed. Denne Præliminærafdeling vil være af væsentlig Betydning som Middel til at afspænde den Nervøsitet, der erfaringsmæssigt griber adskillige Forældre, naar deres Børns Overgang til Eksamensmellemskolen skal finde Sted. Det er selvsagt af stor pædagogisk og psykologisk Værdi, at et Barns Indførelse i Eksamensskolen ikke skal baseres udelukkende paa en Afgørelse, der træffes i Barnets 11. eller 12. Leveaar, men at der gives Muligheder for en Udsættelse af Afgørelsen til et Tidspunkt, hvor Barnet har hele sin Folkeskoleundervisning bag sig og har faaet Tid til at modnes. Skolen og Forældrene faar et sikrere Grundlag at dømme ud fra. Det tilkoblede Eksamenskursus vil utvivlsomt bringe adskillige Forældre til med større Sindsro at sende deres Børn i den *eksamensfri* Mellemskole og se Tiden an. Ingen Mulighed er spildt. Det er ikke engang strengt nødvendigt, at de unge skal gaa lige fra den eksamensfri Afdeling over i Præliminærafdelingen, idet de, naar de paa et senere Tidspunkt efter deres Udskrivning af Skolen, skulde faa Lyst til at gennemgaa dette Kursus, da kan faa Adgang dertil, naar de fra deres Skole medbringer en Modenheds- og Forholdsattest. Undervisningen er i denne som i de andre Afdelinger gratis og Undervisningsmidlerne udleveres ogsaa i denne Skoleafdeling gratis til de paagældende, ligesom der ydes Eleverne fra mindre bemidlede Hjem en aarlig Understøttelse.

En saadan Struktur, som den nye Skoleplan indeholder, synes at give en naturlig og ønskelig Balance inden for hele Skolevæsenet; psykologisk og pædago-

Noter til Side 19.

¹⁾ *Korsang* (frivillig).

²⁾ *Emnebehandling*: En Lærer, der i „Den eksamensfri Mellemskole“ underviser i Dansk og et eller flere af Fagene Historie, Naturhistorie, Geografi og Naturlære, kan benytte en Del af Dansktimerne til skriftlig Behandling af et fagligt Emne, ligesom der kan tildeles nogle af de fire Fag et samlet Timetal, hvori der drives Periodebehandling af et fagligt Emne. (Der henvises til Udvalgets Udarbejdelse af: „Vejledning i Emnebehandling“ og „Forslag til Emner“ med Dispositioner og Litteraturhenvisninger).

³⁾ Ud over den systematiske Undervisning i Tegning i den eksamensfri Mellemskole kan der drives Tegning i Tilknytning til Emnebehandling.

Fag	Grundskolen					Den eksamensfri Mellemskole				Prælimi-nærkl.		Eksamens-Mellemskolen				Real-klas-sen (R)	
	Bør-neh. Kl.	1. Kl.	2. Kl.	3. Kl.	4. Kl.	5. Kl.	1. M. Kl.	2. M. Kl.	3. M. Kl.	4. M. Kl.	I. P.	II. P.	I. XM.	II. XM.	III. XM.		IV. XM.
Kristendomskundskab		2/2	2/2	2	2	2	2	2	1	1			2	2	2	1	
Dansk		8	9	9	9	9	7	6	8	6	5	5	5	4	4	6	5
Skrivning (Bogføring 4. M.) .		2	3	2	2	2	2/2	2/2		2			2	1	1		
(Regning og Geometri 4. M.)																	
Regning (Regnskabsføring) .		5	5	5	6	6	5	5	5	6	R 2	R 2					
Regning og Matematik																	
Tegning													5	5	6	7	5
Historie				1	1	2	2	2	2		M 5	M 5	2	2	1		
Geografi				1	1	2	2	2	1				3	3	2	2	2
Naturhistorie				1	1	1	1	1					3	3	2	2	2
Naturlære							2	2	Dr. 2				3	3	2	2	2
Engelsk								3	3	6	5	5	5	3	3	4	4
Tysk								(3)	(3)	(6)	5	5		4	4	4	4
Fransk																	4
Maskinskrivning (4. M.)										3	34	34	29	29	29	30	30
Sang			1	1	2	1	2	1+1(1)¹)	(1) ¹)				2	2	1+(1) ¹)	(1) ¹)	
Emnebehandling ²)																	
		16	19	22	24	25	24	25	D. 22 P. 20	26							
Tegning ³)				1	1	1	2	1	2								
Legemsøvelser og Sundhedslære		2	3	3	4	4	4	4	4	4	2	2	3	3	3	3	3
Smaasløjd (Dr.)			2	2	2												
Sløjd (Dr.)						2	4	4	4	6			2	2	2	2	3
Haandarbejde (Pg.)			2	2	4	4	4	2	4	3			2	2	2		
Husgerning (Pg.)							2	4	4	3						3	3
Husgerning (Dr.)									2								
I alt:	Dr.:	12	18	24	28	30	32	34	34	34	36	36	36	36	35	35	36
	Pg.:	12	18	24	28	30	34	36	36	34	36	36	36	36	35	36	36

gisk set er det en rigtig Gruppetdeling, idet den giver Plads for en naturlig, retfærdig og sund Deling af Eleverne, og den giver Tryghed og Ro i Hjemmene.

Endvidere maa det bemærkes, at Grundskolen nu er 5-aarig (før 4-aarig). Forøgelsen af det ene Aar i Grundskolen vil give mere Tid og Ro til det krævende og meget vigtige grundlæggende Arbejde, og Eleverne opnaar en større Modenhed, inden Differentieringen finder Sted. Erfaringerne synes ogsaa at vise, at først ved 12-Aars Alderen kan Børn med virkelig Bevidsthed gaa ind i de Selvvirksomhedsformer, der efterhaanden vil blive typiske i begge Mellem-skoleafdelinger.

Den nye Skoleplan indeholder endvidere forskellige Bestemmelser bl. a. vedrørende: I) Timerreduktion for samtlige Viceinspektører, Nedsættelse i det pligtige Timetal for Undervisning i Særklasser, Særfag og den eksamensfri Mellem-skole. II) Løntillæg til et vist Antal Embeder i Eksamensmellem-skolen og den eksamensfri Mellem-skole. III) Optagelsesprøven til Eksamensmellem-skolens I. Klasse og I. Præliminærkl. IV) Skolebørns erhvervsmæssige Arbejde. V) Skolevæsenets hygiejniske, sociale og pædagogiske Foranstaltninger, herunder Oprettelse af et Embede som Skolepsykolog.

Med Hensyn til den nye Undervisningsplan er det af Pladshensyn kun muligt her at medtage Planen over Timefordelingen:

Forskellige Meddelelser.

(Uddrag af Dagbogen).

1941—43.

1941:

29. 4.: I Ovenlyssalen paa Centralbiblioteket holder Maleren Richardt S. Mortensen Foredrag om „Moderne Kunst“ (m. Demonstration) for Eleverne i Realklasserne.

17. 5.: Erhvervsbesøg paa Andelsmejeriet (80 Lærere og Lærerinder deltager). Forevisning ved Mejeribestyrer H. T. Hansen. Gennemgang af Undervisningsmateriale og Materiale fra det daglige Liv med Lysbilleder ved Kommunalærer Hans Hansen, Aabyhøj.

1. 6.: Skolevæsenet ansætter den første Skolesundhedsplejerske. Antaget blev Sygeplejerske Frk. Warla Østbirk.

2.—4. 7.: Jydsk Skolemøde vedr. Ungdomsskolen for ufaglært Ungdom. 15 Byer havde sendt Repræsentanter. Der blev holdt Foredrag af Forstander Poul Hansen (Esbjerg-Forsøget), Kommunalærer Helveg Petersen (Odense-Forsøget), Viceinspektør Arne Jørgensen (Esbjerg-Forsøget), Skoleinspektør Ths. Højlund, København, og Seminarielærer Christiansen, Silkeborg (Andre Undervisningsforsøg), Skoledirektør Olaf Petersen (Barneskolens Stilling til Ungdomsskolen for ufagl. Ungdom). Endvidere gjorde afd. Borgmester P. Nielsen Kock og Købmand J. P. Lysholdt Rede for: Det offentliges og Erhvervenes Stilling til den nye Ungdomsskole.

14. 7.: Byraadet vedtager enstemmigt Skolekommissionens og Skoleudvalgets Forslag til Skoleplan og Undervisningsplan.

26. 8.: Magister Poul Bahnsen gør over for Medlemmer af Skolekommission og Skoleudvalg Rede for de af ham gennem Aarene foretagne psykotekniske Prøver.

6. 9.: Skolekommission og Skoleudvalg tager Afsked med Formanden, Raadsformand, Folketingsmand Jul. Bomholt.

10. 9.: Lærernes Studiekreds paabegynder Arbejdet. Emne: Individuel Undervisning.

1. og 2. 10.: Ældste eksamensfri M. Kl. paa Ekskursion til Fanø under Lærer Sv. E. Lykkegaards Ledelse. Emne: Klitterne. Der overnattes i „F. D. F.“s Sommerlejr „Vagtbjerg“.

31. 10.: Overlærer Vald. Langvad, D. Skole, har været ansat 40 Aar ved Esbjerg kommunale Skolevæsen. Ved en Festlighed samme Dag tager Overlæreren Afsked med sin gamle Skole.

26.—31. 10.: „De danske Hjemts Uge“ afholdes paa Paladshotellet og i Gymnastiksalene paa D. og S. Skole. Der blev talt af: Redaktør Knud Rée, Forstander Poul Hansen, Dr. Povl Carstensen, Provst Kjærgaard, Pastor Birke, Fru Dr. Ingeborg Jakobsen, Fru Redaktør Christiansen, Lærer Karl Bruun, Maskinpasser Magnus Nielsen, Bestyrer Gorridsen, Bestyrer Johannes Otto Jensen, Arbm. Jens Søndergaard, Lærerinde Frk. Bertha Petersen, Missionær Munch, Pakmester Petersen og Skoledirektøren.

3. 12.: Foredrag for Forældrekrederen paa Paladshotellet af Seminarieforstander M. Bredsdorff, Tønder: „Sønderjyder i dansk Kultur“.

1942:

27.—31. 1.: Kuldeferie for Eleverne i Vestre og Østre Skole. Det forældede Varmeanlæg kan ikke yde en effektiv Opvarmning af Skolelokalerne. Luftens Temp. \pm 25, i Skolestuerne \pm (7—8)°.

30. 1.: Ingeniør Hededam, „D. B. K.“, København, foretager et grundigt Eftersyn af Varmeanlægget ved S. Skole med specielt Henblik paa Varmekanalernes Funktion og Ydeevne.

1. 3.: Lærer ved Hobro kommunale Skolevæsen, F. Klintø, udnævnes til Overlærer ved Danmarksgades Skole.

17. 4.: 75 Lærere og Lærerinder aflægger Studiebesøg paa Dagbladet VESTKYSTEN under Redaktionssekretær Aage Niensens Ledelse. Derefter Gennemgang af det udleverede Undervisningsmateriale til Emnet: „Hvorledes en Avis bliver til“. Instruktør: Lærer Hans Hansen, Aabyhøj.

28. 5.: „Nutidskunst“. Demonstration og Vejledning ved Maleren Helge Nielsen for Eleverne i Realklasserne.

23. 6.: Undervisningsministeriet approberer Forslag til Skoleplan og Undervisningsplan for Esbjerg Købstad som gældende fra 1. April 1942.

4. 9.: Ungdomsskolemøde. Det første orienterende Møde om de nye Ungdomsskolelove. Ved Eftermiddagsmødet talte Kontorchef i Undervisningsministeriet Fru Torkild-Hansen, Kommunelærer Helveg Petersen, Odense, og Viceinspektør Arne Jørgensen, Esbjerg. Ved Aftenmødet, der transmitteredes af Statsradiofonien, talte Undervisningsminister Jørgen Jørgensen og Raadsformand, Folketingsmand Jul. Bomholt. Der var mødt godt 200 Repræsentanter fra forskellige Byer i Jylland.

5. 9.: Radioudsendelse. 1000 Esbjerg-Skolebørn medvirker ved Radioudsendelsen „Vi Vestjyder“ fra Paladshotellets store Sal i Esbjerg. Redaktør Fr. Lawaetz og Regissør Hjalmar Bentzen ledede Udsendelsen: En Vandring gennem den nye Statsradiofonibygning, Fremstilling af Lydkulisser i et Hørespil, Esbjergs eventyrlige Tilblivelseshistorie, Esbjerg og Omegn af i Dag, Interviews, Sang og Musik. Radiochefen, Direktør F. E. Jensen, Radoraadets Formand, Folketingsmand Jul. Bomholt og Skoleudvalgets Medlemmer overværede Udsendelsen.

16. 9.: Skolernes Idrætsdag.

18.—20. 9.: Børnehjælpsdag. Nettooverskud 23.101,60 Kr. Børnenes Kontor i Esbjerg faar tildelt 14.000 Kr.

23. 9.: Ungdomsskolenævnet konstituerer sig, og fra

1. 10.: overtager Nævnet Tilsynet med Undervisningen i Ungdomsskolen og Aftenskolen.

2. 12.: Filmsforedrag og Forevisning af Færdselspolitiets Film ved Propagandachef Tage Kyster og Overbetjent i Færdselspolitiet Meldgaard-Larsen. Ca. 4000 Skoleelever overværede Instruktionen.

22. 12.: Skoleudvalget ser paa Forholdene ved Drejens Strand (Kolding Fjord) med Henblik paa Opførelsen af en Feriekoloni.

1943:

15. 1.: „Norden“s Rejselektor, Forfatteren Sexten Dahlberg besøger Stormgades Skole. Oplæsning af svensk Litteratur for Eleverne i IV. M. og Realkl.

24. 1.: Den tyske Værnemagt beslaglægger Gymnastiksal, Børnehavelokale og Læsestue i Østre Skole.

15. 2.: Skoleudvalget køber en Grund paa ca. 5 Tdr. Land ved Kolding Fjord. Det paatænkes her i Løbet af Efteraaret at opføre en Annex-Feriekoloni til det Feriehjem, Skolevæsenet har i Sønderhø paa Fanø.

1. 4.: Lærer ved Jerne Skolevæsen John Jensen udnævnes til Overlærer ved Rørkjær Skole.

Vestre Skole sættes ud af Drift og overtages af de militære Myndigheder.

24. 4.: Esbjerg fejrer 75-Aars Dagen for Stadfæstelsen af Loven om Esbjerg Havn.

17. 6.: 120 Lærere og Lærerfruer paa Studiebesøg hos Gaardejer Anders Bruun, „Blaabjerggaard“, Gjesing.

Inspektion, Besøg m. v.

(1941-43).

1941:

19. 5.: Vice-Gymnastikinspektør O. Ottar inspicerer Gymnastikundervisningen paa D., R. og S. Skole.

19. og 20. 8.: Statskonsulent, cand. mag. F. C. Kaalund-Jørgensen paa Besøg ved Skolevæsenet.

29. 8.: Undervisningsinspektør O. Bjerneboe og Inspektør, cand. jur. Christiansen paa Inspektion og Besøg ved Skolevæsenet.

22.-26. 11.: Haandgerningsinspektør Fru Birgitte Buhelt inspicerer Haandgerningsundervisningen ved samtlige Skoler.

16. 12.: Overlærer M. A. Alkjær, Gentofte, inspicerer Sløjdundervisningen ved R. Skole (Askov Skolesløjld).

1942:

28. 3.: Inspektør Hjortlund, Overinspektionen for Børneforsorgen, København, inspicerer Fritidshjæmmene.

26.-27. 10.: Kommunalærer N. A. Jørgensen, Haderslev, overværer Undervisningen i Hjelpeklasserne.

6. 11.: Vice-Gymnastikinspektør Frk. Martha Christensen inspicerer Gymnastikundervisningen ved D., S. og R. Skole.

13.-14. 11.: Inspektør, cand. mag. Simonsen, Ballerup, inspicerer Engelsk- og Tyskundervisningen ved D. og R. Skole.

1943:

14. 1.: Inspektør Th. Christensen, Haderslev, inspicerer Undervisningen i Regning og Matematik ved R. Skole.

19. 2.: Inspektrice Frk. M. K. Jensen inspicerer Husgerningsundervisningen paa S. Skole.

3.2.: Det nye Bibliotekslokale paa Vestre Skole besøges af Skolernes Biblioteksudvalg.

24.2.: Bibliotekskonsulent J. Banke inspicerer Skolelæsestuerne ved D., S. og V. Skole.

3.3.: Borgmester Bindslev, Administrationschef Sigurd Thorsen og Forstander Bahner-Rasmussen, København, besøger Ungdomsskolen for ufaglært Ungdom.

9. og 10.3.: Skoledirektør H. Sejerholt, Overlærer Larsen, Kommunalærerinde, Fru Lektor Valgerda Møller, Aarhus, og Statskonsulent Johs. Novrup, København, besøger Ungdomsskolen.

10.—11.3.: Amtsskolekonsulent H. Novrup, Sønderborg, paa Besøg ved Skolevæsenet.

12 Medlemmer af Københavns Ungdomsskolenævn med Administrationschef Sigurd Thorsen og Raadmand Ib Kolbjørn i Spidsen overværer Undervisningen i Ungdomsskolen for ufaglært Ungdom.

14.4.: Undervisningsinspektør O. Bjørneboe inspicerer Sprogundervisningen paa R. og S. Skole.

17.5.: Kommunalærerinde Fru Beate Ditlevsen, Nyboder Skole, København, paa Studiebesøg ved Skolevæsenet.

Mellemskole- og Realeksamen 1942.

Danmarksgades Skole:

Til Mellemskoleeksamen indstilledes fra to Klasser 21 Dreng og 20 Piger, i alt 41 Elever, der alle bestod; Gennemsnit 6,58.

Disse Klasser oprettedes d. 1. 4. 1938 og forandredes i Aarene Løb, som følgende Oversigt viser:

Optaget d. 1. 4. 1938	67 Elever
Tilgang fra andre Kommuner	1 „
Tilgang fra Byens andre Skoler	1 „
Tilgang fra Skolens andre Klasser	1 „
I alt undervist	<u>70 Elever</u>
Afgang paa Grund af:	
Bortflytning fra Byen	6 Elever eller 8,57 %
Overflytning til Statsskolen	6 „ „ 8,57 %
Oversidning	1 „ „ 1,43 %
Undervisningspligtens Ophør ...	16 „ „ 22,86 %
Samlet Afgang	41,43 % el. 29 Elever
Eksamen blev bestaaet her ved Skolen af	<u>58,57 % „ 41 „</u>

Til Realeksamen indstilledes fra to Klasser 16 Dreng og 23 Piger, i alt 39 Elever, der alle bestod; Gennemsnit 6,71.

Klasserne oprettedes med 44 Elever, hvoraf 40 her fra Skolen, 3 fra Stormgade og 1 fra Rørkjær. 5 Elever forlod Klasserne i Aarets Løb; heraf flyttede 2 til andre Byer, 1 fik Plads, 1 blev syg, og 1 gaar om.

Af de 82 Elever, der tog Mellemskoleeksamen i 1941, tog 35 eller 42,68 % Realeksamen ved Skolen i 1942.

I Censuren ved Mellemskole- og Realeksamen deltog foruden Lærere og Lærerinder fra Kommunens egne Skoler 8 af Undervisningsministeriet beskikkede og 9 af Skolen indbudte Censorer.

Rørkjær Skole:

Til Mellemskoleeksamen indstilledes 21 Dreng og 19 Piger, i alt 40 Elever, der alle bestod. Gennemsnitskarakter 6,61.

Klassen oprettedes 1. April 1938. Elevtallet forandredes i Løbet af de 4 Aar saaledes:

Optaget 1. April 1938	59 Elever
Tilgang fra andre Kommuner	3 ”
Fra Rørkjær Skoles 8. Kl.	1 Elev
Fra Stormgades Skole	2 Elever
Omgængere	4 ”
I alt	69 Elever
Afgang	29 ”
Til Eksamen	<u>40 Elever</u>

Af 69 Elever bestod 40 eller 57,97 % Mellemskoleeksamen her ved Skolen. Grunden til Afgang var:

Bortflytning fra Byen	5 Elever
Til Statsskolen	7 ”
Til Danmarksgades Skole	1 Elev
Til Stormgades Skole	2 Elever
Til andre af Skolens Klasser	2 ”
Udskrevet ved Undervisningspligtens Ophør	12 ”
Afgang i alt	<u>29 Elever</u>

Til Realeksamen indstilledes 8 Dr. og 12 Pg., ialt 20 Elever, der alle bestod. Gennemsnitskarakter 6,79.

Ved Skoleaarets Begyndelse optoges i Realklassen 24 Elever.

Fra IV. Mellemskoleklasse	24 Elever
Afgang i Aarets Løb:	
Udskrevet	3 Elever
Til andre Komm.	1 Elev 4 ”
	<u>20 Elever</u>

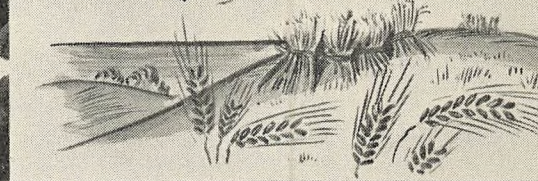
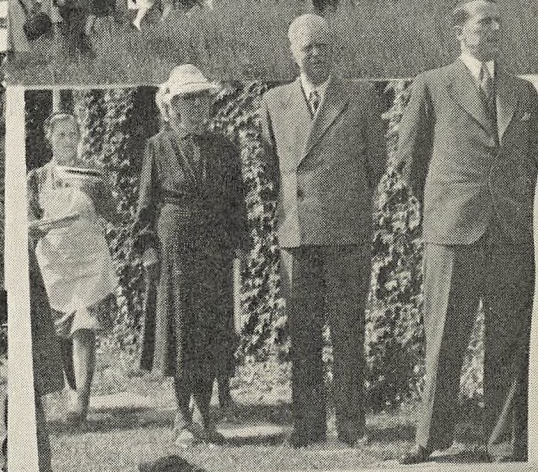
Af de 44 Elever, der bestod Mellemskoleeksamen i 1941, førtes 20 (ca. 45 %) videre til Realeksamen.

I Censuren ved Mellemskolen og Realskolen deltog — foruden Lærere ved Kommuneskolen — 3 af Undervisningsministeriet beskikkede og 9 af Skolen indbudte Censorer.

Stormgades Skole:

Til Mellemskoleeksamen indstilledes fra 3 Klasser 30 Dreng og 28 Piger, i alt 58 Elever, der alle bestod. Gennemsnitskarakter 6,85.

Disse 3 Klasser oprettedes den 1. April 1938. Deres Elevantal forandredes i Løbet af de 4 Skoleaar, som følgende Oversigt viser:

Optaget den 1. April 1938	98 Elever
Tilgang fra andre af Byens Mellemskoler	2 „
Tilgang fra andre Kommuner	4 „
Oversiddere	3 „
<hr/>	
I alt undervist	107 Elever
Afgang	49 „
<hr/>	
Rest pr. 31. Marts 1942	58 Elever

Af de 107 Elever bestod 58 Mellemskoleeksamen. — Grunden til forannævnte Afgang var:

Bortflytning fra Byen	17 Elever
Til Statsskolen	7 „
Til andre af Byens Mellemskoler	5 „
Oversiddere	4 „
Til den eksamensfri Mellemskole	6 „
Udskrevne ved Undervisningspligtens Ophør	7 „
<hr/>	
Afgang i alt	46 Elever

Til Realeksamen indstilledes fra 1 Klasse 10 Dreng og 13 Piger, i alt 23 Elever, der alle bestod. Gennemsnitskarakter: 6,88.

Ved Skoleaarets Begyndelse 1. April 1941 optoges i denne Klasse 25 Elever. Af disse blev 2 udskrevet i Løbet af Skoleaaret (1 Elev til Haderslev Katedralskole, 1 gik ud paa Grund af langvarig Sygdom).

Af de Elever, 45 i alt, der opnaaede Mellemskoleeksamen i 1941, førtes 25 videre til Realeksamen pr. 1. April 1941.

I Censuren ved Mellemskole- og Realeksamen i Aar deltog foruden Lærere og Lærerinder ved Kommuneskolerne 5 af Undervisningsministeriet beskikkede og 7 af Skolen indbudte Censorer.

Mellemskole- og Realeksamen 1943.

Danmarksgades Skole:

Til Mellemskoleeksamen indstilledes 30 Dreng og 36 Piger, i alt 66 Elever fra tre Klasser; de bestod alle; Gennemsnit 13,55.

Disse Klasser oprettedes d. 1. April 1939 og ændredes i Aarenes Løb, som følgende Oversigt viser:

Optaget d. 1. April 1939	100 Elever
Tilgang fra andre Kommuner	8 „
Tilgang fra andre Skoler i Byen	1 „
Tilgang fra Skolens andre Klasser	1 „
<hr/>	
I alt 110 Elever	

Afgang til:

andre Kommuner	11 Elever eller 10,00 %
Statsskolen	10 „ „ 9,09 %
Stormgades Skole	1 „ „ 0,91 %
Skolens andre Klasser	3 „ „ 2,73 %
Afg. v. Undervisningspl. Ophør	19 „ „ 17,27 %
<hr/>	
Rest	66 Elever eller 40 %

Til Realeksamen indstilledes 12 Drengene og 15 Piger, i alt 27 Elever, der alle bestod. Gennemsnit 13,86.

Klassen oprettedes med 29 Elever, der alle var fra Danmarksgades Skole, og hvoraf 2 var Omgængere. 2 Elever, der var optaget paa Prøve, forlod Klassen i Aarets Løb.

Af de 41 Elever, der tog Mellemskoleeksamen i 1942, tog 25 eller 60,98 % Realeksamen ved Skolen i 1943.

I Censuren ved Mellemskole- og Realeksamen deltog foruden Lærere og Lærerinder fra Kommuneskolerne 7 af Undervisningsministeriet beskikkede og 9 af Skolen indbudte Censorer.

Rørkjær Skole:

Til Mellemskoleeksamen indstilledes 23 Drengene og 19 Piger, i alt 42 Elever, der alle bestod. Gennemsnit 13,43.

Klassen oprettedes 1. April 1939. Elevantallet forandredes i Løbet af de 4 Aar saaledes:

Optaget 1. April 1939	65 Elever
Tilgang fra andre Kommuner	2 „
Omgængere	1 Elev
I alt	68 Elever
Afgang	25 „
	<hr/>
	43 Elever,

hvoraf een ikke deltog i Eksamen.

Af 68 Elever bestod 42 eller 61,76 % Mellemskoleeksamen her ved Skolen. Grunden til Afgangen var:

Bortflytning fra Byen	3 Elever
Til Statsskolen	6 „
Til Danmarksgades Skole	2 „
Til Stormgades Skole	1 Elev
Til 2. M. Kl. Rørkjær	1 „
Udskrevet efter Undervisningspligtens Ophør	12 Elever
I alt	25 Elever

Til Realeksamen indstilledes 8 Drengene og 15 Piger, i alt 23 Elever, der alle bestod. Gennemsnitskarakter 13,78.

Ved Skoleaarets Begyndelse optoges i Realklassen 26 Elever:

Fra IV. Mellemskoleklasse	24 Elever
Fra Esbjerg Statsskole	1 Elev
Fra Stormgades Skole	1 „
I alt	26 Elever
Afgang i Aarets Løb	3 „
	<hr/>
	23 Elever

I Censuren ved Mellemskole- og Realeksamen deltog — foruden Lærere ved Kommuneskolen — 3 af Undervisningsministeriet beskikkede og 6 af Skolen indbudte Censorer.

Stormgades Skole.

Til Mellemskoleeksamen indstilledes fra 3 Klasser 28 Dreng og 32 Piger, der alle bestod. Gennemsnit 13,77.

Disse 3 Klasser oprettedes den 1. April 1939. Deres Elevtal forandredes i Løbet af de 4 Skoleaar som følgende Oversigt viser:

Optaget den 1. April 1939	106	Elever
Tilgang fra andre af Byens Mellemskoler ...	5	„
Tilgang fra andre Kommuner	3	„
Oversiddere	2	„
<hr/>		
I alt undervist	116	Elever
Afgang	56	„
<hr/>		
Rest pr. 31. Marts 1943	60	Elever

Af de 116 Elever bestod 60 Mellemskoleeksamen. Grunden til forannævnte Afgang var:

Bortflytning fra Byen	16	Elever
Til Statsskolen	7	„
Oversiddere	7	„
Til den eksamensfri Mellemskole	7	„
Udskrevet ved Undervisningspligtens Ophør	19	„
<hr/>		
Afgang i alt	56	Elever

Til Realeksamen indstilledes fra 1 Realklasse: 12 Dreng og 12 Piger, i alt 24 Elever, der alle bestod Eksamen. Gennemsnitskarakter: *mg.*

Ved Skoleaarets Begyndelse 1. April 1942 optoges i denne Klasse 29 Elever. Af disse blev 5 udskrevet i Løbet af Skoleaaret. Grunden var: 2 Elever til Statsskolen, 1 bortrejst fra Byen, 2 udmeldt i Aarets Løb.

Af de Elever, 65 i alt, der opnaaede Mellemskoleeksamen i 1942, førtes 29 videre til Realklasse pr. 1. April 1942.

I Censuren ved Mellemskole- og Realeksamen i Aar deltog foruden Lærere og Lærerinder ved Kommuneskolerne 3 af Undervisningsinspektionen beskikkede og 11 af Skolen indbudte Censorer.

Optagelsesprøven.

1942.

Til Optagelsesprøven var anmeldt 333 Børn, af hvilke 221 eller 66,37 % blev optaget. 89 Børn optoges efter skriftlig Prøve alene og 132 Børn efter baade skriftlig og mundtlig Prøve. Af de optagne Børn kom 180 fra 4. Klasse, 39 Elever fra 5. Klasse og 2 Elever fra 6. Klasse. Optagelsen fra 4. Klasse udgjorde 35,93 % af Børnetallet paa dette Klassestrin, og Optagelsen fra 5. Klasse var 12,38 %. Af de optagne Børn blev der dannet 3 Klasser ved D. Skole, 2 Klasser ved R. Skole og 3 Klasser ved S. Skole.

1943.

Tidspunktet for Afholdelse af Prøven ændret (fra Febr.—Marts) til 1. Uge i Decbr. Maaned. Til Optagelsesprøven var anmeldt 167 Børn, af hvilke 86 eller 51,5 % blev optaget. 28 Børn optoges efter skriftlig Prøve alene og 58 Børn

efter baade skriftlig og mundtlig Prøve. Af de optagne Børn kom 52 fra 4. Klasse (31,14 %) og 34 fra 5. Klasse (20,36 %). Der blev oprettet 3 I. Mellemskoleklasser, nemlig 1 Klasse ved D. Skole og 2 Klasser ved S. Skole.

Instruktioner og Demonstrationer.

(1941—43).

1941:

28. 4., 30. 4. og 2. 5.: Dearburn-Prøver: Instruktion ved Fru K. Lorck Pedersen.

6. 5.: Afslutning paa Instruktionskursus: „De vigtigste Talesygdommes Art“, ved Talelærer Oluf Schultz.

26. 5.: „Dansk Haandbold Forbund“s Instruktionskursus i Haandbold. Leder: Landstræner Aksel Petersen.

4. 10.: Instruktionskursus (Demonstration og Foredrag) ved Seminarielærer Aksel Nielsen, Haderslev.

30. 10.: Instruktion i Engelsk ved Adjunkt Alving, Esbjerg Statsskole.

25. 11.: Haandarbejdsinspektør Fru Birgitte Buhelt afholder Instruktionskursus for samtlige Haandgerningslærere.

1. 12.: Sanginstruktion ved Kommunalærer Gaardmand, Horsens.

1942:

13. 1.: Instruktion i Regning ved Kommunalærer Axel Nørby, Silkeborg.

18. 5.: Lærer ved Tønder Seminariums Øvelsesskole, K. E. Christiansen giver Instruktion i Tegning med særl. Henblik paa Tegneundervisningen i de lavere Folkeskoleklasser.

3.—4. 6.: Instruktionskursus i Atletik ved den professionelle Atletiktræner Sven Lundgren. Foruden Gymnastiklærerne og Gymnastiklærerinderne var Eleverne i IV. M., Realkl. og ældste eksamensfri M. Kl. indbudt.

23.—24. 6.: Kursus for Lærere i Benyttelse af Haandbøger og i Brugen af de af Skolerne erhvervede Øvelseskartoteker.

1. Foredrag af Biblioteksinspektør Robert L. Hansen: „De Haandbøger, enhver Lærer bør kende“.

2. Brugen af Øvelseskartotekerne. Demonstration deraf med Kursusdeltagerne som Elever. Instruktør: Børnebibliotekar Fru Anine Rosendahl.

6. 10.: Instruktionskursus i Gymnastik ved Seminarielærer Frede Hansen, Tønder, og Seminarielærerinde Frk. Ebba Jensen, Ribe.

1943:

26. 1.: Overlærer P. Hjuler, Ølgod, giver Instruktion i Historie.

20. 3.: Instruktionskursus i Naturhistorie ved Seminarielærer Aksel Nielsen, Haderslev.

Esbjerg Aarskursus for Lærere.

(Meddelt ved Kursusudvalget).

1941—42.

Kursusaaret begyndte 1. September 1941 og sluttede i Maj 1942. Kursustiden omfattede 30 Undervisningsuger, og der blev givet 2—3 Timers ugentlig Undervisning i hvert Fag. Der var indmeldt i alt 27 Kursister. Af disse deltog de 26 hele Aaret. 1 gik fra, fordi han havde bestaaet Faglærereksamen i sit Fag inden Aarets Slutning. Af de 27 Kursister var de 22 fra Esbjerg. Resten var fra Oplandet.

Kursusfagene var Engelsk, Tysk og Fysik. Der var 9 Kursister i Engelsk, 10 i Tysk og 8 i Fysik.

Esbjerg Aarskursus for Lærere er af Undervisningsministeriet anerkendt som berettiget til i Fagene Engelsk, Tysk og Fransk at give en Undervisning svarende til den, der meddeles paa Statens Lærerhøjskoles 1. Aarskursus i disse Fag. Til de Kursister, der paa tilfredsstillende Maade har gennemført Undervisningen, udstedes et af Undervisningsministeriet godkendt Vidnesbyrd, som giver Adgang til at søge Optagelse paa Statens Lærerhøjskoles 2. Aarskursus i de paagældende Fag.

Dette Vidnesbyrd blev ved Aarets Slutning udstedt til 8 Kursister, nemlig 3 i Engelsk og 5 i Tysk.

De af de øvrige Kursister, der opfyldte Betingelserne herfor, fik udstedt et Bevis for, at de havde deltaget i Kursus.

Kursuset har efter velvillig Imødekommenhed fra Esbjerg Byraads Skoleudvalg og fra Rektor paa Esbjerg Statsskole faaet Tilladelse til at benytte 2 Lokaler paa Danmarksgades Skole og Fysikværelset paa Esbjerg Statsskole.

Kursusets Lærere har i det forløbne Aar været: Adjunkt Alving (Engelsk), Lektor Gregersen (Tysk) og Adjunkt Leth (Fysik).

Efter Ansøgning har Esbjerg Aarskursus for Lærere modtaget 150 Kr. i Understøttelse fra Ribe Amts Skolefond og 400 Kr. fra Esbjerg Kommune. Hele Budgettet var paa 2148,39 Kr. Kursisterne har saaledes selv betalt 1598,39 Kr.

Kursister fra Esbjerg var:

Engelsk: B. Barløse, Børge E. Hansen, Herl. Madsen, V. Pedersen, J. Ruby, Kj. Tholle og Grethe Tapdrup.

Tysk: Ciliane Bork, J. Hedegaard Christensen, Joh. E. Clausen, Sv. Lykkegaard, Ahlmann Nielsen, Vedde Nielsen, J. Pors og M. Schmidt.

Fysik: P. Kromann, Vedde Nielsen, O. Schultz, E. Skaarup, C. V. Sørensen, V. Thordahl og J. Heding.

1942—43.

Kursusaaret varede fra 1. Septbr. 1942 til midt i Maj 1943. Kursustiden omfattede 30 Undervisningsuger, og der blev normalt undervist 2 Timer om Ugen paa hvert Hold. To Hold havde 3 Timer om Ugen. Der var indmeldt i alt 77 Kursister. Af disse deltog 72 hele Kursustiden; 1 rejste bort, og 4 gik fra af andre Grunde. Af de 77 Kursister var 46 fra Esbjerg. Resten var fra Oplandet.

Kursisterne blev undervist paa i alt 9 Hold, nemlig 3 Hold i Engelsk, 3 i Tysk, 1 i Fysik og Kemi og 1 i Erhvervsgeografi samt 1 Hold for Ungdomsskolelærere. Dette sidste Kursus varede i 3 Maaneder.

Lærer paa Kursus har i det forløbne Aar været: Adjunkt, Dr. phil. S. Bøcher (Erhvervsgeografi), Adjunkt E. Holm (Tysk), Adjunkt H. Leth (Fysik og Kemi), cand. mag. H. E. Petersen (Engelsk) og cand. mag. A. Rosenhoff (Engelsk og Tysk). Holdet for Ungdomsskolelærere blev undervist af Civilingeniør Sund Nielsen, Kommunelærer S. N. Friborg og Viceinspektør Arne Jørgensen.

Esbjerg Aarskursus er som i tidligere Aar af Undervisningsministeriet blevet anerkendt som berettiget til i Fagene Engelsk og Tysk at give en Undervisning svarende til den, der meddeles paa Statens Lærerhøjskoles 1. Aarskursus i disse Fag. Til de Kursister, der paa tilfredsstillende Maade har gennemført Undervisningen, udstedes et af Undervisningsministeriet godkendt Vidnesbyrd, der giver Adgang til at søge Optagelse paa Statens Lærerhøjskoles 2. Aarskursus i de paagældende Fag. For at opnaa dette Vidnesbyrd kræves, at Kursisten har deltaget i 2—3 Aarskursus, samt at han ved Slutningen af Kursus er i Besiddelse af tilstrækkelige Kundskaber i Faget. Dette Vidnesbyrd er i Aar udstedt til 3 Kursister i Engelsk og 1 i Tysk.

Til de af de øvrige Kursister, som har opfyldt Betingelserne herfor, er udstedt et Bevis for, at de har deltaget i Kursus.

Efter sædvanlig velvillig Tilladelse fra Esbjerg Byraads Skoleudvalg og fra Rektor paa Esbjerg Statsskole har Kursus benyttet Lokaler paa Danmarksgades Skole og paa Esbjerg Statsskole.

Esbjerg Aarskursus har i Aar haft den Glæde og Opmuntring at modtage følgende Tilskud: Fra Esbjerg Kommune 800 Kr., fra Ribe Amts Skolefond 150 Kr. og fra Staten 35 Øre pr. Elevertime til de anerkendte Hold i Engelsk og Tysk. Desuden gav Staten 125 Kr. til Kursuset for Ungdomsskolelærere. Hele Udgiften til de afholdte Kursus var 4323,70 Kr. Udgiften til Lærreløn var 3784,00 Kr. Af den samlede Udgift har Kursisterne betalt 2092,70 Kr.

Kursisterne fra Esbjerg var:

Engelsk: Frk. J. Hansen, Frk. D. Hillersborg, Frk. Jacobsen, S. P. Holt Jensen, Frk. I. Juhl, Niels Jørgensen, Frk. G. Krogh, Herluf Madsen, Ahlmann Nielsen, Frk. Else Nielsen, P. Vedde Nielsen, Frk. I. Bøcker Pedersen, Arne Schmidt, Frk. Grethe Tapdrup, Kj. Tholle, V. Thordahl og Fr. Tornsberg.

Tysk: Frk. C. Bork, Frk. M. Christensen, Joh. E. Clausen, John Jensen, Sv. E. Lykkegaard, Harry Petersen, J. Ruby, Frk. M. Ravn og Frk. M. Schmidt.

Fysik og Kemi: P. Chr. Kromann, O. Schultz, E. Skaarup og C. V. Sørensen.

Erhvervsgeografi: Børge E. Hansen, Frk. Kildegaard Hjellum, Th. Holm, Frk. Joh. Nielsen, V. Thordal og E. Vind.

Kursus for Ungdomsskolelærere: Vilh. Christensen, Frk. Kildegaard Hjellum, Frk. G. Lykkegaard, Sv. E. Lykkegaard, P. Vedde Nielsen, Hans Novrup, Frk. M. Schmidt og Kj. Tholle.

Kursus for Lærere.

1941—42.

Aarskursus (Fjernstudium): Lærerinde Marie Ravn: Engelsk. Lærer Niels Jørgensen: Tysk.

Feriekursus i Gymnastik og Idræt (Ollerup): Lærerinderne Ellen Bach, Gerda Lykkegaard og Else Nielsen. Lærer V. Thordal.

1942—43.

Aarskursus (Fjernstudium): Lærerne S. E. Lykkegaard: Tysk. A. Valther Petersen og Niels Jørgensen: Engelsk. Lærerinde Marie Ravn: Tysk.

Korte Kursus (Statens Lærerhøjskole): J. Heding: Fysik. S. Holt Jensen: Tegning. Niels Jørgensen: Svensk. P. Kromann: Matematik. E. A. Skaarup: Fysiksløjd. Th. E. Thomasen: Svensk og Fr. Tornsberg: Svensk. Lærerinde E. Korsholm: Skolekøkkengerning.

Feriekursus i Gymnastik m. v.: Lærerinderne Ellen Nielsen, Gudrun Nielsen og Ulla Vorm (Snoghøj). — Lærerne Magne Astrup (Gymnastiklærerforeningen) og Ahlmann Nielsen (Atletikkursus i Lønstrup).

Kursus i Undervisning af svagt begavede Børn: Lærer Hagbart Madsen.

Foreningen „Norden“s Kursus i Svensk (Hindsgavl): Overlærer N. Sæderup.

Studiekreds med Emne: Individuel Undervisning.

Efter Opfordring fra flere Sider indbød Ribe Amts Skolecentral, Esbjerg Lærerforening og Skoledirektøren til Deltagelse i en Studiekreds med Emner: Individuel Undervisning. Studiekredsen afholdtes i Tilknytning til en Udstilling i Centralbibliotekets Ovenlyssal. Udstillingen var aaben i Tiden fra 12.—28.

September 1941 og omfattede Materiel til Brug ved individuel Undervisning, som Kommunalærerinde Frk. I. M. Nordentoft, Frederiksberg og Skolebestyrer Johan Ludvig Varming, „D. K. A.“s Skole, Bredninge, havde stillet til Raadighed. I Tilslutning til Udstillingen holdtes følgende Foredrag:

12. og 13. September: Individuel Undervisning i Dansk og Regning (I. M. Nordentoft), 20. September: Individuel Undervisning (J. L. Varming). Foredraget ledsagedes af Filmsforevisning.

Studiekredsen holdt sine Møder paa Centralbiblioteket, og der deltog i alt 37 Lærere og Lærerinder. Af Emner, der blev gennemgaaet og drøftet, kan nævnes:

I. Grundlæggende Principper for individuel Undervisning (indledet af F. Tornsberg og Aage Jørgensen).

II. Individuel Regning (ved Vilh. Christensen og Arne Schmidt) med Forelæggelse og Gennemgang af selvkorrigerende Regnemateriale.

III. Regnebogsstoffet (Indledning ved Th. Christensen), Regneplanens Tilpasning til Barnet (ved Sv. Eg Lykkegaard), Winnetkaundersøgelsernes Krav om Barnets Intelligensalder for Indøvelse af Regnestoffet (Stoffet i vore Regnebøger i Relation til Winnetkaundersøgelsernes Resultater) ved H. Hansen.

IV. Individuel Læsning (ved Maren Schmidt og Max S. Søndergaard).

V. Individuel Undervisning (Læsning i Grundskolen ved Kirsten M. Brorssen Sørensen og J. Ruby).

VI. Individuel Undervisning i Kulturfagene ved Jens Kr. Jensen og F. Lezgardt Skov.

VII. Det femaarige Forsøg paa la Courvejens Skole ved Niels Jørgensen og Thorkil Holm.

VIII. Hvorledes kan individuel Undervisning evt. indføres i vore nuværende Planer fra 5., 6., 7. og 8. Klasse? Indl. ved Johs. Pedersen, Sv. Aage Werborg, Kaj Jensen og Karl Bruun (Emnebehandl.).

IX. Standpunktsprøver i Regning ved Karen Marie Nielsen og Th. Christensen. — Standpunktsprøver i Dansk (Stillelæsning) ved Ellen Nielsen og J. Holmberg.

X. Individuel Undervisning kontra Klasseundervisning ved E. Suhr og Herluf Madsen.

XI. Udkast til en Forsøgsplan for Grundskolen, forelagt af Børge L. Barløse. Afsluttende Drøftelse: Standpunktsprøver i Regning og Dansk.

Studiekredsen holdt sine Møder i Tiden fra 1. Oktober til 17. December og lededes af Skoledirektøren. Paa Grundlag af Indledernes Dispositioner til de respektive Emner lod Skolevæsenet udarbejde en ret omfattende Beretning om Studiekredsens Arbejde.

I Lejrskole ved Flensborg Fjord.

Den Tid, da man lærte om Dyr og Blomster, om Stranden, Skoven og hele Landet blot ved at læse i en Bog, er ved at være forbi. Det er Lejrskoletanken, der har bragt Børnene i nær Kontakt med Naturen. Med Læreren i Spidsen drager Børnene ud for at se paa det altsammen, og de nøjes ikke med en kort og flygtig Visit, men flytter Skolestuen ud i Naturen under den blaa Himmel, og med alle Sanser aabne gaar Børnene løs paa det nye omkring dem. — Det, Lejrskolen vil, er at bringe Børnene i umiddelbar Berøring med Livet, vække deres Kærlighed til Naturen og vise dem, at Skolens Lærdom ikke er dødt Stof, men noget, de maa kende til og forstaa, hvis de siden i Livet skal have Udbytte og Glæde deraf. En saadan Undervisningsform kan ikke undgaa at vække en Interesse, som skaber Arbejdsglæde, nyt Liv og Initiativ, Aktualitet og Aktivitet.

tet; Børnene gaar løs paa Opgaverne med en Begejstring og en Ildhu som aldrig før.

I Tiden fra 24.—31. August f. A. har Eleverne i ældste eksamensfri Mellem-skoleklasse (3. M.) fra Danmarksgades Skole været i Lejrskole paa Rønshoved Højskole ved Flensborg Fjord under Ledelse af Lærerinde Frk. Marg. Hald og Lærer Sv. Eg Lykkegaard.

Sommeren 1943 har følgende Klasser været paa Lejrskole samme Sted:

19. Juni—25. Juni: 3. M. Kl. fra Stormgades Skole. Ledere: Lærer Thorkil Holm og Lærer Jørgen Pors.
23. August—30. August: 3. M. Kl. fra Danmarksgades Skole. Ledere: Lærerne Sv. Eg Lykkegaard, Frk. Joh. Lorenzen og Bo Graver Hansen.
27. August—3. September: 3. M. Kl. fra Rørkjær Skole. Ledere: Lærerne S. Holt Jensen, Frk. Signe Jensen og Jørgen Jørgensen.

Om dette Lejrskoleophold fortæller Kommunalærer Sv. Lykkegaard følgende („Sydvestjylland“s Kronik 9. 9. 1942):

„Helst henlægges Lejrskolen til en Egn, hvor store historiske Begivenheder har fundet Sted, hvor Mindesten vidner om Slægters Kamp og Ofre. Da kan man opleve, hvorledes Elevernes slumrende Interesse for Natur, Folk, Sprog og Historie pludselig vaagner, saa Øjnene flammer af Begejstring, og man mærker, hvorledes de Emner, Bøgerne berettede om, nu er blevet Virkelighed.

Esbjerg Kommune har gennem en Del Aar afholdt Lejrskole i Feriekolonien i Sønderho. Der er rig Lejlighed til at studere Marsk, Klit, Hede samt Fanøs særprægede Folkeliv med dens rige Traditioner. Det er dog mere tilfredsstillende at lægge Lejrskolen i en Egn, der er væsentlig forskellig fra Hjemegnen.

I Aar har man valgt at afholde Lejrskole i Sønderjyllands smukkeste Egn paa Rønshoved Højskole ved Flensborg Fjord. 41 Elever fra Esbjerg har her tilbragt Tiden fra 24.—31. August og er netop nu vendt hjem igen med nye Impulser.

For et Barn fra Vestkysten er Naturen her en Oplevelse. Flensborg Fjord omgivet af høje, skovbevoksede Skrænter, det frugtbare, bakkede Land med frodige Kornmarker og de minderige Steder for Fædrenes Kamp virker nyt for Vestkystbarnet, der er vant til Vesterhavets Barskhed, til Klitterne, Hederne og det flade Land.

Lejrskolen forener Spejderlejrenes Sport, Badning, Naturiagttagelse og kammeratligt Samvær med Skolens Undervisning og faglige Belæring.

Kl. 7 lyder Gongongen. Der bliver Uro paa Gangene. Drengene gør sig parat til Morgenbadet, og snart tumler hele Bundtet sig i de friske Bølger. Kun en lille forsagt Fyr staar endnu og føler efter, om Vandet er koldt; saa en rask Beslutning. Nu er ogsaa han ude. Lidt Morgengymnastik giver Varme i Kroppen, og nu rask i Tøjet.

Kl. 8 er Morgenmaden parat, og ingen maa komme for sent. — Sikken Appetit! Man forbavses over, hvor der er Plads til de mægtige Skuder Havregrød, der glider ned.

Saa til Flaget! — „Der er ingenting, der maner, som et Flag, der gaar til Top“, lyder Sangen, og Danebrog folder sig ud. — Et Leve for vort smukke Flag giver Genlyd i Højskolens Mure.

Dagens første Lektion varer fra 8½ til 12. — Forsynet med Dispositioner, Noticebøger og forskellige Instrumenter paabegyndes Opgaverne. Een Dag er det Skovens Dyr og Planter, der undersøges, en anden Dag Søens eller Strandens. Det drejer sig ikke om at lære Navnene paa saa eller saa mange Planter, men hvorfor de Planter nu netop staar her, og hvordan de er indrettede til at klare sig paa den Jord, de har faaet at gro i. Hjemme paa Skolen tæller man, hvor mange Tænder Dyrene har, og skildrer Dyrenes Udseende baade udvendig og indvendig. I Lejrskolen er det deres Liv, der iagttages: Myren, der bygger sin Tue, Egernet, der flygter fra Træ til Træ, Spætten, der bearbejder sin Granskogle, eller Sangfuglen, der synger et eller andet Sted, skjult bag Løvet.

Kl. 12 spises til Middag, hvorefter der er Hvil til 13½, men det kniber med at være i Ro saa længe. Der er saa mange nye Ting, der tiltrækker Opmærksomheden, at Middagssovnén bliver udsat til senere.

Saa kommer Sporten: Fodbold, Haandbold eller Svømning. Hjemme saavel som ude er det Drengenes bedste Timer. Dobbelt forfriskende virker Badet, naar det kommer umiddelbart efter en haard Dyst med Bolden.

Efter Kaffen startes til Eftermiddagens Lektion. Det er et Erhvervsbesøg, Turen gælder: en Gaard, et Mejeri, et Teglværk, Fiskeri eller Skovbrug. Der tegnes Skitser, samtales med den faglige Instruktør og noteres ned.

Regning og Fysik bliver heller ikke glemt. Træstammer udmaales og beregnes, Arealer markeres, inddeles i Trekanter og beregnes, Højden paa Flagstang, høje Træer o. l. maales ved simple og letforstaaelige Metoder. Morgen, Middag og Aften iagttages Vejret, og der tegnes Kurver over Temperatur, Barometerstand, Nedbør m. m.

I et Hjørne af Plænen er lavet et stort Kompas. I Centrum staar en Skyggestok, hvis Skygge langsomt flytter sig over Plænen i en flad Bue. Ved Hjælp af denne konstrueres Nord—Syd—Linien, der om Aftenen kontroleres ved Hjælp af Nordstjernen. Kompasset er trukket op med Kridt, ja, selv den magnetiske Misvisning er markeret ved en Snor og udmaalt.

En stjerneklar Aften samles Eleverne for at se paa Stjernerne. Det er et Felt, hvor man hjemme maa klare sig uden direkte lagttagelse. — Men Lejrskolen, der har Eleverne hele Døgnet, har Chancen for at give Børnene Instruktion paa dette Omraade.

En Vinkelmaaler med Sigtelineal giver Vinklen til Nordstjernen, der paa det nærmeste er lig Stedets Bredde. Stjernebilledernes Navne læres, Karlsvognen og Nordstjernen findes, ja, selv Stjernernes Antal kan man gøre sig nogen Forestilling om ved at tælle dem gennem en Stjernetæller. Der er en egen Hygge over en saadan Børneflok, der stirrer mod Stjernerhimlen, mens Naturen omkring er i Ro, og kun en ensom Flagermus flakker omkring.

Historieundervisningen knyttes til de Minder, Egnen rummer fra svundne Tider. — Talrige Oldtidsgrave i Skovene vidner om tidlig Bebyggelse, Oldbondens Respekt for Fædrene, hans Flid og Levevis. Man faar aldrig saa god en Lejlighed i en Skolestue til at faa noget ud af Forhistorien. Barnefantasiens udmaler sig, hvorledes disse gamle Kæmper har højlagt deres Høvding til Lurens Toner, har bakset med de tunge Sten og skabt deres Stormænd et varigt Minde.

Egnen ved Flensborg Fjord rummer Historie i snart hvert Sogn, Dybbøl Banke med Minderne fra 1848 og 1864, Minder om et lille Folk, der heltmodigt maatte bøje sig under Overmagten, Sønderborg Slot, der i over 20 Aar var Vidne til Kristian d. Andens Indespærring, og Hokkerupstenene, der fortæller om Begivenhederne den 9. April 1940.

Ser man ud over Fjorden, mindes man Aarstallene 1412 og 1863, skæbnetunge Aarstal i Danmarks Historie. 1412 døde Dronning Margrethe her efter Overleveringerne paa den lille Okseø, midt i et energisk Arbejde for at knytte Sønderjylland nærmere til Moderlandet. — 1863 bragte et andet Skib med Sorgens Farver en anden dansk Regent, Frederik den VII, ned ad Fjorden. — Paa vor Kongeslægts Stamborg Lyksborg, lige paa den anden Side Fjorden, udaandede han, netop paa en Tid, hvor det danske Folk i ham saa Forkæmperen for Sønderjyllands Forbliven ved Danmark. „Det skal ikke ske,“ havde han udtalt om Sønderjyllands Adskillige fra Danmark. Derfor var 1863 et Sorgens Aar, der varslede ilde om den kommende Tid.

Disse historiske Minder saavel som Minderne, der er knyttet til Flensborg, Bov, Sankelmark, Urnehoved Ting, gør denne Egn til et rigt historisk Arbejdsomraade.

Om Aftenen samles Lejrens Deltagere til kammeratligt Lag. Fædrelandssange, specielt sønderjydske Sange, klinger frejdigt. De har faaet en friskere Klang. Saa læses eller fortælles der om Egnen, helst af en lokal Mand. Sønderjyderne ved Rønshoved kunde fortælle, saa Børnene lyttede, om Sprogkamp, om Krige og om det daglige Liv ved Grænsen.

Den sidste Aften i Lejrskolen er Elevernes Aften. Da bliver de gamle Sketches taget op paany. I Aar saa vi en ny Sketch „Vermund og Uffe“ opført. Opgaven var lidt svær, men det lykkedes dog ganske godt at gengive det gamle Sagn om Kong Vermund, der paa sine gamle Dage oplives ved Sønnens Opvaagnen og mandige Daad.

Aftenen gaar hurtigt, og snart maa vi tænke paa Opbrud. Vi samler vore Tanker om et Ord fra Bibelen og slutter med en Aftenbøn, hvorefter Flokken stille begiver sig til Køjs.

Lejrens glade Dage glider hurtigt. Atter er vi tilbage i vor egen By, ladet med nye Indtryk, der danner Grundlaget for det kommende Arbejde. Der er Problemer, der maa belyses yderligere ved Læsning og Foredrag. Den jævne Arbejdsdag har meldt sig, men den lettes ved Mindet om Lejrens lyse Dage og den Aktualitet, som Lejren lagde bag Bogens Beretning.

Om „En Dag i Lejrskolen“ har Overlærer F. Klintø givet følgende Skildring (VESTKYSTENS Kronik 10. 9. 1942):

„Lige uden for Strandvejen fra Krusaa til Rinkenæs, der snart løber helt ud i Strandkanten, snart skærer sig op over høje Bakker lidt længere inde, paa en Skrænt helt ud mod Fjorden ligger Rønshoved Højskole, Højskolen ved Flensborg Fjord, saa smukt, at man vilde tro sig hensat til Øresunds Bred, hvis ikke den korte Afstand til den anden Side fortalte en, at det ikke var Svenskekysten.

I denne Egn taler Danmarks Historie for mere end det sidste Aartusind til os næsten

for hvert Skridt, vi tager, saadan som den kun kan det i en Grænseegn. Fra Haven ser vi næsten lige ud for os Lyksborg, hvor Frederik den Syvende døde i 1863; ude i Fjorden ligger Okseøerne, hvor Dronning Margrethe lukkede sine Øjne i en anden af vort Lands kritiske Stunder; længst i Øst ser vi Broager Kirkes Tvillingtaarne, og gaar vi et Par km ind i Landet, træffer vi to af Mindestenene for Heltene fra 9. April 1940, mens vi undervejs i Vest ser Bov Kirkes Taarnspids, der leder Tanken hen paa en anden 9. April.

Her paa Rønshoved Højskole har to Klasser fra Danmarksgades Skole holdt Lejrskole i en Uge, og dem vil vi nu følge for en Dag.

Vi staar op Kl. 7 og gaar i Vandet; det er 20 Grader, og Luften er 18, saa op og i Tøjet og gøre Værelserne i Stand. Kl. 7,45 ringer Klokken til Morgenmad. Det er ikke Smaaportioner af Havregrød, der glider ned, og dog er der Plads til Kaffe og Ostebrød ovenpaa.

Kl. 8,10 hejse Skolens Flag, mens Børnene staaende i Halvkreds udenom synger Flagsangen: „Der er ingenting, der maner“ — og saa begynder Dagens Arbejde.

Vi spadserer i sluttet Trop op til Rønshovedgaard, hvor vi modtages af Forpagter Lunden, der elskværdigt fører os rundt ude og inde, idet han fortæller om alt og svarer paa Spørgsmaal, alt imens Børnene noterer det Grundlag ned i deres Hæfter, som de skal arbejde videre med i de kommende Maaneder, idet Tanken er, at Arbejdet skal blive mere interessebetonet og give mere Forstaaelse, naar de har set Tingene, end naar de kun har læst og hørt om dem. Paa en Rundtur i Haven med Udsigt mellem to Skove ned over et Bakkedrag med en pragtfuld fritstaaende Eg og ned over Fjorden til Lyksborg faar vi at vide, at Gaarden, der siges at være Danmarks smukkeste beliggende Gaard, har haft 15 Ejere — hvoraf flere har betragtet den mere som Lystgaard og Sommerbolig end som Landbrug — i de sidste 60 Aar, og at den derfor var noget forsømt, da Jordlovsudvalget overtog den. Den er, efter at der er udstykket noget, endnu paa 76 ha. Jorden er stiv Lerjord med et Muldrag, der mange Steder er saa tyndt, at det ikke kan gaa an at dybpløje.

Fra Haven gaar vi gennem den tomme Lade til Hestestalden, hvor der staar 5 store Heste; Gaarden har 11 i alt, og de har i Dag en Værdi af 27.000 Kr. Derfra kommer vi gennem den store, men næsten tomme Svinestald til Kostalden, der har brandfrit Loft, og hvor der er Plads til ca. 80 Kreaturer i 3 Rækker. Gaarden har 41 Malkekøer, men de er paa Marken allesammen, kun Tyren er i Stalden.

Børnene tegner et Rids over, hvordan Stalden ser ud indvendig, og en Grundplan for hele Gaarden, og nu mangler vi kun at bese Redskabsskuret, der er bygget oven paa Ajlebeholderen, inden vi gaar i Marken.

I Redskabsskuret bese vi Saamaskinen og faar at vide, hvordan man skal bære sig ad for at indstille den, saa den saar nojagtig 180 kg pr. ha. Vi ser paa Gødningsspreder og Ajlenedfælder, paa Selvbinder, Radrenser og Knivtandsharve. Vi faar beskrevet Virke-maaden af de mærkelige trekantede Knive i Selvbinderen og af Sortertrømlen i Tærskværket; og vi faar at vide, at Roerne skal holdes rene, de skal ikke gøres rene. Radrenseren skal igennem dem, lige inden Ukrudtet begynder at pippe. Det er for sent, naar det er blevet stort. Saa kvæler det Roerne og stjæler de Stoffer fra Jorden, som Roerne skal leve af. Det samme gælder forresten hjemme i Haven, følger Forpagteren til.

Nu maa vi holde en Pause, for at Børnene kan faa Tid til at gøre deres Tegninger og Noteringer færdige, og for at Læreren paa Grundlag af Gennemgangen kan repetere Gangen i Landmandens Arbejde Aaret rundt, samt hvilke Redskaber der bruges til det ene og det andet.

Dernæst gaar Turen ud i Marken, hvor vi ser paa og tegner de forskellige Kornsorter: Rug, Byg og Havre; Hvede findes ikke, og Marken dyrkes ikke i regelmæssigt Sædskifte, da der var Marker, hvor der havde været dyrket Roer 10 Gange i 20 Aar af de skiftende Ejere, og andre Marker, der i samme Tid ikke havde set en Roe. Kornet staar godt; det er langt i Straaet og tungt i Toppen, og der er ikke langt mellem Høbene. Der bliver ikke Halm-mangel her i Aar, og det var der heller ikke i Fjor; Besætningen har normal Størrelse.

Til sidst ser vi paa Roemarken; det er Fodersukkerroer af en Art, der er fremavlet i de senere Aar. Den forener Runkelroens lette Optagelighed med Sukkerroens store Tørstofindhold, og saa er dens Top større end hos nogen anden Roe i Danmark, saa stor, at den, naar den bliver ensileret, giver lige saa stor en Fodermængde som en Bygmark, der giver 20 Fold.

Nu faar vi Besked om, hvad Ensilering er, og hvordan den foretages, hvorpaa vi siger Farvel og Tak til Forvalteren og gaar hjemad, og det er paa Tide, for lige efter Hjemkomsten ringer Klokken til Middagen, der er god og rigelig. Ovenpaa er der en Times Hvil, derpaa Haandbold og Badning. Saa er Klokken 15, og nu ringer det til Kaffe.

Efter Kaffen tages den næste Tørn fra 15,15 til 18. Denne Gang gaar vi i Skoven, hvor vi finder Fro af forskellige Skovtræer. Nogle Grankogler er alle Skællene bidt af; de gaar rundt mellem Børnene, og det forklares, at det regelmæssige, men lidt flossede

Bid viser, at det er Egernet, der har været paa Færde; andre Kogler, der ser mere mis-handlede ud, har været under Spættens Behandling. Der er ikke et Frø tilbage af dem; men af de hele, tørre Kogler kan vi faa Frøene til at drysse ud, og vi ser, hvor langsomt de falder, mens de stadig snurrer rundt; der er en Vinge til Vinden at faa fat i, saa de kan flyve langt hen. Længere henne finder vi en Birk med Frø, der drysses, saa snart Træet rystes. Hasselens, Bøgens og Egens Frugter finder vi ogsaa, og hjemme i Gaarden staar der en Lind. Vi laver Tegning af alle Frugterne, saa har vi nogle Holdepunkter for Frøspredning; en dunet Steffensurt, der hager sine Frø fast i vort Tøj, viser os, at Planterne ogsaa kan bruge andet end Vinden til Frøspredning.

Mens Børnene laver Tegningerne, sidder de paa nogle lange Træstammer, der aabensbart er beregnet til Gavntræ. Hvor stor er egentlig en saadan Stamme? Vi faar Maalebaandet frem og maaler dens Længde og Tværnit. Det viser sig, at den 8 m lange Stamme knap nok er 1 m³. De fleste havde vist tænkt, at den var mere. Saa stor er altsaa virkelig 1 m³.

Bag Stammerne staar nogle store Ørnebregner; vi rykker et Blad op og skærer det over forneden og ser tydeligt Tegningen af den trehovede Ørn, der har givet Bregnen sit Navn.

Vi gaar videre og finder nogle Paddehattc; vi roder det visne Løv til Side og finder et stærkt forgrenet Net i Jorden; det bliver forklaret, at det er den egentlige Svamp, som holder sig fra Aar til Aar og vokser udefter, mens den dør i Midten. Det er Grunden til, at Hattene, Frugtlegerne, ofte staar i Kreds. Hatten skæres igennem, og vi ser, at der findes en hel Mængde Blade (Lameller) paa Undersiden af den. Der tegnes et Snit af Hatten, og det fortælles, at Svampens Sporer, hvoraf nye Svampe dannes, udvikles her paa Lamellerne. Til sidst lægger vi Mærke til, at Svampene bliver slimede og raadner bort, naar de har gjort deres Borgerpligt, og det fortælles, at mange Svampe er giftige, og at de er saa vanskelige at skelne fra hinanden, at man ikke skal give sig af med at spise Svampe, hvis man ikke er Kender.

Mens vi undersøger Skovbunden, finder vi ogsaa nogle af dens Rovdyr: Løbebillen, Rovbillen og Edderkoppen, og en, der har haft Øjnene højere oppe, bringer et Blad med en Maalerlarve, der skridter Bladet af, som Tømseren maaler en Planke med Haanden, naar han har glemte sin Tømmestok, mens en anden præsenterer et Bøgeblad med et Par underlige spidse Vorter eller Horn paa. Det er Bøgens Galhveps, der har lagt sine Æg her. Vi skærer Vorten over og finder en lille Larve indeni.

Nu nærmer Klokken sig 18, og det gaar tilbage mod Skolen, hvor Maden venter paa Klokkeslet.

Kl. 19,15 tages Flaget ned, og fra 20—22 samles Flokken i en lille Sal, hvor Tiden gaar med Fortællinger af Sønderjyllands Historie i store Træk fra den Dag, da Kæmpehøjen, som er besøgt en anden Dag, blev lavet, til Dagen i Dag, idet Begivenhederne samles til en Slags Hjemstavns Historie, derved, at de historiske Minder, vi daglig har for Øje, og de, vi har set paa en Rejse over Graasten til Dybbøl og Sønderborg, gøres til Udgangspunkter.

Bagefter og ind imellem synges der Sange, som knytter sig til Stoffet, og naar Sangbogen først er fremme, følger der gerne flere med. Det er mærkeligt, saa godt og kraftigt Børnene synger. Det er, som om Stedet og Stemningen tvinger dem med, der til daglig er ligegyldige, og faar dem alle til at synges frisk ud, saa man hører, det kommer fra Hjertet.

Det gælder ogsaa det: „Tak for i Dag“, Børnene raaber i Kor, „da de gaar over for at gaa til Køjs“.

Esbjerg og Omegns Skolebio.

(Ved Formanden, Kommunalærer J. Holmberg).

1941—42.

I Sæsonen 1941—42 havde Skolebio 2699 Abonnenter, hvoraf 1846 fra Esbjerg Kommuneskoler. Programmet bestod af de amerikanske Film „Louis Pasteur“ med Paul Muni i Titelrollen og „Ungdommens Melodi“ med Violinvirtosen Jascha Haifetz og et glimrende Ungdomsorkester som Fortolkere af en Mængde dejlig Musik. Den tredje Film var den svenske „Laila“ med smukke Naturbilleder og en spændende Handling, der oven i Købet havde den Fordel, at Børnene kendte et Brudstykke af den fra deres Læsebog.

1942—43.

I Sæsonen 1942—43 kan atter noteres en Fremgang i Antallet af Abonnenter,

idet 2886 Skoleelever overværede Forestillingerne. Dette Antal repræsenterer ca. 95 % af de Aargange, der er adgangsberettigede.

Til stor Sorg viste det sig, at den først planlagte Film, Farvefilmen „Robin Hood“ var saa defekt, at den ikke kunde køres igennem. Den blev erstattet med den pragtfulde „En Skærsommernatsdrøm“, som gjorde stor Lykke hos de mindste og de største Elever, medens Mellemlinjerne havde lidt svært ved at klare den sælsomme Blanding af Fantasi og Virkelighed.

I November 42 tog vi en foreløbig Afsked med amerikansk Film, idet der vist „Lloyds of London“, en Film der skildrede et Drengeselskab, som fik Betydning for et helt Liv.

Der afsluttedes i Febr. 43 med Filmatiseringen af Blichers „Præsten i Vejlbj“, optaget i 1931. Den dystre men spændende Handling holdt Børnene fængslet til sidste Minut.

Som noget nyt blev der i Aar udarbejdet Handlingsoversigt over Filmen, og denne Foranstaltning viste sig, rigtigt benyttet, at give Børnene en god Orientering og skabte Interesse selv for de vanskeligste Afsnit i Filmen, hvorfor denne Fremgangsmaade vil blive fortsat i den kommende Sæson.

Skoledagenes Antal

var i Kalenderaaret 1941: 240; 1942: 234 (gennemsnitlig).

Uregelmæssighederne (6 Dage) skyldes Ombygning af Skoletoiletterne og Omklædningsrum ved D., R., V. og Ø. Skole og Installation af Varmeanlæg ved Vestre Skole. Arbejdet blev paabegyndt straks ved Feriens Begyndelse, men midt i Ferien raadede de respektive Haandværksmestre kun over halv Arbejds-kraft (bedre lønnet Arbejde ved de militære Myndigheder).

Skolebørns erhvervsmæssige Arbejde.

Ifølge Indberetninger fra Skolerne vedrørende Børns og unge Menneskers Arbejde i visse Arter af Erhvervsvirksomheder er der behandlet 80 Sager, der angik direkte Overtrædelse af Vedtægten. Af disse angik ingen ulovligt Arbejde, men 52 angik Børn, som ikke var gamle nok, 19 havde Morgen- og Helligdagsarbejde i for vid Udstrækning. Alle Overtrædelser er ordnet ved Forhandling med Hjemmene. Ingen Sager er sendt til Politiets Afgørelse.

Skoleudflugter.

Paa Grund af Trafikindskrænkningerne kunde de sædvanlige Klasseseture til København og lign. Steder ikke finde Sted. Som en Slags Erstatning derfor har forskellige Klasse-trin været paa vellykkede og lærerige Cykleudflugter (Endrupholm, Fanø, Bramminge Hovedgaard, Ribe, Sønderjylland rundt m. m.).

Lærerige Besøg.

Forskellige Klasser og et stort Antal Lærere og Lærerinder har som tidligere Aar aflagt interessante og lærerige Besøg paa kommunale Værker, industrielle Virksomheder, moderne Daglade m. v. — Skolevæsenet takker for den Elskværdighed og Beredvillighed, hvormed Eleverne og Lærerpersonalet er blevet modtaget og vejledet.

I Undervisningsøjemed er fremvist en Række Film fra „Dansk Kulturfilm“.

Gaver.

Stormgades Skole: En Model af Damperen „Nerma“ samt Billede af S/S „Sessa“ fra Skibsreder K. Lauritzen.

Vestre Skole: 6 Korallstokke fra Carsten Smith (4. b) og en Ryghvirvel af Hval fra Fisker Th. Jensen, Frodesgade 116.

For disse smukke Gaver beder man Giverne modtage Skolevæsenets bedste Tak.

Understøttelser.

1941: Kommunen understøttede 23 Elever i Realklasserne og 56 Elever i IV. Mkl. med i alt 4.025 Kr. Beløbet uddeltes i Portioner af Størrelse fra 30—90 Kr. Ribe Amts Skolefond understøttede 14 Elever i Realklasserne og 25 Elever i IV. Mkl. med i alt 835 Kr., der uddeltes i Portioner af Størrelse paa 15—30 Kr.

1942: Understøttelse fra Kommunen til 37 Elever i Realklasserne og 49 Elever i IV. Mkl. (4.085 Kr.) i Portioner fra 30 til 90 Kr. Understøttelse fra Ribe Amts Skolefond til 17 Elever i Realklasserne og 22 Elever i IV. Mkl. (1.170 Kr.) i Portioner paa 30 Kr.

Esbjerg jubilerer.

1868 — 24. April — 1943.

Den 24. April 1943 kunde Esbjerg fejre 75-Aars Dagen for Stadfæstelsen af Loven om Esbjerg Havn.

I Dag er Byen en moderne Storstad, bygget op af fremsynede Mænds Slid, og paa Jubilæumsdagen ligger Byen som et synligt Tegn paa fremragende og ukuelig Energi og Initiativ, Handlekraft og Foretagsomhed i Forbindelse med et klart Blik for fremtidige Muligheder.

Meget Vand er strømmet til Havs gennem Fourfeldts blanke Bæk, siden den første Grundsten blev lagt til den første kommunale Skole i Esbjerg. Et slidsomt Arbejde, et vaagent Mod, et fremgangsvirigt Initiativ har opbygget vort Skolevæsen saaledes, at det i Dag kan være det bekendt. Mænd og Meninger er ofte tørnet sammen, ofte i stormflodsstarke Brydninger, Viljer har rejst sig mod Viljer, Synspunkter mod Synspunkter. Men bag det altsammen gik Kærligheden til Esbjerg som den røde Traad, og stort set virkede de tit stridende Kræfter og Opfattelser som et fælles Tag for Skolevæsenets Vækst og Trivsel.

I de to første Aartier efter 1900 var det Redaktør Sundbo, der mere end nogen anden havde Initiativet paa Skolens Omraade, og det var i dette Aaremaal, Esbjerg Skolevæsen blev udformet til sin nuværende Skikkelse.

Maalet for alle Sundbos Bestræbelser var at demokratisere Skolen og samtidig gøre den god nok til alle Børn, saa de private Skoler blev overflødige.

Vinterskolen blev afskaffet, Hel- og Hverdagsundervisning indført, Mellemskolen kom til, og der blev oprettet Børnehaveklasser for de 6-aarige; samtlige Børn fik gratis Undervisning, Skolemateriel og Bøger, en Skolelæge blev ansat, Skoletandklinik oprettedes, der blev indført Badning og Bispisning i Skolen, Feriehjemmet i Sønderho blev indrettet, der blev anvist Sportspladser og Skolehaver, og Dagarbejdsskolen oprettedes for Børn, der ellers vilde have været henvist til Anbringelse paa Værgeraadets Foranstaltning.

Paa mange af de her nævnte Omraader var Esbjerg banebrydende og blev Forbillede for andre Byer.

Efter at Skoledirektør J. C. Hartelius kom hertil i 1920, gik Ledelsen af Skolevæsenet naturligvis over til ham, men Sundbos initiativrige Virksomhed blev ved at præge Udviklingen lige til hans Død i 1927.

Ogsaa efter den Tid fortsattes imidlertid det gode og frugtbringende Sam-

arbejde mellem Skoledirektør Hartelius og de kommunale Skolemyndigheder. Det er naturligt her at nævne Folketingsmand Jul. Bomholt, der var Formand for Skolekommissionen fra 1931—1941. I dette Tidsrum blev det særlig det rent pædagogiske, der kom i Forgrunden. Resultaterne blev i første Række den udvidede Undervisning i 8. Klasse, Optagelse af Emnebehandling i de ældste Klasser, Oprettelse af Lejrskole og særlig Undervisning for de mindre formaaende Børn.

I de allersidste Aar er denne Linie blevet fortsat og yderligere udviklet. Resultaterne af dette Arbejde træder klart frem i den nye Skoleplan og Undervisningsplan, der lige er ført ud i Livet.

Dertil kommer endvidere en tydelig udtalt Bestræbelse for at højne Børnenes sundhedsmæssige Tilstand og komme dem til Hjælp, hvis de hæmmes af legemlige Defekter.

Har saa de Ofre, Esbjergs Borgere gennem Aarene har bragt til Undervisningens Fremme, forbedret og højnet den i en Grad, som nogenlunde svarer til Forventningerne?

Hertil maa svares, at Undervisningen ikke beror paa Undervisningsplaner, heller ikke paa Skolemateriel eller Skolebygninger. Det har altsammen sin store Betydning og bør derfor bringes i Orden paa bedste Maade. Men Lærerens personlige Arbejde i Klassen er det afgørende Moment i Skolen. Lærerne holder Skolens Skæbne i deres Haand og kan skrive deres Navne med uudslettelig Skrift i Børnenes Hjerter. Det er Lærerne, som i Samarbejde med Hjemmene er bestemmende for Undervisningens Standpunkt ved Byens Skoler. For Skolens Autoriteter staar det saadan, at Lærerpersonalet gennem Aartiers dagligt trofast Arbejde paa en god Maade har udfyldt de angivne Rammer.

En Bys Skolevæsen er uden Tvivl en af de Institutioner, der paa en anskuelig Maade kan give Udtryk for Byens Ansigt, Udvikling og Linie. For det første er et Skolevæsen en Institution, der staar i den mest intime Føling med Slægtens stadige Tilvækst, for det andet maales en Bys Forstaaelse af de virkelige Kulturværdiers Betydning udmærket gennem de Ofre, den bringer paa det undervisningsmæssige Omraade.

Esbjerg By har altid været og er fremdeles dybt interesseret i sit Skolevæsen. I rigtig Forstaaelse af, at Fremtiden ligger i Ungdommens Haand, har man for at skabe en vaagen og i kundskabsmæssig Henseende velfunderet Ungdom lagt megen Vægt paa et hensigtsmæssigt og tidssvarende Skolevæsen.

(En nærmere Redegørelse om „Esbjerg Skolevæsen gennem 75 Aar“ findes i Jubilæumsskriftet „Esbjerg“, udgivet af Esbjerg Byraad — Esbjerg Erhvervsraad — Esbjerg Havneraad).

Aarsprøven.

Fra 1. April 1941 oprettedes fire 8. Klasser, nemlig 1 Drengeklasse ved D. Skole, 2 Pigeklasser (en Klasse ved D. Skole og en Klasse ved S. Skole) og en Klasse (Dr. + Pg.) ved R. Skole.

Elevtallet var ved Skoleaarets Begyndelse 94 (92 over upl. Alder og 2 i upl. Alder) og ved Skoleaarets Slutning 69 (67 over upl. Alder og 2 i upl. Alder). Af det samlede Elevantal i 7. Klasse optoges ca. 31 pCt. i 8. Klasse.

Forsømmelserne udgjorde 6,42 pCt. af Skoledagene.

Kommunen modtog et Tilskud paa 4.770 Kr. i Henhold til Lov om Tilskud fra Staten og Skolefondene til Ungdomsskoler og Aftenskoler.

Fra 1. April 1942 oprettedes fire 3. M. Klasser, nemlig 1 Drengeklasse og 1 Pigeeklasse ved D. Skole og 2 blandede Klasser (1 Klasse ved R. Skole og 1 Klasse ved S. Skole).

Elevtallet var ved Skoleaarets Begyndelse 86 (83 over upl. Alder og 3 i upl. Alder) og ved Skoleaarets Slutning 69 (66 over upl. Alder og 3 i upl. Alder).

*Undervisning og Behandling af talelidende Børn
Difterivaccination af samtlige Skolebørn. Ogsaa
Vaccination af de 1—6-aarige.*

Af det samlede Antal Elever i 7. Klasse optoges ca. 28 pCt. i 3. M. Klasse.

Forsømmelserne udgjorde 3,92 pCt. af Skoledagene.

Kommunen modtog et Tilskud paa 4.968 Kr. i Henhold til Lov om Tilskud fra Staten og Skolefondene til Ungdomsskoler og Aftenskoler.

Aarsprøven m. m.

Aarsprøverne har efter Skolekommissionens Bestemmelse og efter Samraad med Forældreraadene formet sig saaledes: Skriftlig Aarsprøve i Dansk og Regning i I.—III. Mkl. og 2. Grskkl.—3. eksfri M. Kl. Mundtlig Prøve i I.—III. Mkl. i enkelte Fag efter Skolekommissionens Bestemmelse. For Folkeskoleklassernes Vedkommende er den mundtlige Prøve erstattet med to Forældredage, idet Børnenes Forældre paa disse to Dage i Tiden fra Kl. 9 til Kl. 14 kan faa Lejlighed til at overvære den daglige Undervisning i alle Folkeskolens Klasser. Mange Forældre gjorde Brug af Skolernes Indbydelse. Besøgene indskrænkede sig i det væsentlige til de lavere Klasser. — Udstillingerne af Elevernes skriftlige Arbejder samt Arbejder i Sløjd, Haandgerning og Tegning var aabne paa alle Skolerne nogle Timer under Aarsprøven og en Aften.

I Tilknytning til Bestemmelserne i den nye Skoleplan og Undervisningsplan har Skolekommissionen fastsat nedenstaaende Retningslinier for Aarsprøvens Form:

I. Grundskolen og den eksamensfri Mellemskole.

Den skriftlige Prøve afholdes sædvanligvis i sidste Halvdel af Marts.

Prøven omfatter følgende:

2. Kl.:	Diktat, Afskrivning, Regning.
3. " :	" " Regning.
4. " :	" " "
5. " :	" " Genfortælling, Regning.
1. M.:	" " "
2. " :	" " Spørgestil, Regning.
3. " :	" " Referatstil eller Spørgestil, Regning.

Bedømmelsen af de skriftlige Arbejder foretages af Faglæreren med en blandt Skolens Lærerpersonele udpeget Lærer som Censor.

Bedømmelsen af 2. M.s Arbejder foretages dog af en alsidig sammensat *Opgave- og Bedømmelseskommission*. Kommissionens Medlemmer — ialt 6 — udvælges af Skolekommissionen blandt Lærerpersonelet, og der ydes dem et passende Honorar for deres Arbejde.

Ved Bedømmelsen af Diktater anvendes en nærmere angivet Skala.

To mindre Fejl regnes lig een væsentlig. Ved daarlig Tegnsætning fradrages der et Kryds i Karakteren.

Ved Bedømmelsen af *Genfortællinger* og *Spørgestile* lægges Hovedvægten paa den sproglige Formaaen.

Paa Grundlag af de skriftlige Arbejder gives der en Karakter for *Orden*.

Den *mundtlige Prøve* afholdes paa *Forældredage* i Slutningen af Skoleaaret.

Der prøves i Dansk og Regning, dog kan der yderligere optages et Fag. Faget er valgt frit for Skolen.

Prøverne overværes af en Lærer, udvalgt blandt den paagældende Skoles Lærerpersonele. Dog samarbejder Østre og Vestre Skole. Prøven afholdes en almindelig Undervisningstime.

Opgaverne i skriftlig Dansk samt i skriftlig Regning for 2. M. udarbejdes af den omtalte *Opgave- og Bedømmelseskommission*, der indleverer 3 Sæt Opgaver for hvert Fag til Udvalg for Skolekommissionen. Opgaverne til de øvrige Klasser udarbejdes ligeledes af ovennævnte Kommission, dog indleveres der kun eet Sæt af hver Opgave.

Meddelelser, Standpunktsprøver, Karakterer og Vidnesbyrd.

2. og 3. Grundskoleklasse faar efter Aarsprøven en Meddelelse om Standpunkt, Flid og Opførsel med hjem.

I 4., 5. Kl. og 1. og 2. M. Kl. gives Meddelelse til Hjemmene gennem en Standpunktsprøvebog.

I Standpunktsprøvebogen indføres der i Oktober en Diktat, en Genfortælling og et Sæt Regneopgaver. Opgaverne gives af Faglæreren i det paagældende Fag.

Efter at Læreren har rettet Opgaverne, indfører han paa Bogens næste Side paa Grundlag heraf en Karakter for:

- a) Dansk,
- b) Regning,
- c) Skrivning,
- d) Orden m. skr. Arbejder.

Hertil kommer en Udtalelse for Flid og Opførsel. Udtalelsen skal lyde: Tilfredsstillende eller utilfredsstillende. (Betegnes Opførslen som utilfredsstillende, skal Udtalelsen nærmere begrundes).

I Marts træder Aarsprøven i Stedet for Standpunktsprøven, og Aarsprøveopgaverne indføres i Standpunktsprøvebogen. Der udregnes ingen Gennemsnitskarakterer. Naar Karaktererne er indført, sendes Bogen med Barnet hjem til Underskrift.

I 2. M. udleveres ny Standpunktsprøvebog, og naar Barnet forlader Skolen, fungerer den som Afgangsbevis, idet der til sidste Aarsprøve føjes en Karakter for Haandgøring, Husgøring, Sløjd og eventuelt Tegning paa Grundlag af sidste Aars Arbejder. Desuden stemples Bladet med: „Har læst Engelsk“ og „Har læst Tysk“ for de Børn, der har læst disse Fag.

Afgangsbeviset paaføres Skolens Stempel og underskrives af Klasselæreren og Skolens Overlærer.

Elever, der har gennemgaaet 3. M. Klasse faar ved Udgangen af Skolen et Afgangsbevis (Min. Cirk. af 23. Juni 1942).

II. Prøve i skriftlig Engelsk i IV.XM. Klasse.

— Den i Undervisningsplanen af 1942 fastsatte skr. Prøve i Engelsk i IV. XM. Klasse maa ikke stille for store Krav til Glosekendskab og Fraseologi, men skal kræve Sikkerhed i Beherskelsen af den elementære Grammatik (Formlære og Syntaks). Opgaven kan være af forskellig Art. Den kan bestaa i Oversættelse fra Dansk (Teksten behøver ikke at være sammenhængende); den kan være en Udfyldningsøvelse eller en Omsætningsøvelse eller bestaa i Besvarelse paa Engelsk af simple Spørgsmaal, eller Opgaven kan være en Kombination af flere af disse Former.

Prøven afholdes i Forbindelse med Aarets sidste Terminsprøve; der gives Eleverne 3 Timer til Besvarelsen.

Karakteren for Besvarelsen skal indføres i Elevernes Karakterbøger sammen med Aarskarakteren; den maa ikke regnes med i Gennemsnitskarakteren, men er af vejledende Art f. Eks. ved Elevens Optagelse i Realklassen og ved Fastsættelsen af Elevens Aarskarakter i Faget.

Opgaven er fælles for samtlige IV.XMellemskoleklasser ved Esbjerg kommunale Skolelevnæsen. Den udarbejdes og Besvarelserne bedømmes af et Udvalg paa 3 Medlemmer (en Engelsklærer eller Lærerinde fra hver af de 3 Eksamensskoler) udnævnt af Skolekommissionen efter Forslag af Overlærerne ved de paagældende Skoler. De 3 Udvalgsmedlemmer faar et passende Vederlag for Arbejdet med Bedømmelsen. —

Opgaves og Bedømmelseskommissionen vedrørende Opgaver til Grundskolen og den eksamensfri Mellemskole bestaar p. t. af følgende Medlemmer:

- D. Skole: Ejnar A. Skaarup,
Th. Ejvind Thomasen.
R. Skole: Fru M. Gernhammer,
Niels Laursen.
S. Skole: Laurits Nielsen,
J. B. Høyer Pors.
V. Skole: Frk. Olga Jørgensen.
Ø. Skole: H. A. Hansen.
Skriftlig Engelsk: J. Ladegaard (D.), G. Carlsen (S.) og Th. Christensen (R.).

III. Sundhedsplejen.

Svømning og Badning.

Klasserne i Hovedskolen samt Mellems og Realskolen fik Undervisning i Svømning paa Kommunens Søbadeanstalt i Sommeren 1941. Undervisningen foregik i Gymnastiktimerne og lededes af Gymnastiklærere og lærerinder.

I Sommerferien 1941 afholdtes paa Skolevæsenets Foranstaltning Svømmekursus for Elever paa samme Klassetrin. Undervisningsledere var Lærerne: Erik Vind, V. B. Harder, Ahlmann, E. Nielsen, Frk. K. Brorsen Sørensen og Frk. Gerda Lykkegaard.

Der deltog 166 Dreng og 118 Piger, ialt 284 Elever, heraf bestod 28 Dreng og 26 Piger Svømmeprøven, 12 Dreng og 7 Piger Frisvømmerprøven og 1 Pige Livredderprøven.

Naar Tilslutningen til Svømmekursuset og Træningen til de forskellige Prøver viser en stærkt nedadgaaende Linie i Forhold til Deltagernes Antal i 1939/40, skyldes dette de foreliggende militære Forhold paa Havneområdet.

Da Terrænet omkring Søbadeanstalten og paa selve Badeanstalten blev beslaglagt af den tyske Værnemagt, maatte den timeplansmæssige Svømmeundervisning, der normalt paabegyndes i Juni Maaned, og den frivillige Svømmeundervisning i Sommerferien annulleres Sommeren 1942 og 43.

Gennem Handelsministeriets Cirkulære af 15. Oktober 1941 blev der givet Tilladelse til at benytte varmt Vand til Badning af Skolebørnene. Badningen foregik hveranden Uge paa Danmarksgades Skole, der har Fjernopvarmning.

Esbjerg kommunale Skoletandklinik.

(Ved Forstanderen).

1941—42:

I Skoleaaret 1941—42 blev der paa Skoletandklinikken behandlet 1428 Piger og 1194 Dreng, ialt 2622 Elever. Paa disse blev der udført følgende Behandlinger:

	Piger	Dreng	I alt
Nervebehandlinger	465	357	822
Sølvplomber	2132	1613	3745
Emaljplomber	1339	758	2097
Cementplomber	92	70	162
Tandudtrækninger, blivende Tænder	192	201	393
" Mælketænder	314	278	592
Andre Behandlinger	1782	1264	3046
" " Mælketænder	224	205	429
	6540	4746	11286

Der er foretaget Bedøvelse af Tandkødet i 984, Reguleringer i 27 Tilfælde. Der er lavet 14 Stifftænder, 2 Guldindlæg, 11 støbte Kroner og 5 Tandsæt.

1942—43:

I Skoleaaret 1942—43 blev der paa Skoletandklinikken behandlet 1532 Piger og 1213 Drengene, ialt 2745 Elever. Paa disse blev der udført følgende Behandlinger:

	Piger	Drengene	I alt
Nervebehandlinger	513	459	972
Sølvplomber	2206	1499	3705
Emaljplomber	1294	709	2003
Cementplomber	119	117	236
Tandudtrækninger, blivende Tænder	337	252	589
" Mælketænder	371	327	698
Andre Behandlinger	1648	1124	2772
" " Mælketænder	255	193	448
	6743	4680	11423

Der er foretaget Bedøvelse af Tandkødet i 1287, Reguleringer i 76 Tilfælde. Der er lavet 9 Stifttænder, 4 Tandsæt, 1 Guldindlæg og 34 støbte Kroner.

Personale: Forstander S. Å Vedel-Petersen, f. ^{11/6} 1889, antaget September 1917, fast ansat ^{1/5} 1927, Tjenesteadler ^{1/4} 1922.

Tandlægeassistent: Sigrud Berg Andersen, f. Møller Christensen, f. ^{21/5} 1896, ansat ^{1/6} 1927.

Klinikfrøken: Agnes Marie Joensen, f. ^{24/2} 1901, ansat ^{1/4} 1921.

Aabningstid: Alle Skoledage i Skoletiden.

Ændring af de bygningsmæssige Forhold m. v. vedrørende den kommunale Skoletandklinik.

Af de sidste Aarsberetninger fra Skolevæsenet fremgaar det klart, at der hvert Aar indtegnedes over 4000 Elever til Tandbehandling; med Maksimumsydeevne pr. Stol (12—1300 Børn) har det kun været muligt at behandle ca. 60 % af disse Børn. Den regelmæssige Undersøgelse og Behandling, der nødvendigvis burde foretages 2 Gange om Aaret, har det ikke været muligt at gennemføre, uden at Kliniklokaler og Personalet paa Skoletandklinikken blev forøget i betydelig Grad.

For at Skolevæsenet ogsaa paa dette yderst vigtige Felt kunde være fuldt paa Højde med Tiden og være førende i Kampen mod Sygdom og for Børnenes Sundhed, indstillede Skoleudvalget i Juni Maaned 1943 til Byraadet, at der indrettedes en Centralklinik med 4 Stole paa Danmarksgades Skole og senere — naar Rørkjær Skole atter bliver fri — een Klinik paa denne Skole. Endvidere gjorde Udvalget opmærksom paa, at Pladsforholdene paa D. Skole i Forvejen er meget trange, hvilket foraarsager en utaalelig Flytning af Klasser (daglig Klassevandring) og en stærkt hullet Timeplan for en Del Klassers Vedkommende, Forhold der forringer Skolens Orden og bevirker stærkt Slid paa Skolens Bøger og øvrige Materiel samt paa Elevernes Skoletasker. Hertil kommer yderligere den Omstændighed, at det ikke er muligt at flytte nogle Klasser fra D. Skole til Annekskolen, da Vestre Skole er overfyldt og derfor lægger fuldt Beslag paa Lokalerne i denne Skole. Det foreslaas derfor at bebygge det sydvest-

lige Hjørne af D. Skoles Grund paa det Sted, hvor Skolen har Læskur. Et Ud-kast til denne Tilbygning er udarbejdet af Arkitekt Agner Christoffersen (M. A. A.), København, og beregnet til at omfatte den omhandlede Centralklinik — ligesom Børnebiblioteket, Læsestuen og Skolekøkkenet overflyttes til Lokaler i Nybygningen. I Forbindelse med Ombygningen af den ældre Skolebygning vil Skolen faa det haardt tiltrængte Supplement af Skolelokaler, endvidere Læge-værelse med Venterum og tidssvarende Undervisningsforhold for kv. Husger-nings Vedkommende. De samlede Udgifter er anslaaet til 305.000 Kr. I Byraa-dets Møde den 15. Juni 1943 bevilgedes det ansøgte Beløb.

Esbjerg kommunale Skolelægetilsyn.

(Ved Skolelæge Kaj Alstrup).

1941—42.

Der undersøgtes i Aarets Løb i 1. Klasserne 518 Børn.

Ernæringstilstanden var over Middel hos 33 eller hos 6 %, Middel hos 387 eller 75 %, under Middel hos 98 eller 19 %.

Bygningen var kraftig hos 168 Børn eller hos 32 %, Middel hos 260 eller 51 %, spinkel hos 90 Børn eller hos 17 %.

Der konstateredes ikke i Aarets Løb nogen Forringelse af Børnenes Er-næringstilstand eller Vækst.

Holdnings- og Bygningsfejl fandtes hos 4 Børn eller ca. 1 %.

Utøjet bekæmpedes dels i Skolen, dels ved Besøg og Behandling i Hjem-mene ved Skolesundhedsplejersken.

Sygelige Tilstande i Øjnene fandtes hos 25 Børn eller hos 5 %. Mens egent- lige Synsnedsættelser som Regel behandles godt med Brillen, staar det stadig meget tilbage med den hyppige Skelen.

Hørelsen var nedsat hos 5 Børn eller ca. ½ %, et ufattelig lavt Tal, som gentager sig Aar efter Aar i Esbjerg.

Sygelige Tilstande i Næse og Svælg, mest forstørrede Mandler og „Polypper“, fandtes hos 55 eller 11 %.

Lungelidelse — fraset de tuberculøse — fandtes hos 11 Børn eller 2 %; hyp-pigst drejer det sig om Bronchitis eller Asthma. — Samtlige Børn i 1. Klasserne og alle nyindmeldte Børn i de øvrige Klasser henvises til Tuberkulosekontrol paa Diagnosestationen, hvorom Beretning fremkommer andetsteds.

Svulne Kirtler fandtes hos 6 eller 1 %.

Brok fandtes hos 3 eller ½ %.

Andre sygelige Tilstande fandtes hos 50 Børn eller 10 %.

1942—43.

I Aarets Løb vaccineredes imod Difteri Børnene i 1. Klasserne, som ikke var med, da Seruminstittet Aaret før vaccinerede samtlige Børn, som da gik i Sko-len. — Dette gav Anledning til, at Lægeforeningen foranstaltede Difterivaccina-tion af samtlige Børn fra 1—15 Aar. Disse Foranstaltninger kom netop i rette Øjeblik, idet der kort efter kom Difteriepidemi af alvorlig Karakter i en Nabo-kommune; ikke eet af de vaccinerede Børn angrebes.

Fra i Aar suppleres Tuberkuloseundersøgelserne med, at der gøres Tuberku-linprøve i Skolen ved Sundhedsplejersken hvert Aar paa alle tuberkulin-negative Børn, hvorefter alle „Omslagere“ henvises til Undersøgelse paa Diagnosestationen, hvor ogsaa alle nytilkomne Børn undersøges.

En voldsom Smitsaarepidemi i alle Skoler lykkedes det at standse brat, ved at alle Børn i Løbet af faa Dage undersøgtes med Henblik herpaa og *samtidig* henvistes til Lægebehandling.

Der undersøgte i Førsteklasserne 495 Børn.

Ernæringstilstanden var over Middel hos 34 eller 7 %, Middel hos 326 eller 66 %, under Middel hos 135 eller 27 %. — Mens Ernæringstilstanden hidtil har været uforandret trods Krigen, begyndte i Slutningen af Aaret mange af Børnene at tage af i Stedet for paa i Vægt; uheldigvis var det de i Forvejen magre Børn, mens de fede og middelfede tog normalt paa. Dette søgtes imødegaaet ved Uddeling af $\frac{1}{2}$ Liter Mælk daglig i Skolen, ligesom Vitaminrationeringen hjalp en Del herimod, saaledes at Forholdet atter bedredes i Aarets allersidste Del. — En Udspørgen af Børnene viste, at 85 til 90 % af Børnene har faaet Vitaminol eller andre Vitaminpræparater her i Byen, et Tal, der ligger paa omtrent det dobbelte af Gennemsnittet for hele Landet.

Bygningen var kraftig hos 123 Børn eller 25 %, Middel hos 287 eller 58 %, spinkel hos 85 eller 17 %.

Holdningsfejl, mest skæve Rygge, fandtes hos 27 eller 6 %; de henvistes til Læge, men der gøres alt for lidt ved Sagen, rimeligvis fordi Massage og Sygegymnastik er Forældrene for dyrt. Disse Børn vil man søge behandlet i Skolen af en ved Skolevæsenet ansat Massøse.

Synsstyrken var nedsat hos 41 eller 8 %.

Hørelsen var nedsat hos 4 eller 1 %, stadigvæk det for Esbjerg karakteristiske utrolig lave Tal.

Sygelige Tilstande i Næse og Svælg, som Regel „Polypper“ og forstørrede Mandler, fandtes hos 46 eller 9 %. Tallet tager stadig af, da flere og flere Børn behandles, inden de kommer i Skole, et Tegn paa voksende Forstaaelse af denne sygdomsforebyggende Foranstaltning.

Hjertefejl fandtes hos 2 eller ca. $\frac{1}{2}$ %. Disse Børn forbydes Deltagelse i Skolebadning.

Lungelidelser — fraset de tuberkuløse, som omtales andetsteds —, mest Bronchitis, fandtes hos 10 eller 2 %.

Svulne Kirtler fandtes hos 3 eller $\frac{1}{2}$ %.

Brok fandtes hos 12 eller ca. 2 %; disse Børn er ikke til at drive til Behandling; man trøster sig med, at „det er saa lille, saa han vokser sig nok fra det.“ At Brokket er lille, er en daarlig Trøst, idet de smaa Brok er mest tilbøjelige til at blive indeklemmt, altsaa farligst. At Børnene skulde vokse sig fra det, er yderst usandsynligt og meget sjældent.

Andre sygelige Tilstande fandtes hos 32 eller 7 %.

Skolesundhedsplejerskens Virksomhed.

(Ved Skolesundhedsplejerske Warla Østbirk).

1941—42.

Det egentlige Arbejde paabegyndtes efter Sommerferien 1941, og den største Indsats i Aar er gjort over for den tiltagende Utøjsplage. Alle Klasser er undersøgt fra 2—6 Gange i den forløbne Tid. Saa snart der har vist sig et nyt Tilfælde af Lus, er hele Klassen blevet undersøgt. De paagældende Hjem er blevet besøgt, Aflusning er foretaget — for de flestes Vedkommende af Sundhedsplejersken — og de Børn, Mødrene selv har behandlet, er kontrolleret. Mødrene er blevet undervist i Behandlingen og det forebyggende Arbejde og opfordret til at melde, hvis Børnene paany er kommet hjem med Utøj. Opfordringen er blevet fulgt af mange.

I August 1941 var ca. 10 % eller 496 Børn angrebet af Utøj. Ved Slutningen af Skoleaaret er ca. 2 % eller 87 Børn under Kontrol og Behandling.

I nogle enkelte Klasser er konstateret Kroplus. De angrebne Børn er sendt hjem, og Skolesundhedsplejersken har aflagt Besøg i Hjemmene og talt med

Mødrene. Børnene er først igen modtaget i Skolen, naar Kredslægen har erklæret dem rene. Ogsaa disse Børn bliver kontrolleret med Mellemløb.

Børn med daarlige Ører, der er henvist af Ørespecialisten, bliver behandlet dagligt.

Een Gang om Aaret bliver Børnene vejjet og maalt, og undervægtige Børn bliver kontrolleret jævnlige, og Forældrene holdes underrettet om Vægten.

Sygedage føres een Gang aarligt paa Helbredskortet, og der føres Kontrol med Henvisningerne til Sygekasselægerne. Ligeledes kontrolleres det, om Børn med Brillen bruger dem i Skolen.

Der er i Aarets Løb aflagt 788 Besøg, foretaget 687 Aflusninger af Hovedlus og foretaget 87 Behandlinger af Saar og Smaaskader.

1942—43.

I Skoleaaret 1942—43 er samtlige Skoleelever blevet vejjet og maalt mindst een Gang for at kontrolere Legemsudviklingen. Undervægtige Børn er blevet kontrolleret jævnlige, og Forældrene er holdt underrettet om Vægten, og der er søgt Forbindelse med Hjemmene for om muligt at ændre eventuelle Mangler ved Børnenes Levevis. Undervægtige Børn fra daarligt stillede Hjem har daglig faaet $\frac{1}{2}$ l Mælk paa Skolen.

Der er foretaget Tuberkulinprøve paa alle negativt reagerende Skoleelever (ca. 3000), og „Omslagerne“ er blevet henvist til Tuberkulosestationen. Kun 2 Børn er ikke blevet prøvet paa Grund af Forældrenes Nægtelse.

Børnenes Sygedage er ført ind paa Helbredskortene, og der er ført Kontrol med Lægehenvisningerne.

18 Børn er af Ørespecialisten henvist til Behandling, et af disse Børn er behandlet hele Aaret.

Alle Klasser er undersøgt for Utøj ca. 3—4 Gange i Aarets Løb. Hjemmene er blevet besøgt, og der er foretaget Aflusning og Kontrol. Hjemmene er blevet vejledet i det forebyggende Arbejde.

Besøg i Hjemmene	519
Behandling for Hovedlus	537
Ørebehandlinger	254
Saarbehandling og Smaaskader	213

Ribe Amts Tuberkulosestationers Undersøgelse af Skoleelever i Esbjerg kommunale Skoler.

(Ved Overlæge, Dr. med. J. N. Lorenzen).

1941—42.

Efter en omfattende, orienterende Røntgenundersøgelse 1940—41 af alle Skolebørn foretages nu Tuberkulosekontrollen af Skoleungdommen i Esbjerg paa den Maade, at alle Børn, saa snart de paabegynder deres Skolegang, røntgenundersøges og tuberkulinprøves. I de følgende Aar foretages aarlige Tuberkulinprøver, idet dog alle Elever, der viser Overgang fra negativ til positiv Reaktion og derved dokumenterer, at en tuberkuløs Infektion har fundet Sted i det forløbne Aar, atter røntgenundersøges. Lige inden Skolegangens Ophør foretages en fornyet Røntgenundersøgelse af alle de Børn, som skal forlade Skolen.

Undersøgelse af Skolebørn, som begyndte i Skolen 1. April 1941, gav følgende Resultat:

Husgerning for Drengene i ældste eksamensfri Mellemskoleklasse og ældste Kl. i Hjælpeskolen.

Salmon Pie
250 g. Salmon
1-2 Eggs
4 g. Butter
3 g. Bacon
1 g. Parsley
1/2 Teaspoon Salt
1/2 Teaspoon Pepper
1/2 Teaspoon Mustard
1/2 Teaspoon Onion
1/2 Teaspoon Parsley
1/2 Teaspoon Salt

Tuberkulinundersøgelse:
(Fordelt efter Børnenes Fødselsaar).

Aargang	negativ	Reaktion tvivlsom	positiv	I alt
1934	253	5	30 (10 0/0)	288
1933	220	6	38 (14 0/0)	264
1932	11		6 (35 0/0)	17
I alt	484	11	74 (13 0/0)	569

Røntgenundersøgelse:

Gl. Hilusforandringer. Enk. kalktætte Foci i Lungefelter. Fork. Primærkomplekser:

1934	2
1933	1
1932	1
I alt	4

22 Børn mangler Undersøgelse.

Hos en Række Børn paavistes forskellige ikke-tuberkuløse Lidelser, f. Eks. Skeletanomalier o. lign. Hos 1 Barn (f. i 1934) paavistes f. Eks. ved Røntgen-gennemlysning en stor Synaal i Ryggen.

1942—43.

Nye Elever :

Fødselsaar	Moro ÷	Moro +	Moro (+)
1932		1	
1933	15	4 (21 0/0)	
1934	220	26 (10,1 0/0)	12
1935	226	19 (7,5 0/0)	8
1936	1		
I alt	462	50	20

2 Elever mangler.

Hos 2 af Børnene paavistes røntgenologisk en Lungetuberkulose. Hos det ene fandtes Tuberkelbaciller ved Dyrkning fra Ventrikelskyllevand.

Udgaende Elever:

Fødselsaar	Moro ÷	Moro +	Moro (+)
1931		1	
1930	1	1	
1929	112	51 (30,4 0/0)	5
1928	83	44 (32,8 0/0)	7
1927	52	25 (30,9 0/0)	4
1926	17	12 (38,7 0/0)	2
1925	1		
I alt.....	266	134	18

26 Elever mangler.

Røntgenologisk paavistes intet abnormt.

Endvidere er der undersøgt 275 Børn (dels Børn, der er indmeldt i højere Klasser, dels Børn, der er gaaet over fra negativ til positiv Tuberkulinreaktion eller havde andre mistænkelige Symptomer).

3 af disse havde friske tuberkuløse Forandringer. 1 med tuberkuløse Lungeforandringer af ældre Art viste sig allerede at være Tuberkulosestationen bekendt.

Udsendelse af en Brochure vedrørende Tuberkulinprøverne.

For at gøre Forældrene til Børn i de ny 1. Klasser og de nyttilkomne Børn i de øvrige Klasser fortrolig med Formen for Tuberkulinprøverne m. v. har Skolevæsenet i Samraad med Overlægen paa Tuberkulosestationen og Skolelægen udarbejdet en Brochure, der omhandler følgende Oplysninger:

Hvad er Tuberkulose? Tuberkulose er en smitsom Sygdom, hvis Smitstof, Tuberkelbacillen, ikke blot tager Bo i de forholdsvis faa Mennesker med Lunge-tuberkulose, som udskiller Tuberkelbaciller — de tæres hen, kommer paa Sanatorium og dør ofte i en ung Alder — men tillige en Infektion, som i let Grad angriber Størsteparten af Befolkningen, der hurtigt overvinder Smitten og derefter igennem opnaar en ikke ringe Modstandskraft mod Sygdommen i Resten af deres Dage. — De kan med andre Ord betragtes som Individder, der af Naturen selv er „vaccinerede“ mod Tuberkulose.

Børn, der reagerer positivt paa en Tuberkulinprøve, og som ikke frembyder Tegn paa frisk Tuberkulose, kan betragtes som saadanne Individder, der har gennemgaaet en „naturlig Vaccination“.

Børn, der reagerer negativt paa en Tuberkulinprøve, har ikke tuberkuløs Smitte i sig.

Blandt disse tuberkulinnegative vil med Aarene saa én, saa en anden faa Smitten i sig, Flertallet i den lette Form, et lille Mindretal i alvorligere Former, altsaa virkelig Sygdom, som kræver Behandling.

Ved aarlig Gentagelse af Tuberkulinprøven paa de hidtil tuberkulinnegative kan man finde de Børn, som senere reagerer positivt, og som altsaa har faaet tuberkuløs Smitte i sig siden forrige Prøve. Ved Røntgenundersøgelse paa Tu-

berkulosestationen af disse nye tuberkulin-positive kan man dernæst konstatere, hvilke af de paagældende Børn, der hører til det store Flertal, som ikke bliver syge, men kun slaar om fra negativ til positiv Reaktion,

— og hvilke Børn der hører til det lille, uheldige Mindretal, som virkelig faar Sygdommen Tuberkulose, der kræver Behandling.

Man maa huske, at Sygdommen kan begynde ganske snigende, uden at man kan mærke noget som helst paa Børnene; ellers var alle disse Undersøgelser med Tuberkulinprøver og Røntgenfotografering overflødige.

I Kampen mod Tuberkulosen har Skolevæsenet (Skolelægen) i Esbjerg i Forening med Nationalforeningen og Tuberkulosestationen paa Spangsbjerg Sanatorium fra 1939 kunnet tilbyde alle Børn i Esbjerg kommunale Skoler at blive undersøgt for Tuberkulose. Deltagelsen har været frivillig, men næsten alle Børnene mødte. Saa stor er her i Byen Forstaaelsen af denne helbredsmæssige Foranstaltning.

Det kæmpemæssige Arbejde med at undersøge alle Skolens godt 4000 Børn inden for 1 Aar er nu tilendebragt. Men man maa ikke blive staaende herved. Man maa røntgen- og tuberkulinundersøge de nye 1. Klasser og de nytilkomne Børn i de øvrige Klasser. Men ejheller dette er nok. Man maa ogsaa følge de tuberkulin-negative Børn ved at gentage Tuberkulinprøven paa dem ca. en Gang om Aaret. Endelig maa man som Afslutning røntgenundersøge Børnene, inden de forlader Skolen i de ældste Klasser.

De aarlige Tuberkulinprøver udføres af Skolesundhedsplejersken paa Skolen ved Paasmøring af Tuberkulinsalve fra Statens Seruminstitut og ved Over- og klistring med et Stykke Hæfteplaster.

De Børn, som tidligere reagerede negativt, men ved senere Prøve reagerer positivt, vil blive henvist til Røntgenundersøgelse paa Tuberkulosestationen, og hvis de fejler noget, vil de derefter blive henvist til deres egen Læge til Behandling.

Foruden den aarlige Kontrol bør Børnene ogsaa tuberkulinprøves, naar de har forsømt Skolen paa Grund af længere varende Forkølelse, Mæslinger, Kighoste o. lign. Sygdomme, som erfaringsmæssigt nedsætter Modstandskraften mod tuberkuløs Smitte.

Skolen forventer samme Forstaaelse af denne i sig selv lille, men betydningsfulde Udvidelse af Tuberkulosekontrollen, — samme Forstaaelse, som Forældrene har vist det hidtil udførte Arbejde.

Ved Calmettevaccination kan man nu efterligne den ovennævnte „naturlige Vaccination“ og ad kunstig Vej oparbejde en god Modstandskraft mod Tuberkulose, saa at de vaccinerede undgaar at blive syge, naar de udsættes for Smitte.

Selve Vaccinationen er ganske ufarlig og ikke engang forbundet med Feber, saaledes som det hyppigt ses efter Kokoppevaccination. Iøvrigt er Calmettevaccination udarbejdet efter ganske de samme Principper som Kokoppevaccinationen.

Erfaringerne med Calmettevaccinationen er saa gode, at det kun er et Tidsspørgsmaal, hvornaar man kan tilbyde de tuberkulin-negative Børn denne udmærkede Beskyttelse. Det vil imidlertid blive et meget omfattende Forberedelsesarbejde, og det er væsentligst dette, der endnu hindrer, at Calmettevaccinationen kan udføres i Praksis i stor Stil.

Tuberkulosekontrollen er derfor foreløbig lagt an efter de forannævnte Retsningslinier. Men man maa haabe, at vi engang ved Hjælp af Calmettevaccinationen kan forhindre ogsaa det „lille, uheldige Mindretal“ i at blive syge.

I August Maaned 1943 blev Lærerpersonalet ved samtlige Skoler, Personalet paa Skoletandklinikken, Funktionærer og Medhjælpere og Personalet ved Morgen- og Middagsbespisningen efter frivillig Overenskomst tuberkulinprøvet og gennemlyst.

Denne Kontrol paatænkes gennemført een Gang hvert Aar.

Difterivaccination.

Paa Statens Seruminstiutts Foranstaltning gennemførtes i December Maaned 1939 en omfattende Difterivaccination af Børn i samtlige Klasser — fra 1. Kl. til Realkl. — inden for Esbjerg kommunale Skolevæsen — i alt ca. 4500 Børn. Denne Difterivaccination var vederlagsfri saavel for Kommunen som for de paa-gældende Børns Forældre.

I den følgende Tid kunde der konstateres et brat Fald i saavel Antallet af Difteritilfælde som i Antallet af Dødsfald blandt Skoleeleverne (Antallet faldt fra gennemsnitlig 28—30 aarl. til 2 det følgende Aar). Behandlingen viste sig ikke alene at være ganske ufarlig, men ogsaa uhyre effektiv. I Skoleaarene 1940—43 har der saaledes kun været et enkelt Tilfælde af Difteritis uden dødelig Udgang.

Med dette opmuntrende Resultat som Baggrund vedtog Skolekommissionen efter Indstilling af Skolelægen og Skoledirektøren at gennemføre en fortløbende Difterivaccination af samtlige Elever i de kommende Førsteklasser (ca. 600 Børn pr. 1. April 1942). Skolelægen foretog uden Vederlag Vaccinationen, saafremt Forældrene ikke modsatte sig dette, og Statens Seruminstiut indvilgede i at levere Difterianatoxinet uden Udgift for Kommunen. I December 1941 lod Skolekommissionen udarbejde en oplysende og instruktiv Pjece om Værdien af en saadan Vaccination. Den blev udsendt til de Forældre, der havde Børn i Førsteklasserne, og det henstilledes meget indtrængende, at Forældrene stillede sig forstaaende og lod deres Børn vaccinere. Resultatet af denne Henvendelse blev, at saa at sige *alle* Hjem modtog Skolekommissionens Tilbud.

Paa Foranledning af en derpaa følgende Henvendelse fra Lægekredsforeningen, hvori det anbefaledes, at der blev truffet en Ordning, hvorigennem der ogsaa etableredes en Vaccination af de 1—6-aarige Børn, som ikke gaar i Skole endnu, saaledes at Bekæmpelsen af Difteri-Sygdommen kunde blive effektiv, og efter Samraad med Medicinaldirektør, Dr. med. Johannes Frandsen, og da Skolekommissionen maatte mene, at Sagen var overordentlig vigtig og betydningsfuld, indstillede denne til Esbjerg Byraad, at der tilstræbtes en effektiv Bekæmpelse af Sygdommen, og at der ogsaa i Fremtiden uden Udgift for de paa-gældende Forældre foretoges regelmæssig Vaccination mod Difteri af de 1-aarige Børn, saaledes at Immuniteten kunde holdes vedlige. Byraadet vedtog Skolekommissionens Indstilling, og den 1. April 1942 kunde den foreslaede Vaccination tage sin Begyndelse, hvorefter Esbjerg Kommune yder det nødvendige Beløb; Vaccinationen foretages af Byens Læger paa de Børn, der er hjemmeværende og ikke skolepligtige.

Gennem Lov af 19. April 1943 om Foranstaltninger mod smitsomme Sygdommes Udbredelse paalægges det nu samtlige Kommuner i Landet at etablere en betryggende Vaccinationsordning, saaledes at alle Børn og unge under 18 Aar vederlagsfrit kan blive vaccineret mod Difteri.

Taleundervisningen.

(Ved lægeaut. Talelærer, Kommunalærer O. Schultz).

Skoleaaret 1941—42 blev paabegyndt med en Undersøgelse af alle 2. Klasserne og en Kontrolundersøgelse af de ældre Klasser.

Nedenstaaende Skema viser Undersøgelsesresultatet i 2. Klasserne.

	Grad	Læsp	Snøvl	Hæshed	Stammen	Læsevanske- lighed	Artikulations- forskydelse
Antal Elever	1.	3	6	7	1	3	0
	2.	5	15	13	3	3	0
	3.	7	21	12	2	2	2
Samlet Antal		15	42	32	6	8	2
do. i %		3,6	10,0	7,6	1,4	1,9	0,5

Undersøgte Elever: ca. 420

1., 2. og 3. Grad svarer til Benævnelsen ringe, middel og stærk Grad. Da Undersøgelsen er foretaget paa et saa tidligt Tidspunkt af 2. Klasse, var det ikke muligt at foretage nogen virkelig Undersøgelse for Ortografivanskelighed og Ordblindhed, derfor er Opgørelsen over dette ikke taget med her.

Eleverne er i Aarets Løb blevet behandlet paa Hold: Stammere, Læspere og Udtalefejl. Hertil kom Behandlingen af Elever, der ifølge Lidelsens Art og Karakter krævede Enebehandling.

Fra Skoleaarets Begyndelse blev tillige oprettet to Hold til Mundaflæsning, hvoraf det ene blev undervist af Kommunalærer Carl Hansen, det andet af undertegnede. Sidstnævnte Hold blev foruden Mundaflæsning trænet i Høreøvelser, for derved at optræne Høreresterne.

Disse sidste Elever fik samtidig foretaget Ørerensning i Samraad med Overlæge S. Fr. Nielsen, under hvem Lægetilsynet med alle Eleverne hørte. Da Skole-sundhedsplejersken blev ansat, overtog denne det til Stillingen hørende Arbejde paa dette Omraade.

I alt er i Aarets Løb 46 Elever blevet behandlet, og af disse blev 33 færdigbe-handlet.

Skoleaaret 1942—43 blev i Lighed med den tidligere Fremgangsmaade paabe-gyndt med en Undersøgelse af alle 2. Klasserne og en Kontrolundersøgelse af de ældste Klasser.

I nedenstaaende Skema er opført alle taleledende i 2. Klasserne.

	Grad	Læsp	Snøvl	Hæshed	Stammen	Læsevanske- lighed	Artikulations- forskydelse	Ganespalte
Antal Elever	1.	4	9	11	1	5	1	
	2.	13	10	13	1	3	1	1
	3.	11	14	13	3	4	4	
Samlet Antal		28	33	37	5	12	6	1
do. i %		3,2	5,9	6,6	0,9	2,1	1,0	0,2

Undersøgte Elever: ca. 560

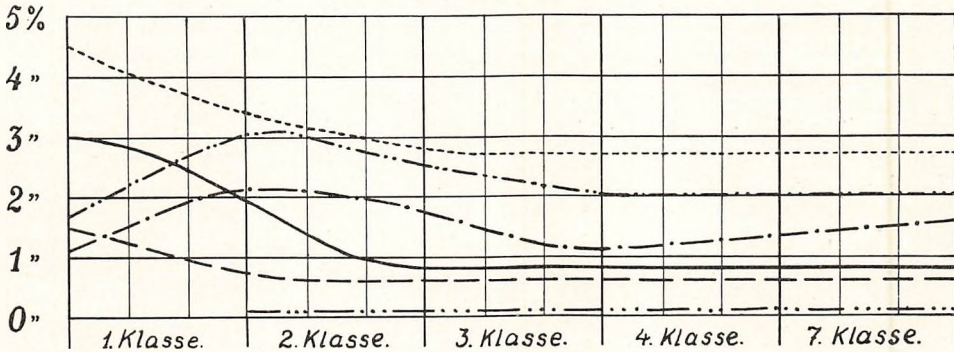
Betegnelserne, der er anvendt, er de samme som for Aaret 1941—42. I eet Tilfælde fandtes Ganespalte med opereret Hareskaar. Eleven blev sendt til Statens Institut for talelidende i Hellerup for at faa indsat Protese med Abturator.

I alt er der i Aarets Løb blevet behandlet 43 Elever, og af disse er 19 blevet færdigbehandlet.

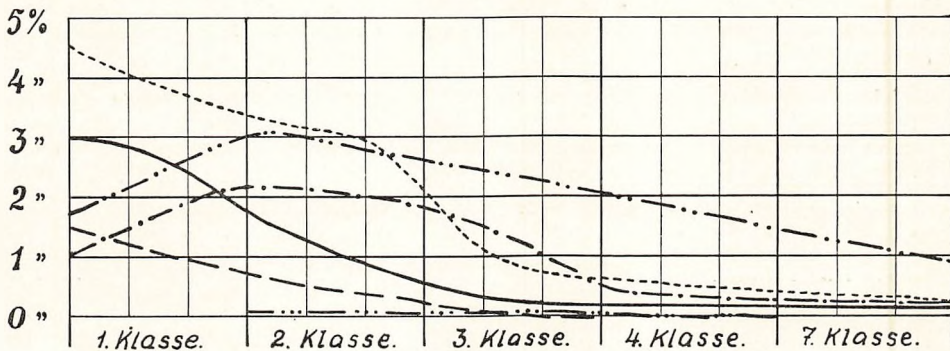
Paa Grundlag af en stadig Kontrol med alle talelidende har det været muligt at klarlægge Behandlingens Virkning ved en Sammenligning mellem første Undersøgelse i 1938 og sidste i 1942, idet Behandlingen nu har fundet Sted i saa mange Aar, at de ældste Klasser har været medtaget i Udtagelsen af Talelidelser.

Ved Beregning af de Procenttal, som har været Grundlaget for de nedenstaaende Kurver, er kun medtaget det Antal Elever, hvor Lidelsen fandtes i en saa stærk Grad, saa Behandling maatte forventes givet.

Undersøgelsen i 1938.

Undersøgelsen i 1942.

Enhed: Klassetrin = Abscisse. 1. Kl. = 30 mm. Antal i % = Ordinat. 1 % = 10 mm.

Kurveafmærkning:

Læsp Snøvl ————— Hæshed — · · · · ·
 Artikulationsforskydelse - - - - - Stammen - · · · · ·
 Læsevanskelighed (Ordblindhed) - · · · · ·

Begge de grafiske Fremstillinger er tegnet efter det samme Princip. Behandlingen sættes hovedsagelig ind i 2. Klasserne. I Slutningen af 2. og i Begyndelsen af 3. Klasse faar alle Kurverne i 1942 en stærk faldende Karakter. Nogle

gaar til σ -Aksen, og andre til 2 Promille. Kurven for Snøvl er stærkt faldende i 1. Klasse, hvilket maa skyldes Skolelægens Arbejde med at faa udvirket, at ade-noide Vegetationer og Tonsiller fjernes. Ligeledes er Kurven for Artikulationsforskydelse faldende i 1. Klasse. Dette skyldes, at den almindelige Danskundervisning ofte er i Stand til at fjerne Lidelser af ringe Grad. Kurven for Fonasteni (Hæshed) viser derimod ikke saa stærkt Fald, men dette maa bl. a. tilskrives de faa Timer, der er afsat til dette Formaal.

Mundaflæsning.

Efter en meget nøje Kontrol af alle Hørselstab viste det sig, at det store Antal Elever, der var blevet udset til Mundaflæsning i første Omgang, slet ikke var i Overensstemmelse med de faktiske Forhold. Fremgangsmaaden ved Undersøgelserne er behandlet i en anden Artikel i denne Beretning. I Begyndelsen af Skoleaaret begyndtes med 2 Elever. Heraf gik een Elev til daglig Øreskyldning. Senere kom hertil 1 og 3 Elever. Af disse sidste blev 2 udskrevet efter endt Ørebehandling, og yderligere vil 1 Elev, saafremt Hørelsen ikke igen bliver ringere, blive udskrevet.

Undervisningen omfatter fremdeles Mundaflæsning og Høreøvelser.

Samtlige Elever med Talelidelser og Høredefekter staar efter Overenskomst med Overlæge (Specialist i Hals-, Øre- og Næsesygdomme) S. Fr. Nielsen under dennes Kontrol.

Gruppeundersøgelser af Høreevnen hos Skolebørn med Toneaudiometer.

(Af S. Fr. Nielsen, Overlæge ved Sct. Josephs Hospitals otl. Afd., Esbjerg, og O. Schultz, Talclærer ved Esbjerg Kommuneskoler).

Hvor man har drevet systematiske Undersøgelser af Høreevnen hos Skolebørn, har man saa godt som udelukkende været henvist til at anvende individuelle Metoder, hvor hvert Barn undersøges for sig, Metoder, der i Sammenligning med Gruppeundersøgelsesmetoderne altid vil virke tidsrøvende og trættende paa saavel Undersøgeren som Eleverne. Blandt de individuelle Undersøgelsesmetoder kan nævnes Prøven med Urets Tikken, som skal kunne høres i en bestemt Afstand, samt Prøven med Konversationsstemme eller med Hviskestemme. Hermed er nævnt tre grovere Undersøgelsesmetoder, som har den Fordel, at de ikke kræver speciel otologisk Uddannelse af deres Udøvere, men kan foretages af Skolens Lærpersonale eller andet Personale, som har tilegnet sig den nødvendige Teknik. Hviskestemmeprøven er sandsynligvis den mest anvendte af disse individuelle Undersøgelsesmetoder.

Hviskestemmeprøvens Fordele og Fejlkilder.

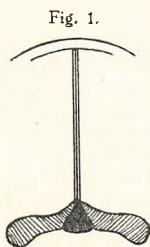
Ved Betragtning af Hviskestemmeprøven er der tre Faktorer, som først maa klarlægges, før Fejlkilderne kan afsløres. Disse Faktorer er

- 1) Hviskestemmens Frembringelse,
- 2) Hviskestemmens Forplantning fra Udøver til Elev og
- 3) Individets Evne til at opfatte Hviskestemme.

Hovedpunkt 1:

For at faa den rigtige Hviskestemme maa Indstillingen af Stemmælæberne være rigtig, hvilket ses paa Fig. 1. Stemmælæberne staar aaben bagtil i den bruske Del. Den Del, der ligger fra det Punkt, hvor den bruske og den membranøse Del mødes, til Stemmælæbernes Fæste paa Skjoldbrusken skal være fast lukket sammen. Da det kun er den membranløse Del, der kan sættes i Svingning af Luftstrømmen, vil det ikke ved denne Stemmælæbestilling være muligt at frembringe en Tone, hvor Stemmælæberne fungerer som Lydgiver, fordi Luften ikke kan passere den membranøse Del. Derimod vil Luften passere igennem den forholdsvis lille trekantede Aabning (Hviskeridsen) bagtil, hvorved der vil opstaa Svingninger direkte i Luften, og det er disse Svingninger, der opfattes som den saakaldte Hvisketone.

Hvisketonens Svingninger føres derefter igennem Artikulationsorganerne, hvor Hviskeprøvens Talord bliver formet. Der er altså til Frembringelsen af Hviskestemmen tre Faktorer at tage i Betragtning, nemlig

- a) Stemmælæbestillingen
- b) Luftstrømmen
- c) Artikulationen.

a) Den omtalte Stemmælæbeindstilling kan ikke foretages af alle. Ved flere funktionelle Lidelser vil det ikke være muligt at frembringe den helt rigtige Hviskestemme. Den af disse Lidelser, som har den største Indflydelse paa Hviskestemmen, er den saakaldte Lateralisparese. Idet nemlig *M. cricoarytaenoideus lateralis* bliver funktionsnedsat, vil det ikke være muligt at holde *Processus vocalis* (Stemmælæbernes Fæste paa Tudbrusken) lukket tæt sammen. Herved vil det være muligt for Luften at sætte *Margo vocalis* (den membranøse Del) i Svingninger, og derved vil Hvisketonen blive blandet med en Svingning udsendt af Stemmælæberne. Kun en ganske ringe Tilsætning af denne Tone kan forårsage, at Høreafstanden forlænges med indtil flere Meter.

b) Luftstrømmens Indflydelse paa Hviskeprøven har man længe haft Opmærksomheden henvendt paa. Hviskestemmens Energi skyldes naturligvis først og fremmest Luftstrømmen, da Svingningerne jo ikke opstaar ved Muskelkraft, men udelukkende frembringes og vedligeholdes af den forbigående Luftstrøm. Man har derfor opstillet tre Hviskestemmetyper ud fra Luftstrømmens Styrke:

- b₁) Den accentuerede Hviskestemme,
- b₂) Hviskestemme med Reserverluft og
- b₃) Hviskestemme med Luftstrøm svarende til Talestemmen.

I første Tilfælde hviskes saa højt som muligt, idet Expirationsluften udsendes med stor Kraft. James Kerr har anvendt den accentuerede Hviskestemmeprøve til Masseundersøgelse af Skolebørn og fundet, at den normale Høregrænse her ligger ved 19—25 Meter, idet enkelte Børn begyndte at kunne høre Hviskestemme i en Afstand af 25 Meter, og Grænsen for en normal Hørelse maatte sættes til 19 Meter. Ved en Afstand mindre end 12 Meter, kunde der regnes med en betydelig Hørelsesdefekt. Ved Anvendelse af en saa stærk Luftstrøm vil der være et meget stort Antal, som vil faa de membranøse Dele presset saa meget fra hinanden, saa en kraftig Tone vil iblandes Hviskestemmen, og en væsentlig Fejl vil opstaa.

Ved Anvendelse af Reserverluften vil det heller ikke være muligt at frembringe en ensartet Luftstrøm for alle Individuer. Efter den normale Udaanding skal der jo anvendes Muskelkraft for at støde Reserverluften ud, og dette kan naturligvis gøres med mange forskellige Styrker.

Imellem disse to Yderformer ligger den almindelige Hviskestemme, hvor Expirationsluftens Kraft og Hastighed svarer til den almindelige Talestemme. Men da Talestemmen for hvert Individ har forskellig Styrke, maa Hviskestemmen naturligvis ogsaa faa det. Lægen Holmgren anbefaler, at enhver Undersøger modererer sin Hviskestemme efter Størrelsen af Lokalet. Man skal altså efter det normale Øres Opfattelse forsøge at indstille sin Hviskestemme efter den Afstand, der staar til Raadighed i Lokalet. Til den nu mest anvendte Hviskestemmeprøve bruges Reserverluften til Tonefrembringelse. Selv om der gives en meget grundig Instruktion i Anvendelse af denne Hviskeprøve, saa viser det sig, at det er fuldstændig umuligt at faa en ensartet Prøve, naar en Skoles Lærpersonale skal udføre denne i de diverse Klasser, ja, i mange Tilfælde er der i Forsøgsresultaterne saa store Udsving, saa de er ganske misvisende.

c) Disse Fejl skyldes ogsaa for en stor Del det tredje Punkt, nemlig Artikulationen. Hvisketonen skal jo ikke opfattes primært, men skal omformes til Talord. Denne Omformning finder som omtalt Sted ved Hjælp af Artikulationsapparatet, idet Hvisketonen her gennem Resonansrummene, ved de delvise og ved de fuldstændige Afspærringer omformes til Ord. Jo mere koncis disse Ændringer i Artikulationsorganerne er, desto større Forskel bliver der i den udsendte Svingningskæde, og desto lettere opfattes dette af Øret. Modsat vil en slap Artikulation medføre, at det hele flyder ud i eet og derved vanskeliggør Ørets Arbejde.

I korte Træk vil dette altsaa sige, at selve Hviskestemmen i høj Grad er individuel, og at der er store Muligheder for, at den udsendte Stemme slet ikke er en ren Hviskestemme. Dertil kommer, at Hviskestemmen har et temmeligt højt Svingningstal (ca. 1000—4000 Svingninger), som vil indvirke paa Prøvens Resultat. Dette skal dog først omtales senere.

Hovedpunkt 2:

Hviskestemmens Forplantning fra Undersøgeren til Elev. Ogsaa i dette Tilfælde maa gælde de samme Regler, som for enhver anden Lyd, der udsendes i et Lokale. Den Vej, Lyden skal forplante sig i, er ofte lang, derfor kan man ikke lade den Mulighed være upaaagtet, at Tilbagekastning og Interferens ogsaa maa tages med i Betragtningerne. Ved Rækkeundersøgelser i Skolens forskellige Klasseværelser vil denne Fejlkilde gøre sig gældende.

Og endelig Hovedpunkt 3: Individets Evne til at opfatte Hviskestemmen. *Ikke kun* Udsenderen, Vejens Tilbagelægning, men ogsaa Modtageren omfatter Fejlkilder af ikke uvæsentlig Betydning.

1) Nogle Børn hører nok det hviskede Talord, men har en langsom Opfattelse og Reaktionsevne. De betænker sig temmelig længe, førend de langsomt og forsigtigt gentager det hviskede Talord. Er man ikke opmærksom paa denne Reaktionsmaade, kan man let komme til lidt for hastigt at stemple saadant et Barn som tunghør.

2) En anden heller ikke ualmindelig Reaktionsmaade er den hyperagile Reaktion med Tendens til Opdigting. Et saadant Barn giver sig næppe Tid til at høre rigtigt efter. Næsten før man har udtalt det hviskede Talord, har Barnet udtalt et Talord, som godt kan være afvigende fra Prøveordet, selv om Barnet nok har kunnet høre dette, hvis det havde givet sig Tid til at høre rigtigt efter, og hvis det ikke havde en ulykkelig Tendens til at digte. Ja, undertiden kan disse Børn nævne et Talord, saafremt en intetsigende Hviskelyd udsendes.

3) Den tredie abnorme Reaktionsmaade fremkommer hos Børn, der praktisk talt ikke kender Hviskestemme som et Meddelelsesmiddel. Det maa paa en eller anden Maade slet ikke være gaaet op for disse Børn, hvad Hvisken er. I første Omgang opfatter de sikkert kun nogle mærkelige Hvislelyde, som de ikke kan forbinde nogen Forestilling med. Hos saadanne Børn maa den Kunst at forstaa Hviskestemme ligefrem indøves, bedst ved at variere Anvendelsen af Hviskestemme og Talestemme. Efter at man saaledes har gennemøkskereret Sagen med dem, gaar Resten af Forsøget fint, og det viser sig nu, at disse Børn i Virkeligheden hører godt.

4) Endelig maa man naturligvis forvise sig om, at den Talrække, der anvendes, er kendt af Børnene, og at Børnene paa ingen Maade er afatisk paavirket.

Hviskeprøven har tillige den Skavank, at den er tidsrøvende og trættende for Undersøgeren foretaget paa den Maade, at hver Elev tages frem og prøves for sig. Kunde man prøve en Klasse paa en Gang, var det bekvemmere.

Gruppeundersøgelser med Phonoaudiometer.

Fra amerikansk Side har man løst det Problem at foretage Hviskestemmeprøve paa flere Personer samtidig ved Hjælp af en mekanisk Grammofonplademethode, den saakaldte Phonoaudiometerprøve. En Række Talord er indspillet med Hviskestemme paa en Grammofonplade, saaledes at Lydstyrken for den første Række af 4 Talord er indspillet med en normal Lydstyrke for en kraftig Hviskestemme, medens Lydstyrken for de næste 4 Talord ved en særlig indskudt Mekanik er afsvækket i en bestemt Grad. De næste 4 Talord er yderligere afsvækket i Lydstyrke i det samme Maal. Og saaledes fremkommer til Slut Talord, der i Grammofonen lyder som Hviskestemme, der høres i flere Meters Afstand. Fra Grammofonpladen ledes nu disse Talord ud til Øretelefoner paa Elevernes Ører, saaledes at man altsaa paa een Gang kan undersøge lige saa mange Elever, som man har Øretelefoner tilsluttet til Grammofonen. Hver Elev sidder ved et lille Bord med et Stykke Papir foran sig, hvorpaa han nu skal nedskrive de Talord, han har hørt. Paa denne Maade vil man kunne „fange“ de Elever, som ikke er i Stand til at høre Hviskestemme i den Styrkegrad, som svarer til f. Eks. 3 Meters Afstand, og man faar da fremskaffet det Materiale, som man ønsker at gøre til Genstand for en nærmere Specialundersøgelse. Alt dette kan paa en bekvem og lidet tidsrøvende Maade udføres og af en hvilken som helst Person, der har lært Teknikken uden at lægge Beslag paa Lærerens Medvirken.

Lennart Holmgren har udarbejdet en Modifikation af Phonoaudiometerprøven paa følgende Maade: Eleverne bringes alle i samme Afstand fra en Grammofon med Højttaler, som hvisker Prøveordene ud i Stuen. Grammofonens Afstand er en saadan, at Nulværdien for Lydstyrken netop høres af et normalt Øre. De Elever, der saaledes ikke kan nedskrive de Prøveord, som er udsendt med Lydstyrker højere end Nulværdien, har Hørselsdefekter, som prøves ved efterfølgende Specialundersøgelser.

Imidlertid er disse Phonoaudiometerprøver jo kun Hviskestemmeprøver og giver derfor kun de sparsomme Oplysninger om Høreevnen, som denne Prøve nu en Gang er i Stand til at give, og behæftet med de samme Fejlkilder fra Elevernes Side som anført for

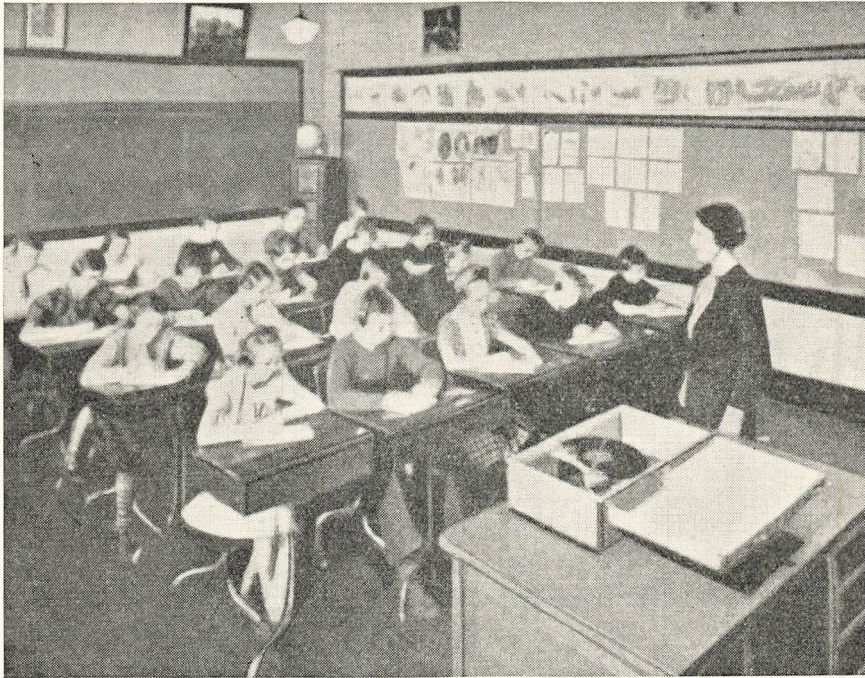

Fig. 2. Mekanisk Grammofonplade til Gruppeundersøgelse.

Hviskestemmeprøven i Almindelighed. Tillige er der med Tiden Mulighed for tiltagende Pladestøj, og Prøven spænder stadig kun over det forholdsvis høje Svingningstal, som karakteriserer Hviskestemmen.

Phneumophonundersøgelser a. m. van Dishoeck.

Som et Supplement til Hviskestemmeprøven ved Rutine-Skolebørnsundersøgelser har R. E. van den Borg foreslaet Phneumophonundersøgelser a. m. van Dishoeck.

Phneumophonen er et Apparat, som i 1938 er indført med det Formaal at maale Tryk-
ket i Mellemøret eller Spændingen af Membrana tympani, hvilke Værdier højest sandsyn-
ligt er indentske (van den Borg). I nogle Tilfælde af Mellemørelidelse findes et negativt
Tryk i Mellemøret forarsagende en synlig Retraction af Trommehinden og formentlig
tillige Forandringer i Stillingen af Membranerne i runde og ovale Vindue. Denne Tilstand
er forbundet med en nedsat Hørelse. Hvis man nu i den ydre Øregang formaede at ned-
sætte Lufttrykket, saa at det fik samme Størrelse som i Mellemøret, da vilde Trommehin-
den og Mellemørets øvrige Membraner have en Mulighed for at etablere sig i den normale
Stilling igen, hvorved Hørelsen atter skulde bedres. Paa disse teoretiske Overvejelser, der
iøvrigt ogsaa danner Fundamentet for Gêlès Prøve, beror Phneumophonens Opbygning.
Man frembringer en Tone ad elektrisk Vej enten ved Hjælp af en Transformator med
50 Strømsvingninger, som i Forbindelse med en Telefon frembringer en Tone med 50 Hz
med Overtoner, eller man sætter et sædvanligt Audiometer i Forbindelse med denne Tele-
fon og bruger en af dette Audiometers Toner som Prøvetone. Telefonen er forsynet med
perforerede Lameller for at være uafhængig af Tryksvingningerne paa begge Sider af
Lamellerne, og den er ophængt i en hermetisk tillukket Kasse. Fra denne Kasse fører en
Gummislange hen til Øret, hvor den ved et olivenformet Stykke er sat i Forbindelse med
Øregangen, saaledes at Ledningen fra Telefonæsken til Trommehinden er lukket for Paa-
virkning fra den ydre Luft. I dette lukkede Lydsystem kan man nu variere Trykket i
negativ eller positiv Retning i Forhold til det øjeblikkeligt herskende atmosfæriske Tryk.
Disse Trykvariationer frembringes ved Aspiration eller Kompression med en Polizers
Ballon, som er sat i Forbindelse med Rørsystemet. De saaledes frembragte Trykvariationer
kan aflæses som saa og saa mange cm Vandsojle paa et Manometer, der ligeledes er sat
i Forbindelse med det lukkede Lydsystem. Hvis der nu i et givet Tilfælde indtræder en

tydelig Forstærkning af Forsøgsindividets Toneopfattelse ved \div 20 cm Vandtryk, er \div 20 Phneumophonværdien for dette Tilfælde.

Ved denne Metode faar man saaledes en Oplysning om, hvorvidt der foreligger en lukket Mellemørelidelse. Foreligger der derimod en perforativ eller aaben Mellemørelidelse eller en ren Indrørelidelse, vil Metoden næppe være i Stand til at give nogen som helst Oplysninger. Den af van den Borg foreslaaede Kombination af Hviskestemmeprøve og Phneumophonprøve til Rutineundersøgelser af Skolebørn har da a priori sin Begrænsning og kan ikke tilfredsstillende Krav, som man gerne vilde stille til en saadan Undersøgelserække.

Toneaudiometerprøver.

Ønsker man flere Oplysninger om Hørelsen end dem, der faas ved Prøverne med Hviskestemme, Talestemme, Urs Tikken etc., maa man indføre Toneprøver af en eller anden Art. En fuldstændig acustisk Undersøgelse a. m. Bezold-Edelmann, v. Streucken, Galton, Weber og Rinne egnar sig ikke til Rutineundersøgelser af nærværende Art alene af den Grund, at de er for tidsrøvende saavel for Undersøgeren som for Eleven. Langt bedre egnede til Formaålet er Undersøgelser med Toneaudiometer, saaledes som Amerikanerne og Englænderne har anvendt dem ved Skolebørnsundersøgelser allerede i nogle Aar.

Audiometeret er en Tonegenerator, hvorved man ad elektrisk Vej kan frembringe en Række af rene usammensatte Toner inden for et Omraade af Toneskalaen, som det menneskelige Øre i Almindelighed kan være udsat for under adskillige Omstændigheder, og som det derfor kan have Interesse at undersøge. Et sædvanligt Audiometer kan levere følgende Toner: 128, 256, 512, 1024, 2048, 4096, 5792, 8192, 11584 Dobbeltsvingninger. Hver enkelt Tone kan leveres i forskellige Styrketrin i et Antal af 26 forskellige Trin med et ganske bestemt Styrketab mellem hvert Trin.

Fra Audiometeret ledes Tonen hen til et Ørestykke ved Patientens Øre, hvor man saaler Tonen gennemgaa Styrkeskalaen i nedgaaende Retning, indtil man naar det Trin paa Skalaen, hvor Patienten angiver ikke længere at høre Tonen.

Det sidste Skalatrin for Hørbarhed af Tonen er da Ørets Tærskelværdi for Opfattelse af denne Tone. Paa denne Maade undersøges hver af de i Audiometerets Toneskala til Raadighed staaende Toner, og man har da Mulighed for at beregne et Gennemsnitshørselstab for hvilket Omraade af Toneskalaen, man ønsker, og at udtrykke dette Hørselstab enten i Procenttal i Forhold til den normale Høreevne eller i Antal af Lydstyrkeenheder, der internationalt benævnes Decibel.

Lydstyrkeenheden 1 Decibel er den mindste Lydstyrke, som kan erkendes som en Forandring i forhaandværende Lydstyrke (E. P. Fowler: Acta otol. Vol. Fasc. 3p 283, 1940).

Medens Audiometerprøven saaledes giver Mulighed for at bestemme Hørselstab for hele Toneskalaen fra 128 til 11584 Svingninger eller Dele af denne, giver Hviskestemmeprøven kun Oplysninger om den Del af Toneomraadet, som indgaar i Hviskestemmens

Fig. 3. Audiometeret sender Toner af forskellig Styrkegrad til Børnenes Hovedtelefoner.

Lyde, hvilket svarer omtrent til Svingningerne fra 1024 til 4096 og saaledes giver Udtryk for en højere Del af Toneskalaen end f. Eks. Talestemme, der svarer til Toneområdet fra 256 til 2048. Fletcher H.: — 1929: Speech and Hearing. Van Nostrand co. Ins.

En Audiometer-Prøve foretages imidlertid sædvanligvis kun over for een Person ad Gangen, og det vil derfor kræve en Del Taalmodighed og Tid fra Undersøgerens Side, saafremt større Grupper af Personer skal undersøges rutinemæssigt paa denne Maade. Bekvemmere vilde det være, om man med Audiometret kunde prøve en hel Klasse ad Gangen.

Gruppeundersøgelser med Toneaudiometer. (S. F. Niensens Teknik).

For at muliggøre en Gruppeundersøgelse med Toneaudiometer, har S. F. Nielsen laadt konstruere et særligt kraftigt Audiometer, saaledes at det kan afgive tilstrækkelig Lydstyrke til 20 Øretelefoner ad Gangen. Apparatet er konstrueret af det danske Firma Lorenz efter Beregninger foretaget af cand. mag. H. Lorenzen Nielsen.

Hver Elev sidder ved et lille Bord, med en dobbelt Øretelefonbøjle paa Hovedet. Er nu f. Eks. den højre Øretelefon i Forbindelse med Audiometret, kan man altsaa foretage en Audiometerprøve af det højre Øre paa 19 Skolebørn paa en Gang. Undersøgeren har selv den ene Øretelefon paa, for at kunne kontrollere Lydstyrke og Rytme af de udsendte Toner. Paa Audiometret er anbragt en Morseknop af den Type, som anvendes ved Morse-telegrafering. Audiometertonen lyder kun i Telefonen, naar Knappen trykkes ned. Tonerne udsendes nu i en afbrudt Rækkefølge, snart som en ganske kort Tone — som Tidssignalet „Dut“ i Radioen — snart som en længere Tone — som naar man siger „Du-ut.“

Foran hvert Barn ligger et Skema, og Børnene har forud for Prøven faaet Besked om at udfylde de smaa Kvadrater i Skemaet, det ene efter det andet i Rækkefølge fra venstre til højre. Hver Gang der lyder en kort Tone, sættes en Prik, og hver Gang der høres en lang Tone, sættes en Streg i et Kvadrat. Rækkefølgen for Prik og Streg dikteres gennem Audiometrets Morseknop efter et Skema, som Undersøgeren har liggende foran sig.

I Undersøgerens Diktatskema (Fig. 4) er Lydtegnene anbragt i en lodret Kolonne, saaledes at de 4 første Lydtegn til Tonen 128 Hz. udsendes med en Lydstyrke med 50 Dcb., de næste 4 Tegn staar i Linien lige under de første og udsendes med Lydstyrken 45 Dcb. De nederste 4 Tegn i denne Kolonne udsendes med Lydstyrken 0 Dcb. For hver Gang en Række paa 4 Lydtegn er udsendt, maa Undersøgeren derfor med den Haand, hvormed han betjener Morseknappen (højre Haand) foretage en Drejning paa Attenuatorknappen, saaledes at Styrken bliver 5 Dcb mindre end i den foregaaende Linie. Attenuatorknappen er derfor anbragt lige til højre for Morseknappen.

Med den venstre Haand følger Undersøgeren med fra den ene Linie til den anden i Diktatskemaet for ikke at risikere at springe nogen Linie over. For at sikre Overholdelsen af Liniernes Rækkefølge, er der paa Diktatskemaet anbragt en lodret Metalskinne, som kan forskydes sidelæns fra den ene Tegnkolonne til den næste. Paa Skinnen er der anbragt en lille Metalpil, som kan forskydes lodret fra den ene Linie til den underliggende indenfor samme Tegnkolonne. Paa denne Maade foregaar Diktatet sikkert og uden at Undersøgeren behøver at anvende alt for megen Opmærksomhedskoncentration om Sagen.

Naar den ene Tegnkolonne er dikteret færdig, sættes Frekvensknappen paa den næste Tone, f. Eks. 256 Hz. og Attenuatorknappen sættes op paa 50 Dcb. igen. Samtidig gør man Eleverne opmærksom paa, at de nu skal til at udfylde den næste Linie, nemlig Linie 2 paa Elevskemaet.

I Elevskema (Fig. 5) nedskriver hver Elev sit eget Audiogram, idet han kun er i Stand til at nedskrive Lydtegnene saa længe, som han kan høre dem. For at lette Elevens Forstaaelse af Opgaven er Skemaet indrettet saaledes, at Lydtegnene inden for samme Tone (f. Eks. 128 Hz.) skal anbringes i en vandret Linie fra venstre til højre. Det vil falde Eleverne naturligare at skrive i en Række Kvadrater, der staar i en uafbrudt vandret Linie, end at skulle springe fra Linie til Linie i en lodret Kolonne.

Naar alle Audiometrets Toner (128, 256, 512, 1024, 2048, 2896, 4096, 5792, 8192 og 11584 Hz.) paa denne Maade er dikteret for det højre Øre, skal Tonen ledes ind i den Telefon, der sidder paa Elevens venstre Øre, dette gøres ved at flytte paa en Omskifter, der sidder til venstre for Morseknappen. (Fig. 6).

Ved denne Omskiftning fra højre til venstre Øre er Eleverne saaledes fritaget for at skifte Telefonerne om, og Prøven kan fortsættes uden Afbrudelse, naar man blot giver Eleverne Besked om, at nu skal de til at udfylde det næste Skema for venstre Øre i deres Høreprøveskema.

For under Prøven at kunne meddele saadanne Instruksler til Eleverne, er der anbragt en Mikrofon i Audiometret et Stykke over Attenuatorknappen og lidt til højre for denne. Denne Mikrofon indsættes i Ledningsnettet ved Hjælp af en Omskifter, som sidder til højre for Attenuatorknappen i Højde med denne.

Højre Øre:

	1 (128)	2 (256)	3 (512)	4 (1024)	5 (2048)	6 (4096)	7 (8192)	8 (16384)	9 (32768)	10 (65536)
50	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
45	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
40	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
35	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
30	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
25	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
20	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
15	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
10	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
5	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
0	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•

Venstre Øre:

	1 (128)	2 (256)	3 (512)	4 (1024)	5 (2048)	6 (4096)	7 (8192)	8 (16384)	9 (32768)	10 (65536)
50	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
45	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
40	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
35	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
30	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
25	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
20	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
15	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
10	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
5	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
0	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•

Gruppeaudiometrets tekniske Data.

Audiometret er konstrueret saaledes at det opfylder følgende tekniske Fordringer:
 Spænding og Strømart er 220 Volt Vekselspænding. Til Omformning af den lokale
 220 Volt Jævnstrømsspænding tjener en særskilt Omformer. Omformeren giver en kon-
 tinuerlig Summestøj i Lokalet og er derfor anbragt i et Rum ved Siden af Undersøgelers-
 lokalet.

Frekvenserne er 128, 256, 512, 1024, 2048, 4096, 8192 og 11584 Hz. med en
 Frekvensstabilitet paa $\pm 2\%$

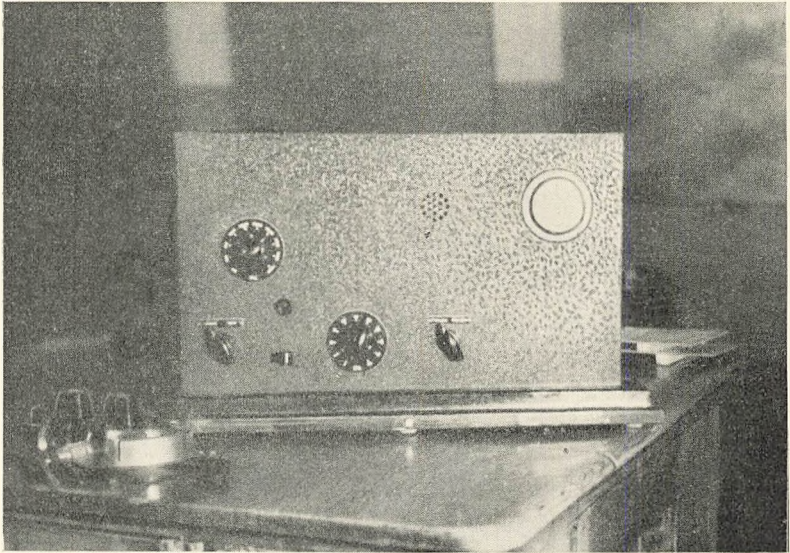

Fig. 6.

ligt, (med Nøglen) frembringer Telefonen et kort Øjeblik en Række Overtoner, der høres som et Klik. Styrken af dette afhænger blandt andet af Vekselstrømmens Faseforhold i det Øjeblik, Afbrydelsen eller Slutning finder Sted. Da Undersøgelserne fordrer, at Forøgelse og Svækkelse af Lydstyrken skal foregaa jævnt, er der fremstillet en særlig (ret kom- pliceret) Mekanisme, som helt fjerner Klikket, idet den sørger for, at Lydstyrken stiger eller falder jævnt, men dog meget hurtigt.

Under Anslaget af Morseknappen til en kort Tone maa man have dette Forhold i Erindring og trykke Knappen fuldt i Bund, saa at man opnaar fuld Tonestyrke og ikke lader sig nøje med en lynsnar og let Berøring, som giver en Tone, der let overhøres af Eleven.

Gruppeaudiometers Justering.

Til Justering af et Audiometer er der to Metoder, der kan finde Anvendelse. Den ene af disse Metoder beror paa rent fysiske Maalinger af Tonernes Lydenergi udtrykt i Dyn maalt i den paagældende Øretelefon. Den anden Metode beror paa, at man udvælger et vist Antal normalthørende Individider og justerer Audiometers Nulværdier efter disse Individiders Tærskelværdier for Hørelse af de paagældende Toner.

Ved den første Justeringsmetode benytter man sig af Optegnelser, som forefindes for enhver Toneart om det Antal Dyn, som Lydstyrken skal have for akkurat at kunne opfattes af Øret. Det vil sige, hvor mange Dyn der svarer til Tærskelværdien eller Nulværdien for den paagældende Tone. Disse Optegnelser beror paa Maalinger, foretaget under lydisolerede Forhold i Camera silenta hos normalthørende unge Mennesker.

Man maa her gøre sig klart, at et Audiometer, der er justeret paa Basis af saadanne fysiske Maalinger, kun egner sig til Brug under lydisolerede Forhold, hvorimod det ikke egner sig til Audiometri under almindelige Forhold i Lokaler, hvor man maa regne med et vist Støjniveau. Efter E. P. Fowler (*Acta oto. laryngol.* Vol. XXVIII Fasc. 3 p. 283, 1940) kan der være en Variation paa 10—20 Dcb. mellem Proven i et lydisoleret Lokale og et almindeligt nogenlunde roligt Lokale uden nogen Lydisolering.

Ud fra disse Overvejelser om Støjens Indvirkning paa Audiometerforsøget har vi besluttet os til at foretage Justeringen af Gruppeaudiometeret med et vist Antal normalt hørende Skolebørn som Forsøgsobjekter og under de Lydforhold, som forefindes i et almindeligt Klasseværelse.

Justeringen foregik i to Tempi. Den første grove Justering blev foretaget paa Holsteinsgades Kommuneskole i København. Som Forsøgsobjekter var der stillet 57 Skolebørn i Alderen fra 12—14 Aar til Disposition. 18 af Børnene var 12 Aar, 31 Børn var 13 Aar, og 8 Børn var 14 Aar gamle. Børnene var udsøgte i deres Klasser som normalt hørende Børn, der aldrig havde lidt af nogen Ørelidelse og aldrig havde haft adenoide

Vegetationer eller hypertrofiske Tonsiller. Før Prøven blev hver Elev undersøgt med Otoscopi, hvorved kun Børn med en fuldstændig normal Otoscopi blev medtaget. Derimod blev der ikke foretaget nogen Hørekontrol paa Børnene før Justeringen.

Børnene blev inddelt i 3 Hold med 19 Børn i hvert. Efter en Gruppeaudiometerprøve paa det første Hold udregnede man den gennemsnitlige Variation fra Nulværdien i Forhold til Audiometret, der forinden var indstillet paa Camera silenta-Værdier. Paa Grundlag af disse Tal foretoges en første Korrektur af Nulværdien for hver Tone. Paa de følgende to Hold blev de nu fastlagte Nulværdier korrigeret paa samme Maade.

Undersøgelsen fandt Sted den 12/9 1941 om Formiddagen i Skoletiden. Den overværedes af nogle interesserede Skolemyndigheder. Dette i Forbindelse med en Del Uro, forårsaget af instrumentelle Indgreb i Forbindelse med Justeringen, gjorde, at vi ønskede en gentagen Korrektur af Nulværdierne under noget ændrede Forhold. Den næste og endelige Justering blev da foretaget ca. 14 Dage senere i Anneksskolen i Esbjerg i det Klasseværelse, der af Skolevæsenet var stillet til Disposition for de fremtidige Rækkeundersøgelser af denne Art. Til dette Formaal var der udvalgt 6 Drengene i 12 Aars Alderen, som alle forud var gjort til Genstand for en indgaaende otologisk Undersøgelse inclusive en Audiometerprøve med et Individualaudiometer (amerikansk Audiometer mrk. Maico Type D5) under lydisolerede Forhold i et Camera silenta paa Sct. Josephs Hospitals otologiske Afdeling i Esbjerg. En Fordring for disse Forsøgsobjekter var det, at der ikke for nogen Toneart maatte forefindes Decibelvariationer større end de Variationer, der normalt kunde forekomme for hver Toneart med samme Audiometer og under samme Forhold. Ved daglige Forsøg i 11 paa hinanden følgende Dage fandt man hos en 22-aarig Kvinde med normal Otoscopi følgende Variationer:

	128	256	512	1024	2048	2896	4096	5792	8192	11584
1	0	÷5	0	÷5	÷10	5	15	15	5	5
2	0	÷5	÷5	÷5	÷5	5	10	10	5	15
3	0	÷5	÷5	0	÷10	5	5	10	5	10
4	0	÷5	÷5	0	÷5	0	10	10	5	5
5	÷5	÷5	÷5	0	÷5	0	10	10	5	10
6	÷5	÷5	÷10	0	÷5	0	5	10	10	10
7	÷5	÷5	÷10	0	÷10	0	5	10	0	15
8	÷5	÷5	÷10	0	÷10	0	5	5	0	10
9	÷5	÷5	÷10	÷5	÷10	÷5	10	10	0	15
10	÷5	÷5	÷10	÷5	÷10	0	5	5	0	15
11	÷5	÷5	÷10	÷5	÷10	0	0	55	0	20
Dcb.....	÷5	0	÷10	÷5	÷5	÷10	÷10	÷10	÷10	÷15

Efter dette kan en maalt Decibelværdi være rigtig med en Variationsbredde paa indtil $+(-) 10$ Dcb., for den allerhøjeste Tone 11584 Hz. med en Variation paa indtil $+(-) 15$ Dcb. Disse Tal er i Overensstemmelse med E. P. Fowlers Angivelse. (Acta otolaryngol. Vol. XXVIII Fasc. 3, p. 284, 1940).

At den højeste Tone har en noget større Variationsbredde end de lavere Toner er forstaaeligt, naar man tager de specielle Udbredningsforhold for de høje Toner i Betragtning. Medens de lavere Toner udbreder sig radiært fra Tonekilden, har de højeste Toner en Tendens til parallel Udbredning. Derfor vil allerede smaa Variationer i Øretelefonens Anbringelse i Forhold til Øregangens Akse mærkes i en varieret Toneopfattelse. Dette er et Forhold, som spiller en Rolle i Audiometriens Teknik, idet man nøje maa passe, at Øretelefonens Aabning staar ud for Øregangens Aabning, navnlig under Maalingen af de høje Toner.

Efter dette kunde Fordringen til Forsøgsindividerne præciseres saaledes, at man vilde regne en Elev normalhørende og brugbar til Justeringen, naar ingen Tone viste større Udslag fra Nullinien end 10 Decibel til positiv eller negativ Side, dog at den højeste Tone kunde vise et Udslag paa indtil 15 Dcb. De 6 Forsøgsindivider kunde alle tilfredsstillende disse Fordringer. Hos en af dem var der intet Udslag større end 5 Dcb. paa hver Side af Nullinien.

Justeringen foregik iøvrigt med enkeltvise Prøver afvekslende med disse 6 Elever som Forsøgsobjekter. Man kunde nu hæfte sig udelukkende ved de laveste Lydstyrker for hver Tone og kunde afse fra Tegnsætningsproceduren og nøjes med Elevens Udsagn, om han kunde høre Tonerne eller ej. For hver Toneart bibeholdt man den Lydstyrke som Nulværdi, som alle 6 Elever hver for sig kunde høre.

Højre

1 (25c)	2 (512)	3 (1024)	4 (2048)	5 (4096)
45	•	•	•	•
35	•	•	•	•
25	•	•	•	•
15	•	•	•	•
5-0	•	•	•	•

Venstre

1 (25c)	2 (512)	3 (1024)	4 (2048)	5 (4096)
45	•	•	•	•
35	•	•	•	•
25	•	•	•	•
15	•	•	•	•
5-0	•	•	•	•

Sammenligner man Gruppeaudiometrets Nulværdier med et sædvanligt Individualaudiometer til klinisk Brug, vil Gruppeaudiometrets Nulværdier gennemgaaende ligge ca. 5—10 Dcb. højere end Individualaudiometrets Nulværdier. Denne Angivelse beror paa et Skøn over tekniske Forhold i Apparatet. Det har ikke været muligt at anbringe Gruppeaudiometret med alle de tilhørende Øretelefoner i et Camera silenta og at foretage en Sammenligning med Nulværdierne i et andet Audiometer.

At Gruppeaudiometrets Nulværdier maa ligge noget højere end Individualaudiometrets er vel forstaaeligt, naar man betragter de Forhold, hvorunder Undersøgelserne foregaar. Til Disposition for disse Prover er der stillet et sædvanligt Klasseværelse i Skolebygningens

gen. Klasseværelset ligger i Skolens øverste Etage, en Manzardetage med halvskraa Vægge og Tagvinduer. Der er ikke foretaget nogen som helst Lydisolering. Tværtimod er der rigelige lydforstyrrende Momenter til Stede. Foruden Gadestøjen forekommer Lyde fra forbigående Fugle, Fugle paa Taget, Regnvejrets Slag paa Tagrunderne, Kirkeklokker i det fjerne etc. etc. Alt sammen Forhold, som der ved Valget af et Høreprøvelokale kunde tages Hensyn til, men som der i den foreliggende Undersøgelserække ikke har været nogen Mulighed for at tage Hensyn til. Dertil kommer den Støj, som 19 Elever i en Klasse altid vil frembringe til Trods for en nok saa omhyggelig Instruction om at sidde stille. En Elev har maaske Snue og giver sig til at snøfte netop paa det Tidspunkt, hvor Tonen er svagest, og forstyrrer saaledes sig selv og sin Nabo. En Blyant tabes, en Fod skraber paa Gulvet etc. Individualaudiometri og Gruppeaudiometri kan paa Grund af disse Forhold aldrig komme til at dække hinanden fuldstændigt. Ved talrige Kontrolundersøgelser i forskellige Perioder har vi dog ingensinde fundet en Elev, som kunde høre ned til Nulværdien i Gruppeaudiometret, uden at denne Elev ogsaa kunde høre Nulværdien i Individualaudiometret. Vi har saaledes bestandig faaet Forvisning om, at Gruppeaudiometrien er i Stand til at tilfredsstille den væsentligste Del af de Fordringer, man kan stille til den, nemlig at udskille de sikkert normalhørende fra de andre Elever. Derimod er det ikke udelukket, at nogle Elever kan vise et Tab paa 5—10 Dcb. i Gruppeaudiometret og endda høre normalt i Individualaudiometret. Et Forhold, som maa tages i Betragtning ved Vurderingen af Forsøgsresultatet.

Afkortet Prøve med Gruppe-Toneaudiometri, mortificeret for Skolebørnsundersøgelser.

Den i det foregaaende beskrevne Gruppeundersøgelsesteknik med Toneaudiometer var oprindelig udarbejdet til Anvendelse over for Skolebørn. Metoden blev anvendt fra 13/11 1941 til 7/3 1942 over for ialt 1879 Børn. Prøven viste sig dog til dette Formaal at have nogle Skavanker, som maatte ændres. Prøven stillede for store Fordringer til Elevens Koncentrationsevne og Opmærksomhed. Navnlig for de mindre Børns Vedkommende var det øjensynligt, at denne Prøve med sine 10 forskellige Tonearter og ialt 440 Lydsignaler for hvert Øre var for langvarig og trættende. Det kunde knibe med at holde Børnens Tanker koncentrerede i de 15—20 Minutter, som der medgik til en Prøve af begge Ørerne. For at afhjælpe dette har vi siden 5/12 1942 anvendt en afkortet Prøve over for Skolebørnene, omfattende 5 Tonearter og ialt 100 Lydsignaler for hvert Øre. Herved kom vi ned paa en Prøvetid paa ca. 10 Minutter for en dobbeltsidig Øreundersøgelse og har altid siden kunnet anvende denne Prøve over for Børn helt ned til 8 Aars Alderen uden Risiko for at trætte Børnene.

Fig. 7 og Fig. 8 viser henholdsvis Diktatskema og Elevskema for den afkortede Prøve.

Højre Øre:

	45	40	35	30	25	20	15	10	5	0
1										
2										
3										
4										
5										

Venstre Øre:

	45	40	35	30	25	20	15	10	5	0
1										
2										
3										
4										
5										

Fig. 8.

Den afkortede Skolebørnsprøve omfatter følgende 5 Toner: 256, 512, 1024, 2048, 4096 Hz. Prøven giver saaledes en god Oplysning om Høreevnen for de Lydomraader, der indgaar i saavel Hviskestemmen som i Talestemmen, idet disse Lydomraader omtrentlig svarer til 1024—4096 Hz. for Hviskestemmen og 256—2048 for Talestemmen. Lydstyrken

begynder med 45 Dcb. og varierer for hver 4 Lydsignaler med 10 Dcb., saaledes at der prøves 45, 35, 25, 15, 5 og 0 Dcb., for de sidste to Decibelværdier dog kun med to Lydsignaler for hver.

Prøvens Formaal og Ydeevne.

For enhver Art af Gruppeundersøgelse af Skolebørn vil man først og fremmest stille den Fordring, at Metoden skal være i Stand til paa ufejlbarlig Maade at udskille de Børn, der kan høre normalt, og som altsaa ikke har nogen Ørelidelse, fra en anden Gruppe af Børn, der enten har en Hørselsdefekt eller kan mistænkes for at have en saadan.

Den første Gruppe af Børn, som kan bestaa Prøven, skal man kunne sende tilbage til sin Skoleklasse uden nærmere Kontrol og ikke behøve at interessere sig mere for førend den næste Undersøgelsestermin.

Over for den næste Gruppe af Børnene, som ikke kunde bestaa Høreprøven, maa man under alle Omstændigheder foretage en supplerende Undersøgelse af Ørets Tilstand. Hertil kommer eventuelt supplerende Undersøgelser af Høreevnen, f. Eks. med Individualaudiometer, Stemmegafler etc., Hviskestemmeprove og Talestemme etc. alt efter det Princip, Gruppeundersøgelsen er baseret paa.

Ved Gruppeundersøgelsen med Toneaudiometer er der angivet en saadan Forsøgsanordning, at hver enkelt Forsøgsperson selv nedskriver sit eget Audiogram, saaledes at man altsaa faar optegnet ligesaa mange Audiogrammer, som der er Personer, der deltager i Forsøget.

Under Forudsætning af den fornødne Koncentrationsevne og Forstaaelse fra Forsøgspersonens Side og under Forudsætning af tilfredsstillende Lydforhold i Lokalet kan man gaa ud fra, at Forsøget giver et fuldt tilforladeligt Audiogram. Der er ingen Tvivl om, at Forsøgspersonen ikke kan høre længere end til den Lydstyrke, hvor Tegnsætningen hører op, samt at Tegnsætningen ogsaa er foretaget helt ned til Forsøgspersonens Høregrænse.

Hvor et Skema er udfyldt nøjagtigt i Overensstemmelse med de dikterede Lydsignaler helt ned til Nulværdien, kan man godt gaa ud fra, at der foreligger en normal Hørelse. Hvor et Skema er udfyldt korrekt helt ned til en vis Decibelværdi større end Nul, kan man ligeledes gaa ud fra, at denne Decibelværdi svarer til et Hørselstab af denne Størrelse hos det paagældende Individ.

Ved Gruppeaudiometerteknikken vil man saaledes blive i Stand til ikke blot at finde de Børn frem, der hører utilstrækkeligt til Skolens Tarv, men ogsaa de Børn, der har endog mindre Hørselsdefekter. Herved muliggøres det, at Skoleørelægen kan optage socialhygiejniske Opgaver af forebyggende Karakter over for Børnene paa sit Arbejdsprogram. Man bliver i Stand til at finde de Børn frem, som trænger til en forebyggende Behandling af deres Ørelidelse paa et Tidspunkt, der er langt tidligere end det Tidspunkt, hvor deres Ørelidelse er saa vidt fremskreden, at Børnene trænger til Specialundervisning for deres Tunghørighed.

Til dette Formaal er Gruppeundersøgelser med Hviskestemmeteknik, eventuelt kombineret med Pneumophonundersøgelser, utilstrækkelige.

Korrekturen af Prøven.

Ved Korrektoren af fremkomne Audiogrammer betjener man sig af et Skema (Fig. 9), hvor Diktatskemaets Tegn er indført paa samme Maade som i Elevskemaet. Derimod lader Diktatskemaet sig vanskeligt anvende som Korrekturskema, idet Tegngrupperne er anbragt lodret i Diktatskemaet og vandret i Elevskemaet og Korrekturskemaet.

Under Korrektoren af Elevskemaerne er der et Forhold, som ikke saa sjældent indtræffer, og som derfor maa erindres. Hvis en Linie ikke er skrevet helt til Ende, kan Aarsagen være en Hørseloeffekt for den paagældende Toneart. Før man slaar sig til Taals med denne Vurdering, maa man imidlertid erføre, om der ikke foreligger et Udfald af et eller flere Tegn et Sted i Linien. Det kan særdeles let forekomme, at et Barn er blevet distraheret et Øjeblik midt under Prøven og derfor har undladt at sætte et Par Tegn. Dette kan man konstatere ved at inddele Tegnene i de samme Cyklus paa 4 Tegn som dem, der staar paa Diktatskemaet og Korrekturskemaet. Man ser nu f. Eks., at en Cyklus midt i Linien er ufuldstændig, medens alle de andre er fuldstændige og rigtige. Hvis saaledes den sidste Cyklus svarende til 0 Decibel er nedskrevet rigtigt, da foreligger der blot en Cyklusforskydning, og Eleven har hørt ned til 0 Dcb., selv om Linien ikke er fyldt helt ud.

Undertiden kan det paa den anden Side forekomme, at en Elev omhyggeligt har udfyldt hver Linie i sit Skema med Tegn, selv om han ikke har kunnet høre de svageste Lydtegn i Prøven. I saa Tilfælde foreligger en Digtning, som let kan afsløres ved Sammenligning mellem Elevskemaet og Korrekturskemaet. Man gennemser Tegncyklus fra højre Side af Linien svarende til de laveste Lydstyrker, den første rigtige Tegncyklus, man møder

Andre Gange har Prøverne tydeligt været forfejlet fra først til sidst. I hver Linie er anbragt opdagede Variationer fra den ene Ende til den anden. Saadanne Elever efterprøves paa anden Maade, og oftest har det vist sig at være let imbecile Elever, som ikke har været i Stand til at fatte den Instruktion, som er givet forud for Prøven.

Fig. 10 viser eksempelvis en Prøve hos en 9-aarig Dreng.

Høreprøve:

Dato 19 - 3

Aar 92

Elevens Navn: Jens

Fødselsdato, -aar: 1-2-1933 Skole: V.

Højre Øre:

	45	40	35	30	25	20	15	10	5	0
1	.	.	—	—	.	—	—	—	.	
2	.	—	—	.	.	.	—	.	.	—
3	.	—	.	—	.					
4	.	.	—	.	.	.	—	.	—	—
5	.	—	—	—	.	—	.	.	.	—

Venstre Øre:

	45	40	35	30	25	20	15	10	5	0
1	.	.	.	—	—	.	.	.	—	—
2	.	.	—	.	—	.	—	—	.	.
3	—	—	—	
4	.	.	—	—	.	—	.	.	.	—
5	.	—	.	.	—	.	.	.	—	—

Fig. 10

Ved Gennemgangen af hvert Skema viser det sig, at alle Prikker og Streger er anbragt rigtigt undtagen i Linie 2 for højre Øre. Fra Prøven med 10 Decibel og ud har Barnet selv digtet en Slutning. Da det er den sidste rigtige bestaaede Prøve, der tæller i Resultatet, vil Linie 2 altsaa faa Bedømmelsen 15. Tager man Bedømmelsen Linie for Linie, vil den komme til at se ud som følgende:

1. Linie: Alle Prøver bestaaet til og med Prøven for 25 Dcb.	25
2. " " " " " " " " " " 15 "	15
3. " " " " " " " " " " 35 "	35
4. " " " " " " " " " " 5 "	5
5. " " " " " " " " " " 10 "	10

Summen af Decibeltabene bliver da 90

Den sidste Prøve i 5. Linie er kun bestaaet halvt, men da Eleven kun eet Sted har dristet sig til at gætte, maa man gaa ud fra, at Eleven virkelig har hørt denne Streg, hvorimod den meget kortere Lyd, nemlig en Prik, der skal følge efter, er faldet ud.

Summen af Decibeltabene for højre Øre er altsaa 90. Dette er fremkommet af Summen af 5 af hinanden uafhængige Prøver, hvorfor Gennemsnittet vil være et udmærket Udtryk for Hørenedsættelsen. Det gennemsnitlige Decibelstab bliver da i dette Tilfælde $90 : 5 = 18$. Samme Beregning foretages for venstre Øre.

Denne Korrektur af Elevskemaerne og Udregning af Forsøgsresultaterne foretages umiddelbart efter Prøvens Afslutning, medens Eleverne endnu sidder paa deres Pladser, og den tager for Undersøgeren og en Hjælper ca. 10 Minutter med 19 Forsøgsindivider ialt.

De Elever, der har bestaaet Prøven med et gennemsnitligt Decibelstab = 0, betragtes som normalhørende og hjemsendes uden videre Inspektion af Ørerne og uden nogen yderligere Kontrol af Høreevnen. En lang Række Kontrolprøver har vist os, at der hos disse Elever ikke findes Ørelidelser af nogen Art, hverken obturerende Cerumenpropper,

retraherede eller defekte Trommehinder, samt at disse Elever alle er i Stand til at høre Hviskestemme i den Afstand paa 6 Meter, der staar til Raadighed i Lokalet. Disse Elever udgaar af de aarlige Prøver og kommer først til Undersøgelse igen to eller tre Aar senere, idet man ved Esbjerg kommunale Skolevæsen har opstillet den Plan, at ethvert Barn skal audiometerprøves tre til fire Gange i sin Skoletid, og ethvert Barn, der en Gang har vist en selv nok saa lille Høredefekt, skal audiometerprøves hvert Aar.

Blandt de Børn, der har et gennemsnitligt Decibeltab over 0, udskiller vi følgende Grupper:

1) Et gennemsnitligt Decibeltab paa indtil 5 Dcb. regnes for normalt, naar Tabene findes jævnt fordelt over fire eller fem Toner.

Talrige Kontrolundersøgelser har vist, at man i disse Tilfælde kan regne med et normalt otoscopisk Fund og en normal Hørelse.

2) Skyldes et Tab paa indtil 5 Dcb. helt eller overvejende manglende Hørelse for Tonen 4096 Hz., idet denne Tone viser et Tab paa 20—25 Dcb., da har det vist sig, at man har at gøre med Elever med retraherede Trommehinder, og meget ofte har disse Elever en tydelig formindsket Reaktion paa Hviskestemmepróven, saaledes at de ikke hører Hviskestemme i mere end 2—3 Meters Afstand, hvorimod Talestemmepróven er normal. Disse Elever gøres derfor altid til Genstand for Kontrolundersøgelser umiddelbart efter Gruppeprøvens Afslutning.

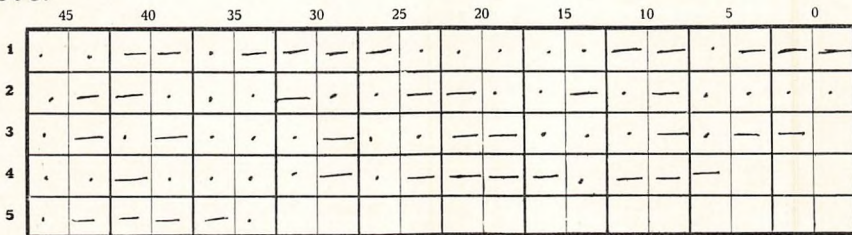
3) Hvor et Tab paa indtil 5 Dcb. beror paa de lavere Toner som 256 og 512 Hz., har vi derimod ikke fundet Abnormiteter ved Kontrolundersøgelse, hvorfor vi ser os berettigede til at betragte saadanne Tilfælde som normalhørende.

Fig. 11 viser to Forsøg hos to forskellige Elever, som tydelig demonstrerer de Forhold, som er omtalt i Punkt 2 og Punkt 3.

Hos den ene Elev fandtes for højre Øre et gennemsnitligt Decibeltab paa 10 Dcb., overvejende beroende paa manglende Hørelse for Tonen 4096 Hz. (C_5). I dette Tilfælde fandtes en let retraheret Trommehinde paa højre Øre samt en Hviskestemmegrænse for højre Øre paa 80 cm. Talestemmen hørtes derimod naturligt paa højre Øre.

Hos den anden Elev fandtes for venstre Øre et gennemsnitligt Decibeltab paa 8 Dcb., beroende paa manglende Hørelse for Tonerne 256 og 512 Hz. (C_1 og C_2). Hos denne Elev fandtes et normalt otoscopisk Fund og en Hviskestemmegrænse større end 6 Meter.

Højre Øre:

Venstre Øre:

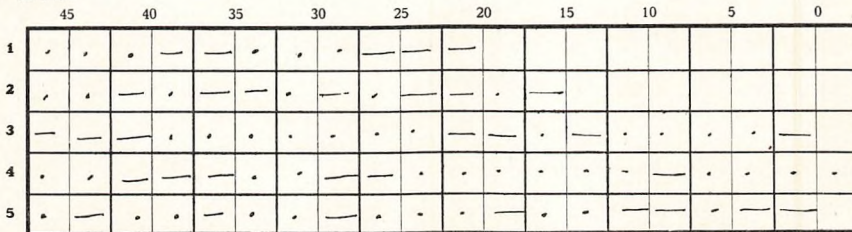

Fig. 11

4) Samtlige Elever med et Gennemsnitstab paa mere end 5 Dcb. gøres til Genstand for Kontrolprøver, der altid udføres med en Otoscopi og en Hviskestemmepróve over Lokalets Afstand, som er 6 Meter, i de allerfæreste Tilfælde finder man dog normale Forhold ved Tab helt op til 10 Dcb.

Disse Decibelgrænser er fastholdte, hvor Prøverne har været foretaget under dagligdags, sædvanemæssige Lydforhold. Hvor Próven derimod en enkelt Dag har været gene-

ret af usædvanlig megen Gadestøj eller vedholdende Kirkeklokkeringning, har vi skøns-
mæssigt forhøjet vore Krav noget, f. Eks. fra 5 til 8 Dcb. og fra 10 til 13 Dcb., og har
endda været i Stand til at finde endog de sarteste Øretilfælde frem.

5) Viser Hørenedsættelsen sig saa stor, at man staar over for et evt. Emne til Mund-
aflæsning, bliver hverken Audiometerprøven eller Hviskeprøven lagt til Grund for Af-
gørelsen, idet man her stedse gaar ud fra, at Eleven for at følge normal Undervisning
til Stadighed skal kunne opfatte Talestemmen paa en saa stor Afstand, at det vil være
muligt at anbringe Eleven i en Afstand fra Underviseren, som er mindre end Høre-
afstanden.

Resultater af Gruppeundersøgelser af Skolebørn med Toneaudiometer.

Ved Esbjerg kommunale Skolevæsen er der siden den 13/11 1941 foretaget Gruppe-
undersøgelser med Toneaudiometer paa ialt 3282 Elever. Samtlige Undersøgelser er fore-
taget i et Klasseværelse i Anneksskolen i Skolegade, som paa visse Dage var stillet til
Raadighed til dette Formaal.

Alle Klasserne er blevet undersøgt med Undtagelse af Afgangsklasserne. Disse Klas-
ser er udeladt, idet man regnede med, at Eleverne vilde være udskrevet af Skolen, inden
de kunde naa at faa institueret nogen Behandling for eventuelle Ørelidelser eller nyde
godt af særlige Undervisningsmetoder egnede for deres eventuelle Høredefekter.

Derimod har vi lagt Vægt paa at faa Eleverne i de yngre Klasser rubricerede i saa
Henseende paa et saa tidligt Tidspunkt, at de i de kommende Skoleaar kunde nyde godt
af disse Goder, saaledes at en eventuel Risiko for en senere indtrædende alvorligere Tung-
hørhed kunde forebygges i Tide, og saaledes at de om fornødent kunde faa en lang og
grundig Undervisning i Mundaflæsekunsten, førend de fra Skolens Side skulde slippes
ud i Livet.

I den første Undersøglesperiode fra 13/11 41 til 7/3 42 er der undersøgt 1879 Elever
med den oprindeligt udarbejdede udvidede Prøve omfattende 10 Tonearter fra 128 til
11584 Hz. (Dobbelt Lydsvingninger).

I den næste Undersøglesperiode fra 5/12 42 til 6/3 43 er der undersøgt 1403 Elever
med en senere udarbejdet afkortet og derfor mindre tidsrøvende og trættende Prøve om-
fattende 5 Tonearter fra 256 til 4096 Hz. Denne Prøve blev indført af Hensyn til de
mindste Børn, som man i særlig Grad ønskede at faa med i Arbejdsprogrammet.

I hosstaaende Skema er der foretaget en Opgørelse over Undersøgelserne i samtlige
Skoler saavel med den udvidede som med den afkortede Prøve. Skemaet viser Fordelin-
gen af Hørselstab i 5 forskellige Styrkegrader udtrykt i Decibel. Tallet over Stregen an-
giver, hvor mange Elever der paa højre Øre havde det for den paagældende Rubrik
karakteristiske Hørselstab, og Tallet under Stregen Antallet af Elever med Hørselstab for
venstre Øre:

Undersøgelser 1941—42 og 1942—43.

Skolens Navn	Antal Elever med et Tab paa					Antal til Mund- aflæsning
	5—10 db.	10—20 db.	21—30 db.	31—40 db.	41 db.	
Danmarksgades Skole ...	14/14	42/52	10/17	3/5	1/4	
Rørkjær Skole	26/14	75/66	14/17	4/4	2/1	2
Stormgades Skole		Se efterfølgende Specifikation				1
Vestre Skole	29/22	67/54	23/17	6/1	1/1	2
Østre Skole	25/16	57/59	6/16	3/4	0/1	1

Man ser af dette Skema, at det største Antal Elever viser moderate Hørselstab om-
kring 10 til 20 Decibel paa det ene eller paa begge Ørerne, medens kun et ringere Antal
af Eleverne viser større Hørselstab end disse Værdier. Prøven har saaledes vist sig effek-
tiv med Hensyn til at finde de moderate, begyndende Øretilfælde frem blandt Skolens
Børn.

En dobbeltsidig Tunghørhed i en saadan Grad, at Eleverne trængte til særskilt Un-
dervisning med Mundaflæsning, forekom i 6 Tilfælde eller 0,18 % af samtlige undersøgte
Elever.

Øretilfælde af lettere Grad, som trængte til Behandling, fandtes hos 170 Elever eller
5,2 % af samtlige undersøgte Elever.

22 af disse Elever kunde behandles for Ørevokspropper hos Skolens Sundheds-
plejerske.

14 % af Eleverne blev sendt til ambulante Behandling hos Skolcørelægen.

For at faa Oplysninger om Fordelingen af Øretilfælde blandt Skolens forskellige Aldersklasser har vi gjort Undersøgelserne paa Stormgades Skole til Genstand for en procentvis Optælling i saa Henseende. Paa Forhaand skulde man om et Skolevæsen med et veludviklet hygiejnisk Apparat forvente, at Øretilfældene i det store og hele blev erkendt i Løbet af Skolegangens Arrækker og kom under Behandling, saaledes at de fandtes relativt sjældnere i de ældre Skoleklasser og relativt hyppigere i de yngre Klasser.

Undersøgelsesmateriale i Stormgades Skole udgør 462 Elever fordelt paa alle Klasserne fra 2. Grundklasse til 2. Mellemklasse. Vi har anset dette Materiale for at være tilstrækkeligt stort til at vise de Fordelingsprocenter, som man generelt maa regne med, og har da afstaaet fra en Opgørelse af det samlede Materiale fra samtlige Skoler i saa Henseende.

Ved Undersøgelserne i Stormgades Skole er der overalt anvendt den afkortede Undersøgelsessteknik. Optællingen er foregaaet paa den Maade, at man har set bort fra alle med et Hørselstab paa 0—4 Dcb. og dernæst optalt Antallet af de Elever, der paa højre Øre havde fra 5—10, 11—20, 21—30, 31—40 og over 41 Decibels Tab, samt Antallet af de Elever, der for venstre Øre havde Decibelstab af disse Værdier. Optællingerne for højre og venstre Øre er saaledes holdt adskilte og indført adskilte i hoesstaaende grafiske Fremstilling.

Der er i alt undersøgt 8 Klassetrin i Skolen, nemlig 2. Kl., 3. Kl., 4. Kl., I M., II M., For hvert af disse Klassetrin er den omtalte Optælling i de nævnte Decibeltrin foregaaet, og for hvert Decibeltrin er Antallet af Høredefekter udregnet procentvis i Forhold til det i dette Klassetrin undersøgte Antal Elever.

Disse Forhold er grafisk fremstillet i 4 Kurver, nemlig en Kurve for hver af de omtalte Decibeltrin. Som Abscisse er afsat de Klassetrin, der er blevet undersøgt, og som Ordinaten den procentvise Forekomst af det paagældende Hørselstab i hvert enkelt Klassetrin. De Punkter, der angaar Forholdene for højre Øre, er mærket med en Prik og forbundet med hinanden ved en ret Linie. De Punkter, der angaar venstre Øre, er mærket med en Cirkel og forbundet med en punkteret Linie. Enkelte Steder falder Kurverne sammen, og disse Kurvestykker er angivet med en Linie, hvor Prik og Streg veksler.

Enhed: Abscisse = Klassetrin.

1 Klassetrin = 10 mm.

Ordinat = %, 1% = 5 mm.

I Kurven 5—10 db. ser man, at dette Decibelstab forekommer med den procentvis største Hyppighed overhovedet, langt hyppigere end de større Decibelstab i de følgende Kurver. Størrelsesordenen for Procentværdierne varierer mellem 11 og 22% i samtlige Skolens Klasser. De største Procenttal findes for de lavere Klasser, men er Maximum for 3. Kl. I denne Elevgruppe fandtes følgende Forhold:

a) 14,3% havde ved Kontrolundersøgelse ingen Hørselsdefekter eller Øreforandringer. Dette Procenttal udgør saaledes Fejlprocenten for samtlige Forsøg med et Deficit paa 5—10 db.

b) Resten (85,7%) havde reelle Hørselsdefekter og kom under Behandling hos Ørelægen.

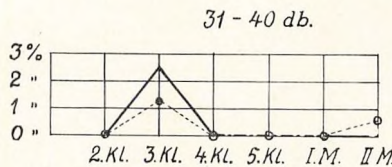
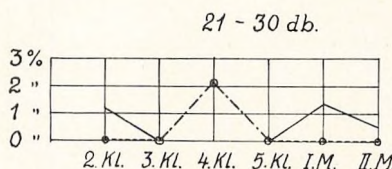
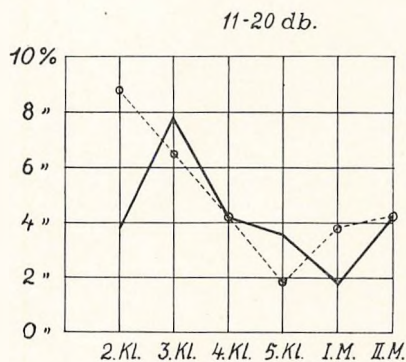
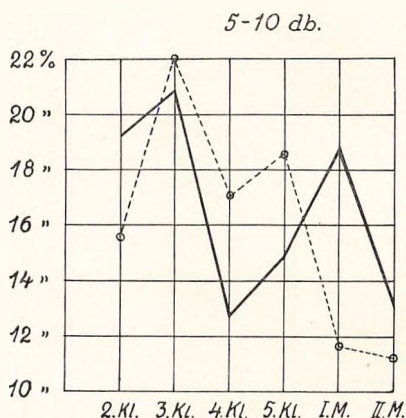

Fig. 10.

c) Ingen af disse Elever havde nogen Hindring for Opfattelsen af Talestemmen, hvorefter denne Forsøgsgruppe ikke har nogen praktisk Betydning i pædagogisk Henseende.

I Kurven 11—20 db. ser man, at dette Decibeltab forekommer med en Hyppighed fra 2—9 % i 2. og 3. Kl. og sjældnere i de højere Klasser. I denne Forsøgsgruppe fandtes ved Kontrolundersøgelser altid en reel Hørselsnedsættelse og en tilsvarende Ørelidelse. Derimod fandtes aldrig nogen Hindring for Opfattelsen af Talestemme og saaledes heller ingen Hindring for Skolegang i Normalklasserne.

I Kurverne 21—30 db. og 31—40 db. findes Hyppighedsprocenter med et Maximum paa 2,5 % og en fortrinsvis Lokalisering i de lavere Klasser (3. og 4. Klasse). Talestemmeopfattelsen er i denne Gruppe ofte generet, og da navnlig naar Høredefekten findes for de dybe Toners Vedkommende. Saafremt Hørselstabet paa disse Trin er dobbeltsidigt, er der tydelige Hindringer for, at Eleverne kan følge en normal Undervisningsform. En af denne Skoles 462 Elever (eller 0,2 %) kom til Specialundervisning i Tunghøreskolen med Mund-aflæsningskursus.

Af Stormgade Skoles 462 Elever blev 24 (5,2 %) sendt til ambulante Behandling hos Skoleørelægen. Det drejede sig her om følgende Ørelidelser: Kronisk suppurativ Mellemørelidelse 2 Tilf. (0,43 % af 462).

Kronisk katarrhalsk Mellemørelidelse resp. Recidier efter tidligere suppurative Mellemørelidelser 20 Tilf. (4,3 % af 462).

Obturerende Cerumenpropper i Øregangen 2 Tilf. (0,43 % af 462).

Sideordnet med disse Ørelidelser fandtes:

Adenoide Vegetationer (Næsesevælgpolyper) 2 Tilf. (0,43 %).

Adenoide Vegetationer og hypertrofiske Tonsiller (Næsesevælgpolyper og forstørrede Halsmandler) 2 Tilf. (0,21 %).

Sinuitis (Betændelse i Næsens Bihuler) 2 Tilf. (0,43 %).

Af disse 24 Elever, som kom til Behandling hos Ørelægen, var de 13 (54 %) tidligere behandlet for Lidelser i disse Regioner, medens kun de 11 for første Gang kom under Ørelægebehandling.

Hos de 13 Elever, der tidligere havde været behandlet hos Ørelægen, var Forholdet dette, at der hos 3 tidligere var foretaget Adenotomi (Operation for Næsesevælgpolyper), hos 6 Adeno-tonsillotomi (Operation for Næsesevælgpolyper og Halsmandler), hos 1 Paracentese (Spaltning af Trommehinden), hos 1 Trepanation af Øretindingebenet, hos 1 Punkturbehandling og Skylning for Sinuitis (Betændelse i Næsens Bihuler), og 1 var tidligere behandlet med Luftindblæsninger for Mellemørekatarrrh.

Der er Grund til at hæfte sig særligt ved denne Gruppe af Elever, som tidligere har været til Behandling, og som nu ved disse Rutineundersøgelser findes frem igen som lidende af mindre eller større Høredefekter. Det er nemlig en kendt Erfaring, som man ofte vil gøre i en Ørelægevirksomhed, at de Patienter, som senere hen i Livet kommer til Ørelæge med massive og udtalte Høredefekter, meget ofte paa et eller andet Tidspunkt tidligere i deres Liv og ofte allerede i Barnealderen har været Genstand for Lidelser i disse Regioner. Naar man udspørger saadanne Patienter, viser det sig ofte, at de som Børn har lidt af adenoide Vegetationer med ledsagende Tunghørhed og periodiske Øresmerter eller hyppige Forkølelsetilfælde med „lang Næse“ (Snue) tydende paa adenoide Vegetationer eller Betændelse i Næsens Bihuler eller hyppige Forkølelser med betændte og hævede Halsmandler.

Andre Gange erfarer man, at disse Patienter i Barnealderen har haft periodisk Øresflod og Øresmerter, eventuelt strækkende sig over nogle Aarrækker af Barnealderen for saa at holde op. I en Aarrække er der nu slet ingen Øresymptomer. Patienten hører subjektivt godt, og der er intet Øreflod. Men med Aarene udvikler der sig en fremadskridende Tunghørhed, som ofte kan blive af massiv og invaliderende Karakter.

I alle saadanne Tilfælde er det sandsynligt, at Grundlaget for den senere indtrædende Tunghørhed allerede er lagt i den tidlige Barnealder.

Netop over for denne Gruppe af Øretilfælde er det saa uhyre værdifuldt, at man søger at finde dem frem allerede i den skolepligtige Alder, hvor man har en Mulighed for at have dem under Kontrol og Behandling med Henblik paa at forebygge senere indtrædende alvorligere Øretilfælde.

Til dette Formaal kan de til Rutineundersøgelser af Skolebørn anvendte Metoder ikke være for grundige. Og disse Undersøgelser maa have hygiejniske Forholdsregler af forebyggende Karakter til Opgave ved Siden af de pædagogiske Formaal, som Skolen ønsker plejet.

Man kan ikke her lade sig nøje med den Opgave at finde de Børn frem, som er saa tunghøre, at de kræver Særundervisning, men maa kræve af Undersøgelsesteknikken, at den ogsaa er i Stand til at finde selv de letteste begyndende Grader af Tunghørhed frem.

Det er vor faste Overbevisning i Esbjerg, at Hvikestemmepøverne paa dette Punkt vil foraarsage, at man er nødt til at anvende en eller anden Form for Toneprøve for at kunne tilfredsstille disse Krav. Paa dette Punkt ser vi med Tillid hen til Gruppeundersøgelser med Toneaudiometer.

For at faa Oplysninger om Fordelingen af Øretilfælde (Forsøgsresultater) inden for de forskellige Decibelgrupper fra 5—10, 11—20, 21—30, 31—40 og 41—45 db. har vi fremstillet en Kurve med disse Decibelgrupper som Abscisse og den procentvise Forekomst af Forsøgsresultater, udregnet paa det samlede Materiale (462 Elever) som Ordinat.

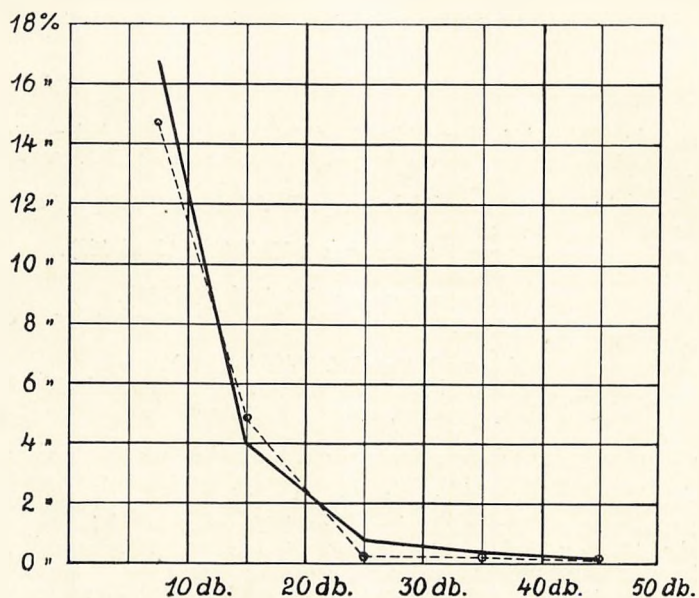

Fig. 11.

Kurven viser, at der findes omtrent lige mange Høredefekter for højre og for venstre Øre inden for de forskellige Decibelgrupper. Den laveste Decibelgruppe 5—10 db. er langt den hyppigst repræsenterede med ca. 16% Tilfælde. Derfra falder Kurven stejlt ned til de højere Decibelgrupper (de større Hørselstab), som kun sjældent er repræsenteret.

Her maa man forøvrigt erindre sig, at der som Følge af hele Prøvens Karakter og de Forhold, hvorunder den foretages, stedse vil være en Del Elever, som forfejler Prøven med et vist tilsyneladende Decibeltab uden i Virkeligheden at lide af nogen Hørselsdefekt. Denne Fejlprocent paa Prøvens Effektivitet udgør som tidligere omtalt 14,3%, og den forefindes kun blandt Elever med Forsøgsresultater inden for første Gruppe med 5—10 db. For alle de højere Decibelgruppers Vedkommende har vi ikke fundet Forsøgsresultater, som ikke svarede til reelle Hørselsdefekter. Inden for disse højere Decibelgrupper findes saaledes ingen Fejlprocent. Naar man vil betragte dette Begreb i Relation til Prøvens Formaal, som er at finde de Elever frem, der har Hørselsdefekter, maa Prøven siges at opfylde det ønskede Formaal.

Tages disse Forhold i Betragtning, er det klart, at Kurven er noget stejlere, end den, der vilde svare til de faktiske Forhold.

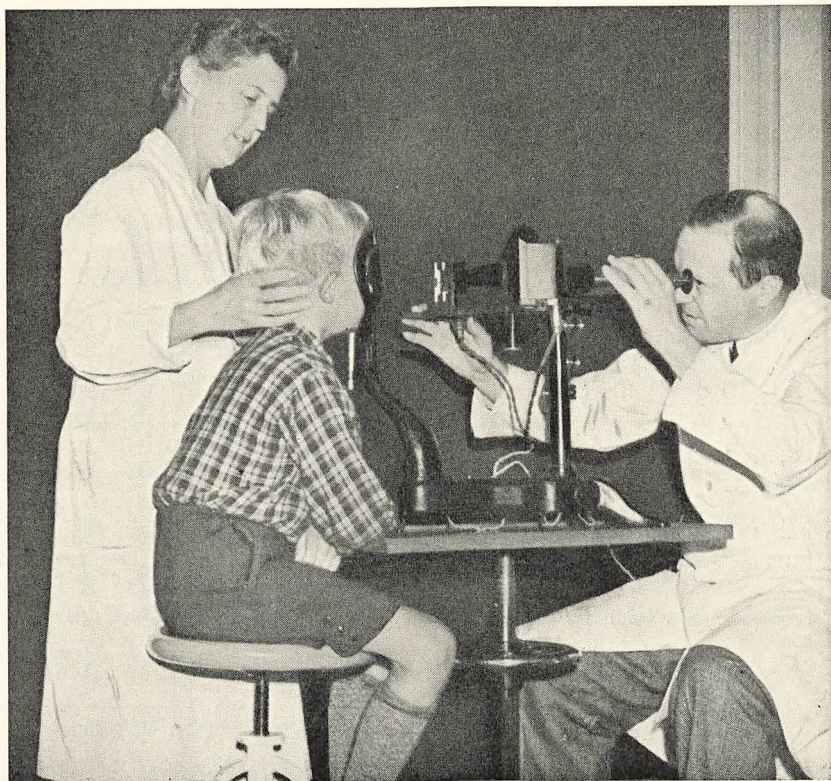
Af stor Interesse vilde det være at konstruere en Kurve over denne Skoles Elever, efter at de forefundne Øretilfælde har været Genstand for Behandling. Sandsynligvis vilde Kurvens Stejlhed derefter yderligere aftage samtidig med, at der vilde ske en Afkortning ved de højere Decibeltab. Dette lader sig imidlertid ifølge Arbejdets Program først gøre efter et Aars Forløb, hvor saadanne Kontrolundersøgelser paa samtlige Defekter skal finde Sted. De nuværende vanskelige Forhold for Skolegangen i Esbjerg Kommuneskoler gør det imidlertid sandsynligt, at de Elever, hvorom det drejer sig, vil findes spredte og fordelt i andre Klasser og andre Skoler. Derfor har vi indtil videre ment at maatte afstaa fra denne Opgave.

Specialundersøgelser af Skolebørnenes Øjne.

(ved Øjenlæge S. Heegaard).

Der har i flere Aar været foretaget Undersøgelser af Synsstyrken hos Skoleeleverne i Esbjerg kommunale Skoler. Disse Undersøgelser er blevet foretaget af Skolelægen som et Led i hans almindelige Undersøgelser af Børnenes Helbreds-tilstand. I de Tilfælde, hvor der har været Anledning dertil, er der blevet hen-
vist til Anskaffelse af Brillor eller anden Behandling, som har været nødvendig.

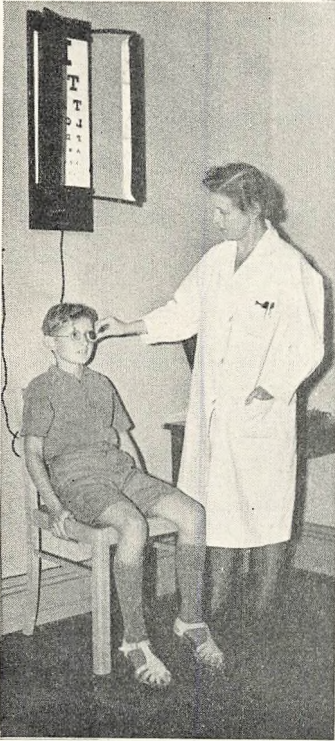
Imidlertid er det saadan, at der kan bestaa ret betydelige Brydningsfejl i Øjnene, for Eksempel Langsynethed og Bygningsfejl, uden at dette giver en paa-
viselig Synsnedsættelse. Saadanne Fejl giver, hvis de ikke bliver behandlet, An-

Til Undersøgelse hos Øjenspecialisten.

ledning til Hovedpine og Træthed, og dette indvirker ganske selvfølgelig paa Børnenes Skolearbejde. I tidligere Tid er disse Tilstande ofte forblevet upaa-
agtede gennem hele Skoletiden, og Bedømmelser af Børnenes Arbejde og Stand-
punkt er blevet paa-
virket af dem.

En særlig Øjenundersøgelse, som har til Formaal at konstatere saadanne Fejl, vil straks være i Stand til at afsløre dem, og det er derfor naturligt, at man har ønsket en mere indgaaende Undersøgelse med specielle Hjælpemidler. En saa-
dan Undersøgelse er i Løbet af Skoleaaret 1941—42 foretaget af Elever i Østre Skole og en Del af Eleverne i Vestre Skole. Undersøgelserne har omfattet Børn mellem 7 og 10 Aar. Opmærksomheden har været rettet mod alle muligt til-

Synsstyrken prøves.

stedestående Øjenlidelser, men særlig Synsstyrkens og Øjnenes Brydningsforhold har været Genstand for mere indgaaende Undersøgelse.

Interessen for Undersøgelserne har været glædelig stor, saaledes at Mødeprocenten i alle Klasser har ligget omkring 90. I alt er 1389 Børn undersøgt, heraf er 121 eller 8,7 % henvist til Anskaffelse af korrigerende Glas eller anden Behandling.

Kun een af Eleverne havde saa ringe Synsstyrke, at hun maa anses for uegnet til almindelig Skoleundervisning, saa der vil rimeligvis, naar hun bliver ældre, være Anledning til at træffe særlige Forholdsregler i dette Tilfælde.

31 Børn eller 2,1 % led af Skelen, ofte dog kun i ringe Grad. I 1942—43 er Resten af Eleverne (751) i Vestre Skole blevet undersøgt. Af disse blev 67 (8,9 %) henvist til Anskaffelse af Brillen eller anden Behandling.

Af udvendige Øjensygdomme fandtes kun enkelte Tilfælde af Øjenkatarr og Øjenlaagsbetændelse; den tidligere saa hyppige Kirtelsyge i Øjnene er her som andre Steder næsten forsvunden.

Ordblindhed har i den sidste halve Snes Aar været Genstand for stor Interesse ikke mindst fra pædagogisk Side. Det er som bekendt en Defekt, der bestaar i manglende Færdighed i at læse fra Bladet, ligesom de paagældende ofte bytter om paa Bogstaverne. Ogsaa Skrivefærdig-

heden kan være paavirket; i de lettere Grader giver den sig kun tilkende ved en yderst langsom Staven sig gennem Teksten. Det er forstaaeligt, at Børn af denne Type ofte er blevet opfattede som ubegavede, særlig i de mindre Klasser, hvor Læsefærdigheden spiller saa stor en Rolle, og en saadan Fejlurdering kan faa betydelige Følger for et Barns Udvikling. I nogle af Klasserne, særlig Tredie-Klasserne, har jeg underkastet dette Forhold en Undersøgelse, og efter det Skøn, jeg har dannet mig, er Spørgsmaalet vigtigt og fortjener Opmærksomhed i Fremtiden, men Emnets Art henviser det mere til Pædagogers og Skolepsykologers Varetægt end til Lægernes.

En Undersøgelse af Børnernes Farvesans vil sikkert ogsaa være paa sin Plads, men det er tidligt nok og lettest at foretage denne i en af de ældre Klasser.

Disse Undersøgelser Emner og Omfang viser sig at svare ret nøje til de Krav, der i denne Retning er stillet i et af den danske Lægeforening fremsat Forslag til en fremtidig Ordning af Skolelægevæsenet.

Skoleidrætsstævnet.

(Ved Udvalgets Sekretær).

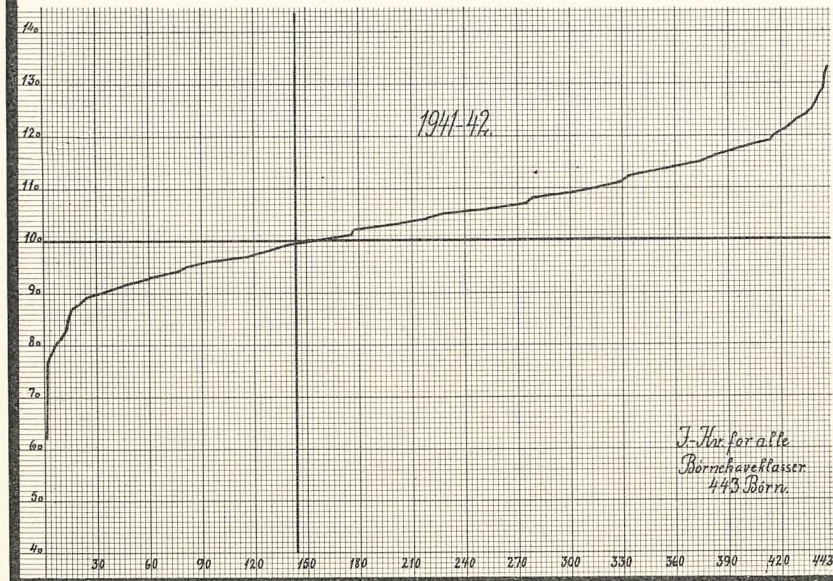
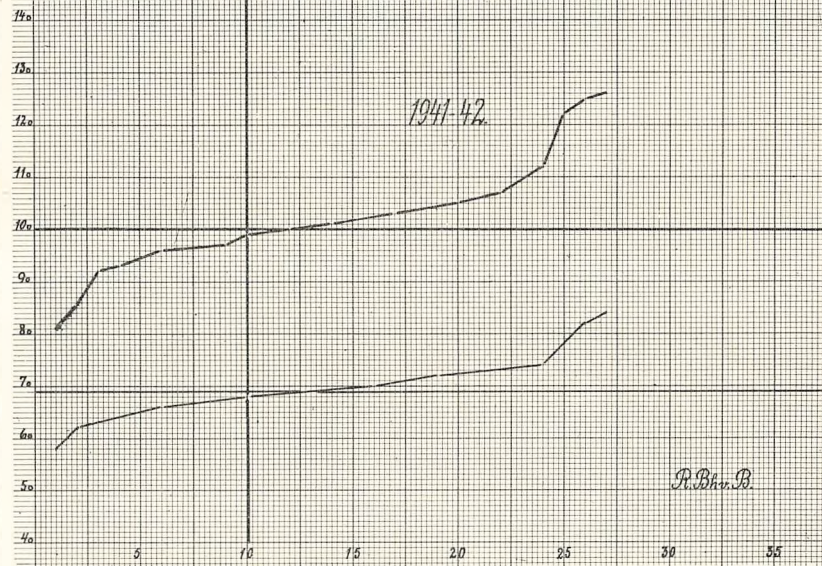
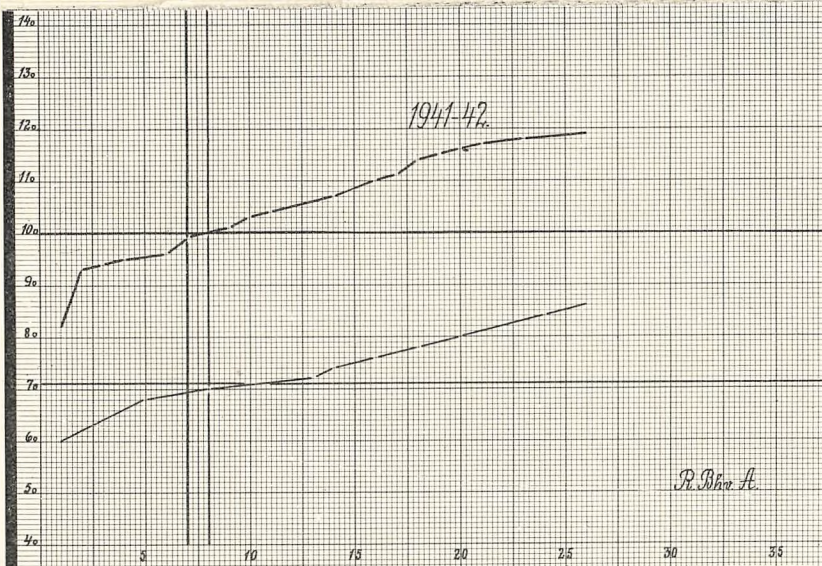
1941.

Det aarlige Skoleidrætsstævne, det syvende i Rækken, afholdtes den 16. September. — Det forløb godt, Vejret var fint, og Arrangementet klappede, saa at Afslutningen kunde finde Sted præcis paa det i Programmet ansatte Tidspunkt.

INDHOLDSFORTEGNELSE:

I. Statistik	6—12
II. Meddelelser vedr. Aarets Arbejde	13—43
III. Sundhedsplejen	44—81
IV. Børnebibliotekerne	82—85
V. Sociale og andre Foranstaltninger	86—90
VI. Ungdomsskolen og Aftenskolen	91—95
VII. Skolepsykologiske Undersøgelser	96—103
VIII. Lærerpersonalet, Pedeller m. v.	104—110
IX. Udgifter til Skolevæsenet	110—111

Aarskursus og andre Kursus for	
Lærere	29
Aarsprøven	40
Aftenskolen	94
Børnebespisningen	86
Dagbogen (Uddrag)	20
Difterivaccination	53
Esbjerg Børnebiblioteker	82
Esbjerg jubilerer	39
Esbjerg og Omegns Skolebio	37
Feriehjemmet	80
Ferierejser	91
Forsømmelser	11
Fritidshjem	87
Gennemsnitsbørnetal	10
Høreundersøgelser	56
Inspektion, Besøg m. v.	22
Instruktioner og Demonstrationer	29
Intelligensmaalinger	96
Jubilæer (Læreres)	107
Klassetal og Børnetal	7
Lejrskole	32
Lærerpersonalet	104
Mellemskole ^s og Realeksamen	23
Optagelsesprøven	28
Regnskabsoversigt	110
Rengøring og Opvarmning	13
Skolebygninger	13
Skolehaverne	79
Skolelægen	46
Skoleplan og Undervisningsplan	15
Skoletandklinikken	44
Skolernes Pedeller	110
Skolesundhedsplejersken	47
Skolesøgende og undervisningsplig-	
tige Børn	6
Skolevæsenets Tilsyn og Ledelse	4
Studiekreds (Individuel Undervis-	
ning)	31
Svømning og Badning	44
Synsprøver	77
Taleundervisning	53
Tuberkulinprøver	48
Udlaan af Lokaler	12
Understøttelser, Gaver	39
Undervisningen (Afbrydelser og Æn-	
dringer)	14
Ungdomsskolen (den ufaglærte Ung-	
dom)	91

Kurver over

Intelligensmaalinger

af samtlige Elever i Børnehaveklasse ved
Esbjerg kommunale Skolevæsen 1942-43.

Under Stævnet var det tilfredsstillende at konstatere, at Deltagerne i de forskellige Øvelser — i Modsætning til, hvad der gennemgaaende var Tilfældet i de første Aar — har faaet Bestræbelserne med Hensyn til Præcision og Øvelsernes hurtige Afvikling i Blodet — de indfandt sig paa de forskellige Øvelsessteder til Tiden og forsvandt, saa snart Øvelsen var forbi. Der var ca. 2500 Tilskuere, næsten udelukkende Børn. — Det viste sig at være en heldig Løsning af Omklædningsproblemet, at al Omklædning i Aar foregik paa selve Stadion i de forhaandenværende Lokaler, — Pladsen slog til, hvad man havde betvivlet, og Ordningen gav bedre Muligheder for nødvendig Opsigt og Tilsyn.

Stævnet aabnedes af Borgmester Kock og afsluttedes af Socialinspektør Jespersen. Der konkurreredes i de sædvanlige Øvelser og under de sædvanlige Former, idet Haandbold dog fik en Slags Renaissance, — det har ellers ikke været paa Programmet de sidste Aar.

„Vestjyllands Socialdemokrat“s Vandrepokal vandtes af 4. Kl., Rørkjær, VESTKYSTENS Sølvnaale af 7. Kl., Stormgade, „Esbjergbladet“s Vandrepokal af Realkl., Danmarksgade, og Skoleudvalgets Vandrepokal af 7. Kl., Gammelby. De to førstnævnte Trofæer gælder Fodbold, de sidstnævnte Pigernes Langbold.

1942.

Det 8. kommunale Skoleidrætsstævne, der fandt Sted den 16. September, var ved at drukne i Regnen, der næsten ustandselig piskede ned. Man kunde maaske synes, at Stævnet under disse Omstændigheder burde have været aflyst, men Formiddagens Vejrudsigter gav ikke Anledning til at foretage dette Skridt, — det var først umiddelbart efter Stævnets Aabning, at Regnen tog fat. Paa Grund af Vejret blev det desværre nødvendigt at lade enkelte Klasse-trin udgaa i forskellige Øvelser, ligesom Budstikkeløb og Stafetløb blev sløjfet. De deltagende Børn lod sig imidlertid ikke anfægte af Vejret, de gik til Arbejdet med et fortræffeligt Humør, selv om de glatte, vaade Baner gennemgaaende havde Indvirkning paa Kampenes spillemæssige Kvalitet. Løbe- og Springbanerne havde kun godt af Regnen, de blev faste og haarde, og Resultaterne i Atletik laa fuldt ud paa Højde med tidligere Stævners.

Stævnet aabnedes af Borgmester Høyer-Nielsen og afsluttedes af Socialinspektør Jespersen. Som sædvanlig deltog Nabokommunens Skoler efter Invitation i Stævnet. VESTKYSTENS Sølvnaale vandtes af 7. Kl., Rørkjær, „Vestjyllands Socialdemokrat“s Vandrepokal blev vundet af IV. Kl., Danmarksgades Skole, og overgik dermed til denne Skoles Ejendom. „Esbjergbladet“s Sølvskaal, der er udsat i Pigernes Langboldturnering, tilfaldt IV. Kl., Jerne Skole, og Skoleudvalgets Pokal, der ligeledes gælder Langbold, vandtes af 7. Kl., Stormgades Skole. — Under Stævnet noterede man sig iøvrigt nogen Usikkerhed med Hensyn til Regler og Retningslinier i Haandbold, — der ligger her et Problem, som bør løses inden næste Stævne.

Skolehaverne.

(Ved Kommunchærer A. P. Petersen).

I Henhold til den ny Undervisningsplan er Deltagelse i Skolehavegerning frivillig fra 1. April 1942. — Deltagere i denne Undervisning kan efter ovennævnte Dato være saavel Piger som Drengene fra 5. og ældre Klasser.

Da de hidtilværende Skolehaver mellem Kirkegade, Skjoldsgade, Jyllandsgade og Rolfsgade blev inddraget til Byggegrunde for Politigaard, Handels-skole og K. F. U. M., anviste Kommunen Skolevæsenet et Areal beliggende mellem Hovedvej Nr. 12 og Spangsbergvejen til Skolehaver, hvor der i Foraaret 1942

blev indhegnet et Areal paa ca. 3 Tdr. Land (ca. 17.000 m²) til Anlæg af 2 Haver, hver beregnet til ca. 300 Børn. Skolehaven ved Rørkjær Skole opretholdes stadig; i denne Have er der Plads til 125 à 150 Børn. — Naar Haverne har Maximum af Elever, vil hver af de større Børn faa en Have paa 1,5 m × 10 m og de mindre Børn hver en Have, der er 1,5 m × 8 m. Dette er et betydeligt større Areal, end der hidtil har kunnet stilles til Raadighed for Børnene.

Til at forestaa Undervisningen i de tre Skolehaver ansattes fra 1. April 1942 en Leder og fem Assistentter, alle Lærere ved Kommuneskolerne.

Det første Aars Arbejde i de ny Haver foregik under Nybyggerkaar. Det var besværligt at bearbejde den ukultiverede og urensede Jord, og det materielle Udbytte blev heller ikke saa stort som ønskeligt, hvilket ogsaa skyldes det sene Foraar, den kolde Sommer og Mangelen paa Vand til Havernes Vanding.

Der blev i Sommerens Løb opført to Træhuse, hvert indeholdende et Værelse til Lærerne, et Materialrum, et Redskabsrum og et Læskur til ca. 100 Børn. — Endvidere blev der boret Brønd og anlagt elektrisk Pumpeværk, saa Vandet kan pumpes op i bekvemt beliggende Tempereringsbassiner.

I Løbet af Efteraaret og Vinteren blev der foretaget Planering og Slaggebelægning af Tilkørslerne og Hovedgangene samt plantet Læbælter. — Da det ikke var muligt at fremskaffe Frugttræer og Frugtbuske, blev denne Del af Beplantningen udsat til Efteraaret 1943, til hvilken Tid ogsaa Anlæg af Prydhave og fælles Køkkenhave er udsat, da Jorden først maa renses for fleraarigt Ukrudt.

Efterspørgslen efter Skolehaver var saa stor, at saa godt som alle Børnehaver blev optaget; men der skete i Sommerens Løb et Frafald paa ca. 10 %, hvilket skyldes Sygdom, Bortrejse og de vanskelige Dyrkningsforhold det første Aar. — De ved Frafaldet ledigblevne Haver blev saa vidt muligt givet til flinke Elever, der havde holdt deres Have pænt.

Esbjerg Kommunes Feriehjem.

Paa Grund af de ekstraordinære Forhold, der indtraadte ved Krigens Udbrud i September 1939 og vort Lands Stilling efter Besættelsen den 9. April 1940, har Feriehjemmet været lukket i Somrene 1940—41—42 og 43. Da mange Hjem i disse Aar har kæmpet haardt, for at faa det til at slaa til, henvendte Skoleudvalget sig til Landbohjemmene i Ribe Amt og opfordrede dem til at tage et Feriebarn i Juli Maaned. Kommunen bekostede Børnenes Rejse til og fra Landbohjemmene og forsynede Børnene fra de Hjem, hvor det fandtes paakrævet med de nødvendige Klæder, Fodtøj m. v.

Skolevæsenet havde den Glæde to Somre i Træk at faa anbragt svagelige Børn fra over 100 ubemidlede Hjem i gæstfrie Feriehjem.

Da der imidlertid gennem en Del Aar har været fremsat flere begrundede Ønsker om Ophold i Feriehjemmet Sønderho, end Skolevæsenet af Pladshensyn har kunnet imødekomme, og Feriehjemmet af militære Grunde fortsat maa holdes lukket, har Skoleudvalget faaet Byraadets Bemyndigelse til at erhverve en egnet Grund paa Østkysten til Brug ved Oprettelsen af et Anneks-Feriehjem til Feriekolonien i Sønderho. Den 21. April 1943 gav Indenrigsministeriet sit Samtykke til, at et Areal paa 26000 m² af Matr. Nr. 8 d Nørre Bjært By og Sogn (Drejens Strand ved Kolding Fjord) blev købt til dette Formaal, og i Byraadets Møde den 15. Juni d. A. blev det enstemmigt vedtaget at stille det nødvendige Beløb til Udvalgets Raadighed, saaledes at man hurtigst muligt kan paa-begynde Opførelsen af Feriehjemmet. Det projekterede Skitseforslag til Feriekolonien er baseret paa at kunne rumme 96 Børn pr. Hold, og det omfatter 3

Afdelinger: Skolefløj, Økonomifløj og Sovefløj (2 Klasseværelser, 2 Sygestuer, Spisesal, Samlingssal, Dagligstue o. s. v.). Byggeomkostninger, Vejarbejde, Jordarbejde og Installationsanlæg er anslaaet til 165.000 Kr. Beløbet vil i H. t. Lov om Tilskud til Iværksættelse af offentlige Arbejder og Beskæftigelse af arbejdsløse kunne reduceres til ca. 100.000 Kr.

IV. Børnebibliotekerne.

(Ved Overbibliotekar O. Esbensen-Petersen 1941—42 og
Overbibliotekar Ingrid Vig Jensen 1942—43).

Esbjerg Børnebiblioteker, der siden 1. April 1937 er en selvstændig Institution, er oprettet af Esbjerg Kommune og Centralbiblioteket for Sydvestjylland, Esbjerg. Den er en Sammenslutning af Kommuneskolernes Børnebogsamlinger og Læsestuer, der fremtidig kaldes Skolebiblioteker, og Centralbibliotekets Børnebiblioteksafdeling, der herefter benævnes Børnebiblioteket.

Bestyrelsen for Esbjerg Børnebiblioteker bestaar f. T. af følgende 7 Medlemmer:

Valgt af Centralbiblioteket for Sydvestjylland, Esbjerg:

*Landsretssagfører A. C. Krebs, M. B., Formand.
fhv. Overlærer M. P. Jensen.

*Dommerfuldmægtig Th. Holm, M. B., Næstformand.

Selvskrevet Medlem:

*Skoledirektøren (Olaf Petersen).

Valgt af Esbjerg Byraad efter Indstilling af Esbjerg Skolekommission:

Fru Ingrid Sæderup.

(* = Forretningsudvalget).

Den biblioteksmæssige Overledelse forestaas af Overbibliotekaren ved Centralbiblioteket, Frk. Ingrid Vig Jensen.

Driften af Skolebibliotekerne varetages f. T. af følgende Lærere som Skolebibliotekarer:

ved D. Skole: Just Villumsen (Udlaanet og Læsestuen);

„ R. „ : J. Hedegaard Christensen (Udlaanet) og S. N. Friborg (Læsestuen);

„ S. „ : Johannes Pedersen (Udlaanet) og Laurits Nielsen (Læsestuen);

„ V. „ : Gabriel Pedersen;

„ Ø. „ : Hans Toft.

Skolemæssigt staar Skolebibliotekerne under Tilsyn af Skolelederne og Skolekommissionen.

Driften af Børnebiblioteket varetages af biblioteksuddannet Børnebibliotekar Anine Rosendahl.

Esbjerg Børnebiblioteker, der udgør en administrativ Enhed, omfatter:

1. Hovedbiblioteket (Børnebiblioteket) i Centralbibliotekets Bygning.

2. Skolebibliotekerne (for Tiden i Danmarksgades Skole),

Rørkjær Skole,
Stormgades Skole,
Vestre Skole,
Østre Skole.

Ved den enkelte Skole danner Overlæreren, en af Lærerraadet valgt Lærer og Skolebibliotekarerne et Udvalg til Varetagelse af Skolebibliotekets Interesser bl. a. ved Afgivelse af Forslag angaaende Bøgekøb.

De ved Skolerne nedsatte Udvalg bestaar — foruden af Skolebibliotekarerne — af følgende:

Ved Danmarksgades Skole:	Overlærer F. Klintø. Lærerinde M. Hald.
Ved Rørkjær Skole:	Overlærer John Jensen. Lærer S. P. Sørensen.
Ved Stormgades Skole:	Overlærer S. Laursen. Lærer F. Astrup.
Ved Vestre Skole:	Overlærer N. Chr. Sæderup. Lærerinde E. S. Nielsen.
Ved Østre Skole:	Overlærer O. H. L. Borup. Lærerinde M. Langvad.

1941—42:

Som ganske naturligt var, kunde man under de herskende Forhold og i det hele taget efter denne strenge Vinter vente sig en Stigning i Bibliotekernes Virksomhed, saavel hvad angaar Udlaans- som Læsesalsarbejdet. Det har ogsaa vist sig at blive Tilfældet, omend Stigningerne har været knap saa store som det foregaaende Aar.

Ellers har Livet iøvrigt formet sig ret roligt i alle Afdelingerne. Det bør dog bemærkes, at den Reorganisation, Gennemgang, Kassation og Katalogisering af Skoleafdelingerne, der fra Bestyrelsens Side var planlagt ved Starten i 1937, og som beregnedes at ville tage ca. 1 Aar for hver af de 8 Afdelinger, allerede er fuldendt.

Den tekniske Enhed er saaledes gennemført, og der vil forhaabentlig derved gives Personalet overalt mere Tid til det egentlige Biblioteksarbejde direkte for Børnene.

1942—43:

Den meget milde Vinter med mange Solskinsdage har, som man har kunnet vente, bevirket en lille Nedgang i Benyttelsen af *Esbjerg Børnebiblioteker*. Næsten ens har denne været i alle Afdelinger, hvad angaar Læsesalsbesøg, hvilket dog vist de mange Luftalarmer maa bære sin Del af Skylden for. Udlaansarbejdet har i enkelte af Afdelingerne udvist Stigning. Særlig bemærkelsesværdig er Stigningen for Vestre Skole, hvilket til Dels skyldes Indflytning i et nyt, hensigtsmæssigt udstyret Bibliotekslokale.

Den fuldendte Reorganisation af alle Skoleafdelingerne har bevirket, at Bøgebestanden, trods det stærke Slid paa Bøgerne, udviser en væsentlig Forøgelse, der dog sikkert ikke vil vise sig at være holdbar. Den daarlige Krigsindbinding skaber ikke Bøgerne nogen lang Levetid.

I Dagene 23.—24. Juni 1942 blev der af Esbjerg kommunale Skolevæsen og Esbjerg Børnebiblioteker afholdt Kursus for Lærere og Lærerinder i Benyttelsen af Haandbøger og i Brugen af Kartoteker. Biblioteksinspektør Robert L. Hansen holdt Foredrag om Haandbøger, alle Lærere bør kende. Børnebibliotekar Fru Anine Rosendahl demonstrerede Brugen af Øvelseskartoteker. Der var 48 Deltagere.

I September 1942 fratraadte Overbibliotekar O. Esben-Petersen Overledelsen af Esbjerg Børnebiblioteker for at overtage Stillingen som Overbibliotekar ved Det nordjyske Landsbibliotek i Aalborg. Hr. Esben-Petersen var Medstifter af

og levende interesseret i Esbjerg Børnebiblioteker, der under hans kyndige Ledelse udviklede sig til en mønstergyldig Biblioteksinstitution, der har tjent som Forbillede for andre.

For Skoleudvalgene og Bibliotekerne har der i Aarets Løb været afholdt 3 Bogudvalgsmøder.

Oversigt over Virksomheden i Udlaansafdelingerne 1941-42.

	Antal Bind ^{31/3} 1941	Antal Bind ^{31/3} 1942	Antal Laanere 1940-41	Antal Laanere 1941-42	Antal Udlaan 1940-41	Antal Udlaan 1941-42
Danmarksgades Skole ...	1826	1897	789	724	8806	7157
Rørkjær Skole	1173	1283	563	613	9761	11261
Stormgades Skole	862	1172	749	602	7447	9758
Vestre Skole	838	1001	323	208	4190	3856
Østre Skole	856	972	332	318	7001	6641
Hovedbiblioteket (Børnebiblioteket)	3511	3976	1506	1831	38702	40520
I alt	9066	10301	4262	4296	75907	79193

Oversigt over Virksomheden i Læseafdelingerne 1941-42.

	Antal Bind ^{31/3} 1941	Antal Bind ^{31/3} 1942	Antal Aabnings- dage 1941-42	Antal Besøg 1940-41	Antal Besøg 1941-42
Danmarksgades Skole ...	729	778	152	4883	4624
Rørkjær Skole	634	687	179	2496	3832
Stormgades Skole	480	561	137	3643	3106
Hovedbiblioteket (Børnebiblioteket)	1013	1099	291	15120	17425
I alt	2856	3125	759	26142	28987

Oversigt over Virksomheden i Udlaansafdelingerne 1942-43.

	Antal Bind ^{31/3} 1942	Antal Bind ^{31/3} 1943	Antal Laanere 1941-42	Antal Laanere 1942-43	Antal Udlaan 1941-42	Antal Udlaan 1942-43	Antal Børn ^{1/4} 1943
Anneksskolen	0	91	0	0	0	0	
Danmarksgades Skole ...	1897	1988	724	705	7157	4679	760
Rørkjær Skole	1283	1473	613	610	11261	8868	851
Stormgades Skole	1172	1296	602	710	9758	11442	954
Vestre Skole	1001	1143	208	221	3856	7314	944
Østre Skole	972	1182	318	337	6641	6558	894
Hovedbiblioteket	3976	4378	1831	1775	40520	35738	
I alt	10301	11551	4296	4358	79193	74599	

Oversigt over Virksomheden i Læseafdelingerne 1942—43.

	Antal Bind ^{31/3} 1942	Antal Bind ^{31/3} 1943	Antal Aab- ningsdage 1942—43	Antal Besøg 1941—42	Antal Besøg 1942—43
Danmarksgades Skole ...	778	822	158	4624	4601
Rørkjær Skole	687	730	70	3832	2191
Stormgades Skole	561	674	140	3106	3248
Vestre Skole	0	71	0	0	0
Hovedbiblioteket	1099	1173	275	17425	16429
I alt	3125	3470	643	28987	26469

Virksomheden i Hovedbiblioteket.

(Ved Anine Rosendahl).

1941—42:

Udlaansafdelingen har været aaben 291 Dage (Aaret forud 294 Dage), og der er udlaant 40.520 Bd. til 1831 Laanere (Aaret forud 38.702 Bd. til 1506 Laanere).

Læsesalen, hvortil 1088 indmeldte Børn har haft Adgang, har haft 17.425 Besøg (Aaret forud 15.120 Besøg).

I Aarets Løb er der til Skolerne og paa Hovedbiblioteket indgaaet i alt 1888 Bd. og kasseret 384 Bd. Desværre har Bogbestandens Størrelse ikke tilladt den langt kraftigere Kassation, der burde have fundet Sted.

For Elever i 8. Klasse er der givet i alt 20 Timers Undervisning i Bibliotekskundskab.

Det er meget beklageligt, at Kommunen i en Periode af forholdsvis Velstand ikke har benyttet Lejligheden til en haardt tiltrængt Udvidelse af Biblioteket. Alene Børnebiblioteket har i Løbet af fem Aar haft en Stigning i Udlaanstallet paa 120 % uden nogen som helst Udvidelse af Lokalerne — eller rettere sagt Lokalet. Tværtimod er dette blevet forringet, idet det ikke blot skal gøre det ud for Kontor, Udlaanslokale, Læsesal m. m., men nu ogsaa benyttes som Centralkontor for det ret store Katalogiseringsarbejde til Skolebibliotekerne.

1942—43:

Udlaansafdelingen har været aaben 264 Dage (Aaret forud 291 Dage), og der er udlaant 35.738 Bd. til 1775 Laanere (Aaret forud 40.520 Bd. til 1831 Laanere).

Læsesalen, hvortil 946 indmeldte Børn har haft Adgang, har haft 16.429 Besøg (Aaret forud 17.425 Besøg).

Da Hovedbiblioteket kun har eet Lokale til Udlaan, Læsesal, Kontor m. m., har man hidtil haft Udlaan og Læsesal aabent samtidig. Fra 1. Februar 1943 er Udlaans- og Læsesalstiderne blevet delt saaledes, at der i to Dage kun er aabent for Udlaan og i fire Dage kun for læsesalsbesøgende.

I Aarets Løb er der til Skolerne og Hovedbiblioteket indgaaet 2097 Bd. og kasseret 502 Bd. samt oprettet to nye Afdelinger: Annekskolen og Læsesalen i Vestre Skole.

V. Sociale og andre Foranstaltninger.

Børnebespisningen.

(Ved Kassereren, Kommunalærer J. Wolff).

1941—42.

Bestyrelsen for „Foreningen til Skolebespisning i Esbjerg“ bestod af: Socialudvalgsformand L. M. Nielsen (Formand), Socialinspektør N. Jespersen, cst. Overlærer S. Land, Overlærer S. Laursen, Fru Agersnap (Forældreraadsmedlem), Redaktør Knud Rée (Sekretær) og Kommunalærer J. Wolff (Kasserer).

Børnebespisningen har strakt sig over Tiden fra 1. Oktober 1941—28. Marts 1942, Skoleferier og Fridage fraregnet, saaledes at der har været Bespisning i 135 Dage i alt. Paa Stormgades Skole har Bespisningen omfattet baade Morgen- og Middagsmad og paa Østre Skole kun Morgenmad.

Børnene har om Morgenens faaet Rug- og Sigtebrød med Smør og varm Sødmælk, og om Middagen har de faaet een varm Ret. Af Middagsretter serveredes følgende: Kærnemælksvælling (m. Rugbrød), Sødsuppe (m. Rugbrød), Øllebrød (m. Mælk), Byggbrød (kogt paa Mælk med Øl til), Bygvælling (m. Kanel og Sukker), Lobescowes (m. Rugbrød) og Hvidkaalsuppe (m. Rugbrød). — De tidligere Retter, gule Ærter, Risengrød og Risvælling, maatte udgaa, da Varerne dertil ikke kunde fremskaffes.

I alt er der i Bespisningsperioden uddelt:

66.248 Portioner Morgenmad,

der fordeler sig paa de to Skoler som følger:

34.212 Portioner paa Østre Skole,

32.036 „ „ Stormgades Skole.

Af Middagsmad er der ved Stormgades Skole uddelt:

95.031 Portioner.

Ved Morgenbespisningen har hvert Barn gennemsnitlig faaet 157 g Brød, 0,44 l Sødmælk samt 20 g Smør pr. Dag, og ved Middagsbespisningen 2—3 Tallerkener varm Mad pr. Dag.

I Morgenbespisningen deltog gennemsnitlig 489 Børn pr. Dag og i Middagsbespisningen 704 Børn pr. Dag.

Tilsynet ved Bespisningen er foretaget af Lærerpersonalet.

Den samlede Udgift til Bespisningen androg 47.006,90 Kr., der fordeler sig ved de to Skoler som følger:

Stormgades Skole: 33.998,91 Kr.

Østre Skole: 13.007,99 „

Udgiften pr. Portion Morgenmad var gennemsnitlig 38 Øre og pr. Middagsmaaltid 23 Øre.

Af det samlede Udgiftsbeløb blev de 10.218,47 Kr. anvendt til Arbejdsløninger, medens Resten, 36.788,43 Kr., anvendtes til Indkøb af Varer og til diverse Udgifter (316,91 Kr.). De største Poster var Udgifterne til Smør og Mælk (18.649,46 Kr.) samt Brød (5.744,24 Kr.)

1942—43.

Bespisningen har strakt sig over Tiden fra 1. Oktober 1942 til 31. Marts 1943, Skoleferier og Fridage fraregnet, saaledes at der i det nævnte Tidsrum har været Bespisning i 138 Dage i alt. Bespisningen er foregaaet paa Skolerne i Stormgade og Østergade, idet der paa den førstnævnte har været baade Morgen- og Middagsbespisning, paa den sidstnævnte kun Morgenbespisning.

Børnene har om Morgenens faaet Rug- og Sigtebrød med Smør og varm Sødmælk, forsøgsvis er der blevet serveret Sigtebrød med „Ramona“, et vitaminholdigt Næringsprodukt, som mange Børn sætter stor Pris paa. Om Middagen er der blevet serveret een varm Ret, der skiftevis har bestaaet af Kærnemælksvælling (m. Rugbrød), Sødsuppe med Æbler i (m. Rugbrød), Øllebrød (m. Mælk), Byggbrød (kogt paa Mælk m. Øl til), Byggrynsvælling (m. Kanel og Sukker), Lobescowes (m. Rugbrød), Hvidkaalssuppe (m. Rugbrød) og gule Ærter (m. Rugbrød).

I alt er der i Bispisningsperioden uddelt

38.118 Portioner Morgenmad,

der fordeler sig saaledes paa de to Skoler:

15.010 Portioner paa Storingades Skole og

23.108 „ „ Østre Skole.

Af Middagsmad er der uddelt:

73.521 Maaltider.

Ved Morgenbispisningen har hvert Barn gennemsnitlig faaet 153 g Brød, 0,48 l Sødmælk samt 20 g Smør pr. Dag og ved Middagsbispisningen 2—3 Tallerkener Mad.

I Morgenbispisningen deltog gennemsnitlig 276 Børn pr. Dag og i Middagsbispisningen 533 Børn pr. Dag.

Tilsynet med Bispisningen blev foretaget af Lærerpersonalet.

De samlede Udgifter ved Bispisningen androg 37.154,00 Kr., der fordeler sig ved de to Skoler som følger:

Storingades Skole: 27.882,00 Kr.

Østre Skole: 9.272,00 „

Udgiften pr. Morgenmaaltid beløb sig til gennemsnitlig 41 Øre og pr. Middagsmaaltid til 29 Øre.

Grunden til den ret store Nedgang i Udgifterne sammenlignet med Perioden 1941—42 (47.007,00 Kr.) var den stærke Nedgang i Børneantallet, der dengang gennemsnitlig pr. Dag androg 489 Børn til Morgenbispisningen og 704 Børn til Middagsbispisningen. Prisstigningen paa de anvendte Fødevarer var kun ringe, og en mindre Stigning i Timelønnen for Betjening og Tilsyn fandt Sted.

Paa et Bestyrelsesmøde den 17. April 1943 vedtoges det at fortsætte Bispisningen til Sommerferien 1943.

Fritidshjem for skolesøgende Børn.

(Indberetningen ved Kommunchærer Karl Bruun).

Med Henblik paa det ret store Antal skolesøgende Børn, der uden for Skoletiden, med eller uden Hjemmets Viden, opholder sig paa Gaden, og den uheldige Indflydelse, denne Strejfen har paa Børnene, opstod Tanken om at oprette Fritidshjem for skolesøgende Børn, som paa denne Maade kunde faa et Sted at være nogle Timer af deres Fritid i Stedet for at løbe rundt paa Gader og Stræder uden noget fornuftigt Formaal og ofte med Fare for at blive udsat for uheldige Paavirkninger. Lærerinde Frk. Signe Jensen og Lærer J. Holmberg foretog en Henvendelse til Fælleslærerraadet vedrørende Oprettelse af Fritidsklubber for Skolebørn, og Fælleslærerraadet nedsatte et Udvalg, der fik til Opgave at udarbejde et nærmere skitseret Forslag til Fritidshjem for Børn, beliggende paa Skolerne og ledet af Lærerpersonalet. I Udvalget fik følgende Sæde: Lærer Karl Bruun, Formand for Fælleslærerraadet, Lærerinderne Frk. Ellen Nielsen og

Frk. Bertha Petersen, Lærerne J. Holmberg, Barløse og Lykkegaard samt Skoledirektøren. Udvalgets Forslag blev godkendt af Skolekommission og Skoleudvalg og tilsendt Byraadet, der stillede det nødvendige Beløb (Kr. 6.500,00) til Skoleudvalgets Raadighed.

1941—42:

Esbjerg Kommunes Fritidshjem kunde derefter aabne den 17. November 1941. Fritidshjemmet fik Lokaler i Anneksskolen (den gamle Statsskole) og Østre Skole — ialt 6 Lokaler. — Der var Adgang for de Børn, der gennem Skolerne var blevet forsynet med et Adgangstegn, især saadanne, der paa Grund af Sygdom i Hjemmet, mange Søskende, smaa Pladsforhold eller lignende, vanskeligt kunde faa deres Trang til Fritidssyssel tilfredsstillet hjemme. Fritidshjemmet var i Tiden fra 17. November til 31. Marts aabent paa alle Skoledage (undtagen Lørdage) fra 15½—17½, og Børnene kunde faa Lejlighed til, under Læreres og Lærerinders Tilsyn og Vejledning, at beskæftige sig med Træarbejde, Bogbinding, Haandgøring, Papirklip, Tegning, Læsning, Spil o. l.

I alt indmeldtes 456 Børn. Af disse fik 280 tildelt Adgangstegn. Efterhaanden faldt der en Del af de adgangsberettigede Børn fra, som Regel uden at der skete nogen Udmeldelse. Naar Pladsforholdene tillod det, udstedtes der Adgangstegn til tidligere indmeldte Børn, ligesom der ogsaa jævnlig modtoges nye Indmeldelser. I sidste Halvdel af Marts var ca. 400 Børn paa et eller andet Tidspunkt blevet forsynet med Adgangstegn.

Det daglige Antal Besøg svingede før Nytaar mellem 115 og 185, efter Nytaar mellem 90 og 130.

Fritidshjemmet maa ud fra de gjorte Erfaringer nærmest betegnes som en social-pædagogisk Foranstaltning. Adskillige af de Børn, som kommer der, har utvivlsomt savnet et Sted at være i deres Fritid, andre har savnet gode Arbejdsbetingelser. Arbejdet er iøvrigt forløbet fuldt ud tilfredsstillende. Langt det store Flertal af Børnene er gaaet op i det med Liv og Lyst. Et betydeligt Antal Børn har lært at indbinde Bøger. Der er i alt indbundet ca. 350 Bøger.

Tilsynet er ført af følgende Lærere og Lærerinder:

Ellen Bach, Kirsten Brorsen Sørensen, Karl Bruun, Herluf Madsen, Else Nielsen, Maren Schmidt, Max Søndergaard og Kjeld Tholle.

1942—43:

Fritidshjemmet aabnede d. 9. November med 6 Lokaler, deraf 4 paa Stormgades Skole (3 Klasseværelser + Sløjdlokalet) og 2 paa Østre Skole. Den 16. Nov. aabnedes der yderligere eet Lokale paa Stormgades Skole og eet paa Østre Skole. Den 6. Jan. var Tilstrømningen af Børn taget saa meget af, at et Lokale paa Østre Skole kunde lukkes. De resterende syv Lokaler holdtes i Gang, indtil Hjemmet med Udgangen af Marts Maaned blev lukket.

Fritidshjemmet har holdt aabent paa alle Skoledage, undtagen Lørdage, for de fleste Lokalers Vedkommende fra Kl. 15 til Kl. 17. Fra d. 6. Januar har eet Lokale paa Stormgades Skole og eet paa Østre Skole været aabent fra Kl. 14, for at optage de Børn, der slutter deres Skolegang paa dette Tidspunkt.

Børnene har været beskæftiget ved Træsøjld, Smaasøjld, Tegning, Læsning m. v. I den sidste Maaned blev der paa Sløjdlokalet givet Børnene Vejledning i Reparation af eget Fodtøj.

Tilsynet er ført af følgende Lærere og Lærerinder:

Frk. C. Bork, Karl Bruun, Vilh. Christensen, Th. Holm, Jens Jensen, Selmer Krogh, Kr. Larsen, Frk. G. Lykkegaard, Herluf Madsen, Fru M. Uhrskov Mad-

Lærerne paa Erhvervsbesøg: Dagbladet VESTKYSTEN Maade Teglværk. — Overlærer Langvad tager Afsked med sin gamle Skole. — En dygtig Springer (Idrætsstævnet).

sen, Frk. E. Nielsen, Gabriel Pedersen, Frk. M. Schmidt, M. St. Søndergaard og Kj. Tholle.

Fritidshjemmet har været besøgt af et stort Antal Børn. I Perioder har Tilstrømningen været overvældende. Det daglige Antal Besøg i samlet Tal for samtlige Lokaler fremgaar af følgende:

November		December		Januar		Februar		Marts	
Dato	Antal Besøg	Dato	Antal Besøg	Dato	Antal Besøg	Dato	Antal Besøg	Dato	Antal Besøg
		1.	257			1.	243	1.	145
		2.	197			2.	239	2.	141
		3.	192			3.	209	3.	126
		4.	249	4.	115	4.	236	4.	145
				5.	137	5.	204	5.	140
				6.	132				
		7.	239	7.	134				
		8.	264	8.	149	8.	178		
9.	163	9.	289			9.	199	9.	42
10.	206	10.	284			10.	208	10.	84
11.	203	11.	278	11.	153	11.	164	11.	77
12.	117			12.	167	12.	218	12.	102
13.	121			13.	210				
		14.	264	14.	180				
		15.	291	15.	138	15.	146	15.	80
16.	364	16.	264			16.	197	16.	101
17.	318	17.	279			17.	165	17.	95
18.	328	18.	198	18.	170	18.	174	18.	96
19.	308			19.	174	19.	133	19.	101
20.	311			20.	209				
		21.	160	21.	231				
				22.	232	22.	120	22.	48
						23.	120		
24.	250					24.	152	24.	54
25.	247			25.	212	25.	189	25.	32
26.	254			26.	245	26.	191	26.	72
27.	223			27.	233				
				28.	262				
				29.	234			29.	51
30.	164							30.	45
								31.	52
Gen- nemsnit pr. Dag	239		247		187		184		87

Det daglige Tilsyn føres af Kommunalærer Karl Bruun.

Under 2. Febr. 1943 meddelte Socialministeriet fra 1. April 1942 at regne Esbjerg Kommunes Fritidsvirksomhed Anerkendelse og Godkendelse i H. t. §§ 126 og 128 i Lov om offentlig Forsorg med Skoledirektør Olaf Petersen som Leder med Bemærkning, at Elevernes Deltagelse i den af Esbjerg Kommune drevne Skolehavevirksomhed i Tiden fra 1. Maj—25. September vil kunne træde i Stejdet for indendørs Fritidsvirksomhed, for saa vidt der hvert Aar forelægges Over-

inspektionen et Regnskab for hele Skolehavevirksomheden med Forslag til en Fordeling af Udgiften mellem den Del af Skolehaverne, der har været anvendt af Fritidshjemmets Elever, og den Del, der har været benyttet af Skolevæsenet.

Ferierejser paa Statsbanerne.

1941: Udstedt 2533 Billetter. D. Skole 446, R. Skole 449, S. Skole 548, V. Skole 460, Ø. Skole 421, Statsskolen 74, Forældreskolen 45, St. Nikolaj Skole 10, og 80 Billetter blev udstedt til Rejser til Feriehjem paa Landet i Ribe Amt (911 til fuld Pris og 1622 til halv Pris). — Desuden Rejschjemmel til Ferierejser til Sommerlejr for 75 Børn og 7 Ledsagere. Kommunens Andel i Udgiften (10 %) beløb sig til 3.977,30 Kr.

1942: Udstedt 2618 Billetter. D. Skole 455, R. Skole 466, S. Skole 549, V. Skole 486, Ø. Skole 465, Statsskolen 107, Forældreskolen 45, St. Nikolaj Skole 16 og 29 Billetter til Rejser til Feriehjem paa Landet i Ribe Amt.

(974 hele og 1644 halve Billetter).

Desuden Rejschjemmel til Sommerlejr for 103 Børn og 9 Ledsagere. Kommunen refunderede Statsbanerne (10 %) i alt Kr. 4.175,40.

VI. Ungdomsskolen og Aftenskolen.

Skolen for ufaglært Ungdom.

Efteraaret 1939 paabegyndtes et Undervisningsforsøg med det Formaal at finde frem til en Skoleform og et Undervisningsindhold, der i særlig Grad egnede sig for den ufaglærte Ungdom mellem 15—18 Aar. Med særlig Stolthed maa det her peges paa, at den nyeste Form for frivillig Skolegang: Skolen for ufaglært Ungdom, er blevet til i Esbjerg, hvor den nu gennem de sidste tre Aar er blevet gennemprøvet med gode Resultater. Paa det Erfaringsgrundlag, man skabte her med Hensyn til den nye Skoleform, oprettes nu lignende Skoler hele Landet over, idet Byerne i Henhold til Ungdomsskoleloven af 4. Juli 1942 har faaet Pligt til at oprette Skoler for ufaglært Ungdom, medens det er blevet en frivillig Sag, om man ønsker at deltage i Undervisningen.

Forsøget, der nu her i Esbjerg er i Gang paa fjerde Aar, omfattede de tre første Aar kun unge Mænd. Tilslutningen kan udtrykkes i følgende Tal:

1939—40	46 Elever
1940—41	65 „
1941—42	141 „ og
1942—43	128 kv., 140 mdl. 268 „

Hidtil har der hovedsagelig kun været Tale om Aftenundervisning; det er dog i Aar lykkedes at faa oprettet en enkelt Dagklasse for unge Piger.

Undervisningsforsøgene viste, at det teknisk faglige Stof, der tager Sigte paa den Fremtid, der jo i særlig Grad staar disse unge aaben, var det, der i første Række havde de unges Interesse. For de unge Mænds Vedkommende lægges der særlig Vægt paa Undervisningen i Fagkundskab (Materiale-, Redskabs- og Produktionslære), medens de unge Piger hovedsagelig undervises i det huslige Arbejde og Hjemmets Materialer og Økonomi samt det tekniske Stof, der knytter sig til den Industri, der beskæftiger kvindelig ufaglært Arbejdskraft.

Ved Siden af det rent faglige Stof gives der en almindennende Undervisning, der bl. a. omfatter Litteratur, Samfundslære, Hygiejne m. m. — Gymnastik er ogsaa med paa Planen.

Med Hensyn til Arbejdsformen har det gennem Forsøgene vist sig, at en passende Blanding af Klasseundervisning og individuelt Arbejde (Emnebehandling) er den mest hensigtsmæssige.

Uddrag af Skolens Beretning.

(Ved Skolens Forstander, Viceinspektør Arne Jørgensen).

1941—42:

Skolen begyndte den 6. Oktober 1941 og sluttede 26. Marts 1942, og der undervistes 7 Timer ugentlig eller i alt 154 Timer i hver Klasse efter følgende Plan: Arbejdskundskab (skriftlig Dansk, Tegning og Beregning) samt i Tilknytning hertil Produktions- og Samfundslære 88 Timer
Regnetræning og Bogføring 44 „
Gymnastik og Sang 22 „

Frafald, Forsømmelser samt Mødekvotient.

Der meldte sig i alt 141 Elever, der fordeltes i seks 1. Klasser og en 2. Klasse. (Blandt Eleverne i sidstnævnte Klasse var to, som ogsaa havde gaaet i Skolen de to foregaaende Aar).

100 Elever fuldførte Undervisningen, hvilket giver et Frafald paa 29 %. Om Aarsagerne til dette Frafald kan med Sikkerhed siges følgende:

Bortrejse	3
Langvarig Sygdom	2
Læreplads	10
Uden Angivelse af Aarsag	24

Om disse 24 kan endvidere siges, at nogle var generet af for lang Arbejdstid, nogle faa fik Plads hos Bagere, hvor Arbejdet direkte forhindrer Deltagelse. En 12—14 Stykker blev simpelt hen borte, fordi de savnede Vilje eller Lyst til at gennemføre. Henvendelse saavel til Arbejdsgiver som Hjem viste sig i disse Tilfælde frugtesløst.

Forsømmelserne udgjorde 9,12 %.

Mødekvotienten var i Gennemsnit for samtlige Klasser 14,3 Elever. Den laveste Klassekvotient var 12,4 og den højeste 17,1 i Gennemsnit pr. Aften.

Undervisningen.

Opgaverne i Arbejdskundskab har i samtlige Førsteklasser været *Cement og Beton samt Kraftmaskiner*. Hertil kommer Produktionslæreopgaverne *Kul og Olie* samt Opgaver i Samfundslæren omfattende en Gennemgang af det arbejdende Samfundsliv med en Borgers Udgifter som Udgangspunkt.

I 2. Klasse har Opgaverne i Arbejdskundskab og Produktionslære været *Arbejdsmandsarbejde ved Husbygning, Kraftmaskiner, Kul og Olie, Jern og Staal* samt *danske Jord- og Stenarter (Teglværket)*.

Regning: I alle Klasser har man repareret de fire Regningsarter i Form af Taltræning.

Sang: Der er sunget med Lyst i alle Klasser, men det har vist sig vanskeligt at finde en egnet Sangbog til en rimelig Pris.

Gymnastik: Her gik det knap saa godt i Begyndelsen, indtil man indførte Haandbold som et fast Led i Timen.

Der har ikke været undervist i andre Fag end ovennævnte, idet man ikke har

villet sprede de relativt faa Timer over flere Fag. Man vil dog til næste Vinter i højere Grad end i Vinter give Eleverne Træning i elementær Dansk og Regning som en Forberedelse til det øvrige Arbejde. Man tænker her at anvende nogle simple Træningshæfter med trykte Opgaver.

Undervisningen sluttede med en Afslutningsfest, som Eleverne selv havde arrangeret, og det kan her tilføjes, at Eleverne paa eget Initiativ har oprettet en Idrætsklub med det Formaal i Sommermaanederne at drive Fodbold, Atletik og Svømning.

1942—43 (4. Skoleaar):

Undervisningen begyndte 14. Oktober og sluttede 24. Marts. De unge Mænds Undervisning omfattede 22 Uger à 7 Timer, og de unge Kvinders Undervisning omfattede 22 Uger à 7½ Time.

For de unge Mænds Vedkommende begyndte Undervisningen hver Aften Kl. 19,30. De to Aftener sluttede den Kl. 21,10, den 3. Aften Kl. 22. De unge Kvinders Undervisning begyndte hver Aften Kl. 19,15 og sluttede de to Aftener Kl. 20,55 og den 3. Aften Kl. 22.

Der undervistes efter følgende Plan:

De unge Mænd:

Arbejdskundskab (m. Tegning, Dansk og Regning)	88	Timer
Frie Emner (Samfundslære, Litteratur, Hygiejne)	44	„
Gymnastik	22	„

De unge Kvinder:

Husgerning	88	„
Hjemmets Materialer og Økonomi	22	„
Frie Emner (Samfundslære, Litteratur, Hygiejne)	44	„
Gymnastik	22	„

Undervisningen har været henlagt til Anneksskolen med 3 Klasser, til Stormgades Skole med 1 Klasse (Dagundervisning) og til Danmarksgades Skole med 9 Klasser.

Ved Undervisningens Begyndelse meldte der sig 268 unge, heraf 140 unge Mænd og 128 unge Kvinder, hvilket Tal maa skønnes at udgøre ca. 50 % af de unge i Kommunen, der kunde have deltaget i Undervisningen.

Af de 140 unge Mænd fuldførte 103 Undervisningen, og af de 128 unge Kvinder fuldførte 98. Frafaldet har saaledes udgjort 26,5 % mod ca. 29 % i Fjor. Med Hensyn til Aarsagen til Frafaldet, der i hvert Tilfælde er undersøgt, kan siges, at for 46 Elevers Vedkommende skyldtes det Opnaelsen af Læreplads (med Overgang til Teknisk Skole), Bortrejse eller nyt Arbejde, der forhindrede Skolegang. For 25 Elevers Vedkommende kunde ikke findes anden Aarsag end manglende Lyst til at fortsætte.

Af de 100 unge Mænd, der i Fjor fuldførte i 1. Klasse, mødte 46 til fortsat Undervisning i 2. Klasse. Af disse fuldførte 35.

Forsømmelserne udgjorde i alt 2,989 eller 7,4 % imod 9,4 % i Fjor. Af disse Forsømmelser var ca. Halvdelen med lovlig Grund (Sygdom, Overarbejde, Bortrejse etc.).

Nogle Bemærkninger angaaende den afsluttede Undervisnings Forløb.

Med Hensyn til Fagene kan siges, at Arbejdskundskab stadig er det Fag, der interesserer Drengene mest. For Pigernes Vedkommende er det Husgerning. Med Hensyn til Gymnastik har Erfaringerne fortsat været daarlige. Jeg vil her

anbefale, at man næste Aar forsøger at lade et Par dygtige Gymnastklærere overtage hele denne Undervisning i Stedet for som hidtil Klasselæreren.

Et Forsøg paa at samle alle Elever til en Fællesaften med Dansk Vandrelaug faldt ikke saa heldigt ud. Det kniber med at sidde uvirksom længere Tid ad Gangen.

Ved Slutningen af Skoleaaret lod vi Eleverne svare paa nogle Spørgsmaal. Der skulde svares anonymt, da vi ønskede at høre deres virkelige Mening. Selvfølgelig om man vel ikke kan bygge alt for meget paa disse Udtalelser, er det dog helt interessant at se, hvorledes visse Svar gaar igen. Arbejdskundskab og Husgerning er Favoritfag. De fleste foretrækker Stil fremfor Diktat. Mange vil gerne frivilligt gaa en fjerde Aften til Kjølesyning, Sløjd, Samaritergerning eller Sprog. Med Hensyn til det sidste Fag, har vi tidligere gjort Forsøg uden Held. Lysten var større end Udholdenheden, og Evnerne slog ikke til. De fleste er interesserede i at kunne sidde en Timestid efter Undervisningen med en eller anden Fritidsbeskæftigelse. Med Hensyn til Aarsagen til Forsømmelser svarer næsten alle Pigerne: „Passe Børn“. Drengene derimod svarer aabenhjertigt „Pjekkeri“ eller, som en udtrykte sig: „20 % Overarbejde, 10 % Sygdom, 70 % Biograf“. Med Hensyn til, om Hjem og Arbejdsgiver er interesserede, svarer de fleste bekræftende. Iøvrigt er de fleste tilfredse med Undervisningen og vil komme igen, hvis de kan, og de vil ogsaa anbefale den til Kammerater.

Med Hensyn til næste Aars Undervisning foreslaas:

1) At der gives Eleverne Lejlighed til at tilbringe en Time efter Undervisningen i et Par hyggelige Lokaler med Fritidssysse og eventuelt Adgang til at købe en Kop Kaffe og et Stykke Brød til en billig Pris. Som et Forsøg har nogle af Skolens Lærere tilbudt at medvirke gratis i den kommende Vinter.

2) At Gymnastikundervisningen lægges i Hænderne paa et Par dygtige Fagfolk.

3) At et Par af Drengeklasseerne forsøgsvis faar en tidligere Mødetid, f. Eks. Kl. 18,30.

4) At der oprettes en Klasse for Fiskerdrenge med særlige Faglærere. Undervisningen her skulde være Dagundervisning samlet paa de to Maaneder, hvor der erfaringsmæssigt er mindst Fiskeri. Undervisningens Omfang bør kun være Lovens Minimum 90 Timer.

5) At Tilbudet om at faa Undervisning ved denne Skole gives samtlige Lærere ved Opslag paa Lærerværelserne hvert Aar umiddelbart før Sommerferien.

Skolen har i Vinterens Løb haft Besøg af en Række interesserede Skolefolk fra andre Byer, deriblandt Københavns Ungdomsskolenævn med Formanden, Borgmester Bindselev, i Spidsen.

Med Henviisning til Ministeriets Cirkulære vedrørende et Hæfte med Oplysning om Adgang til Ungdomsundervisning og med Plads til Bevidnelse om Deltagelse i en saadan har Ungdomsskolenævnet benyttet sig af Retten til selv at udgive dette.

I Henhold til Lov Nr. 312/1942 om Ungdomsskoler for den ufaglærte Ungdom m. v. nedsattes det første Ungdomsskolenævn Sommeren 1942. — Fortegnelse over Ungdomsskolenævnets Medlemmer for den kommende Valgperiode findes Side 2.

Som Forstander for Skolen for ufaglært Ungdom har Skolenævnet antaget Viceinspektør Arne Jørgensen, Esbjerg.

Esbjerg Aftenskole.

(Ved Skolens Forstander, Kommunalærer Mads Vilsgaard).

Der har været undervist i Dansk, Regning, dobb. Bogholderi, Ruf-Bogholderi, Engelsk, Tysk, Sundhedslære med Samariterekksamen, Mundafslæsning for døve

Oversigt over Esbjerg Aftenskoles Fag og Elevtal gennem de sidste 10 Aar: 1933—1943.

Fag	1933—34		1934—35		1935—36		1936—37		1937—38		1938—39		1939—40		1940—41		1941—42		1942—43	
	1. Sem.	2. Sem.	1. Sem.	2. Sem.	1. Sem.	2. Sem.	1. Sem.	2. Sem.	1. Sem.	2. Sem.	1. Sem.	2. Sem.	1. Sem.	2. Sem.	1. Sem.	2. Sem.	1. Sem.	2. Sem.	1. Sem.	2. Sem.
Dansk	39	36	38	36	51	46	64	44	61	47	71	29	34	26	34	24	24	19	21	18
Regning	39	28	48	31	55	44	95	50	75	44	79	50	19	17	30	25	26	38	18	12
Bogføring	16	15	21	20	20	18	20	40	43	43	30	30	17	15	18	17	18	17	27	13
Engelsk	42	47	52	34	49	21	90	73	73	73	75	46	40	31	71	25	38	26	29	28
Tysk	29	62	32	24	17	21	45	24	21	18	31	30	37	22	131	84	44	28	18	16
Mundaflæsning	—	—	—	—	—	—	26	17	20	20	20	20	23	22	12	23	31	30	25	25
Samfundslære	162	78	45	51	71	50	50	56	59	19	91	68	60	25	—	35	18	18	67	81
Sundhedslære	13	—	15	—	—	—	—	—	23	—	—	—	24	—	36	—	26	—	31	—
Syning	66	26	76	49	38	30	30	21	38	38	65	66	70	45	60	75	71	55	53	61
Vævning	—	—	—	—	—	—	20	—	64	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sløjd	—	—	—	—	24	22	17	15	16	21	21	18	20	20	16	—	—	—	—	—
Husgerning	83	42	35	21	74	18	76	37	95	80	126	113	92	68	68	63	116	111	164	142
Dansk, Regning og Samfundslære	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	40	58	—	—	—	—	—
Esperanto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	16	20	20	—	—	—	—	—	—
Dansk, Regning og Bogføring	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36	—	—	—	—	—
Fysik	—	—	—	—	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Havebrug	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	—	—	22	—	63
Mundtlig Dansk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	12	—	—	—	—
I alt	489	334	387	266	399	290	533	377	588	422	634	486	506	351	601	383	412	364	453	459

NB. Desuden var der i 1933—34 36 Elever i Skilteskrift i 1. Sem., 26 og 23 i Gymnastik, henholdsvis 1. og 2. Sem., samt 25 og 14 i Stenografi, henholdsvis i 1. og 2. Sem.

» » » 1934—35 18 Elever i Skilteskrift i baade 1. og 2. Sem., 14 i Stenografi i baade 1. og 2. Sem. og 17 i Gymnastik i 1. Sem.

blevne, Samfundslære, Samfundslære for døvstumme, landbrugsfaglig Undervisning, Erhvervsgeografi, Havebrug, Studiekredse, Musikhistorie, samt Esperanto.

Aftenskolen har i det forløbne Aar haft Samarbejde med
 Arbejdernes Oplysningsforbund,
 Esbjerg Husmoderforening,
 Handels- og Kontormedhjælperforeningen og
 Arbejderforbundet.

Fagelever:

Mænd:

50 under 18 Aar,
 108 mellem 18 og 25 Aar og
 168 over 25 Aar ialt 326 Fagelever

Kvinder:

48 under 18 Aar,
 191 mellem 18 og 25 Aar og
 215 over 25 Aar ialt 454 „

780 Fagelever

Der er i Vinteren læst 1565½ Undervisningstimer.

Der er ialt læst 23483 Elevtimer, og der har derefter været et gennemsnitligt Elevtal paa 15,00 pr. læst Time.

Der er i alt forsømt 3641½ Elevtimer eller 14,4 %.

VII. Skolepsykologiske Undersøgelser.

(Ved Lederen, Kommunalærerinde Fru K. Lorck Pedersen).

Intelligensmaalinger og andre skolepsykologiske Arbejder.

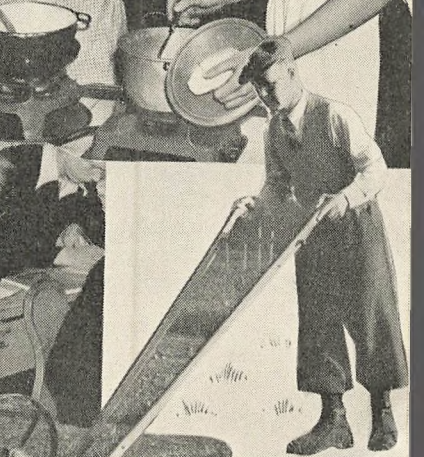
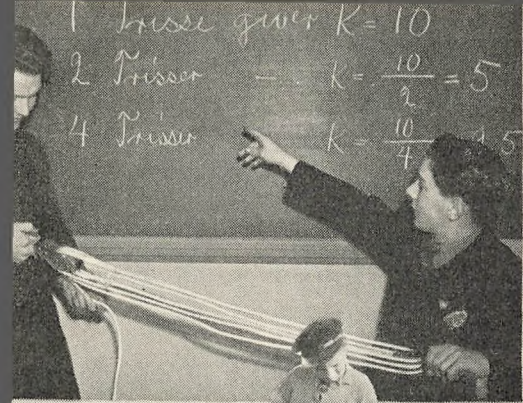
1941—42:

Intelligensundersøgelserne, der paabegyndtes i 1939, fortsattes i Skoleaaret 1941—42.

Medens det foregaaende Aar var 4. Klasserne, der blev undersøgt, ønskede man i Aar med Henblik paa en jævn Klassefordeling at faa undersøgt Børnehaveklasserne. Desuden intelligensundersøgtes en Del af de Elever, der søgte Optagelse i Eksamensmellemskolen. Hovedparten af disse var Elever, hvis Evner man var i Tvivl om var store nok til at klare Arbejdet i Eksamensskolen. Yderligere undersøgtes nogle Problembørn og enkelte Elever, der mentes at være læseretarderede, samt de Elever, man mente egnede sig bedst for Undervisning i Hjælpskolen.

I alt foretoges 600 Intelligensundersøgelser.

De fleste af disse Undersøgelser foretoges altsaa i Børnehaveklasserne, hvor der undersøgtes i alt 443 Børn. Disse Klasser havde en Gennemsnitsl. Kv. paa 104. Dette er et ret højt Tal, der dog, som jeg i Omtalen af Prøverne 1939—40 paaviste, ikke helt kan holde Stik i 1. Klasserne, da de Børn, der kommer i 1. Klasserne uden at have gaaet i Børnehaven, vil faa Gennemsnitsl. Kv. til at dale noget.

Inden for de forskellige Intelligensgrupper fordelte Børnene sig saaledes:

Intelligens-Kvotient	V.	Ø.	R.	I alt
Under 70	1	0	0	1
70—74	0	0	0	0
75—79	2	0	0	2
80—84	5	3	2	10
85—89	3	8	1	12
90—94	26	22	4	52
95—99	27	22	10	59
100—104	39	25	13	77
105—109	39	40	6	85
110—114	29	24	6	59
115—119	26	20	8	54
120—124	9	10	1	20
125—129	1	7	2	10
130—134	1	1	0	2
I alt	208	182	53	443

Det samlede Resultat af Prøverne i Børnehaveklasserne 1941—42.

Den enkelte Skole	Alle Skoler	
	Antal Børn	Gennemsnits-I. Kv.
Vestre Skole	208	104
Østre „	182	105
Rørkjær „	53	104
	443	104

Til Belysning af Spredningen i Klasserne og for lettere at kunne overse Fordelingen af I. Kv. udarbejdedes som de to foregaaende Aar omstaaende Kurver.

Forklaring til Kurverne.

Tallene ved venstre Side angiver Intelligenskvotienten, naar de læses uden Decimal, og Intelligensalderen med een Decimal. Eks.: 90 betyder baade I. Kv. 90 og I. A. 9,0.

De Tal, der staar nederst, angiver Antal prøvede Børn.

Den „fede“ Kurve angiver Intelligenskvotienten.

Den „magre“ Kurve angiver Intelligensalderen.

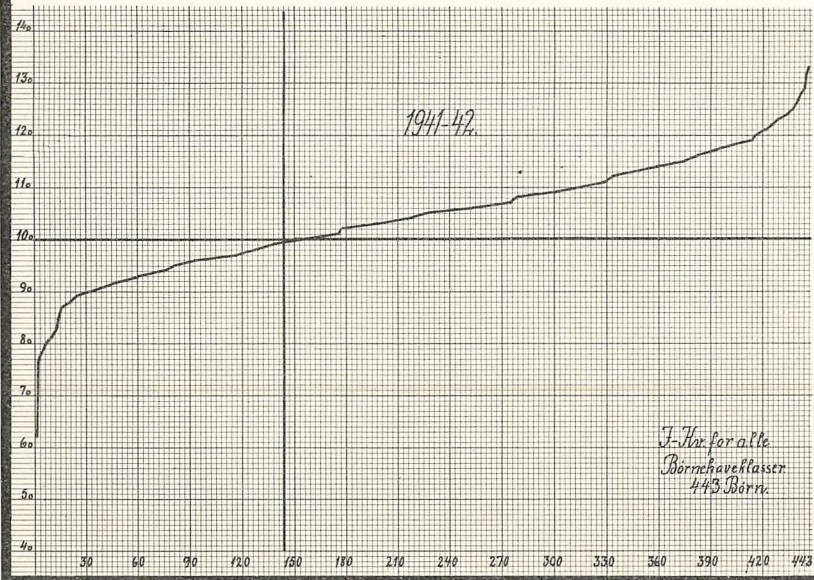
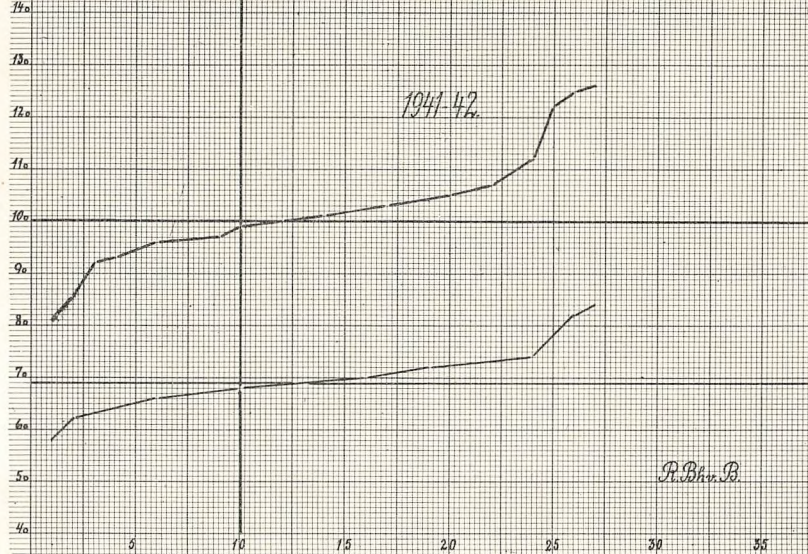
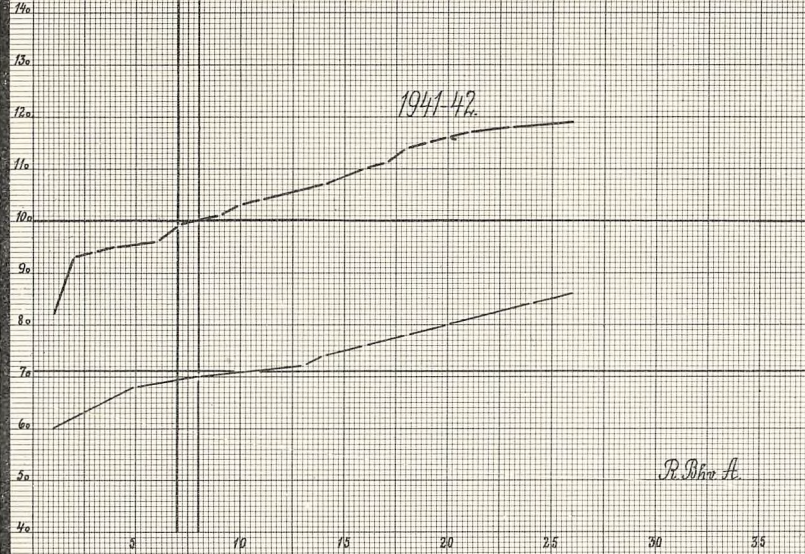
Den tykke og den tynde vandrette Linie angiver henholdsvis normal I. Kv. og normal I. A.

Den tykke lodrette Linie deler Klassen saaledes, at den Del, der er til venstre, har under normal I. Kv., og den Del, der er til højre, har over normal I. Kv.

Paa samme Maade deler den tynde lodrette Linie Klassen i to Grupper med Hensyn til Intelligensalderen.

1942—43:

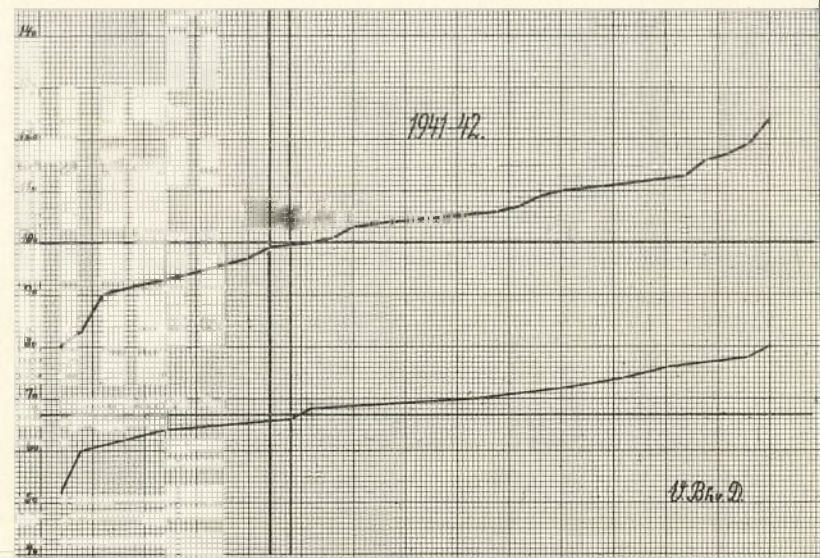
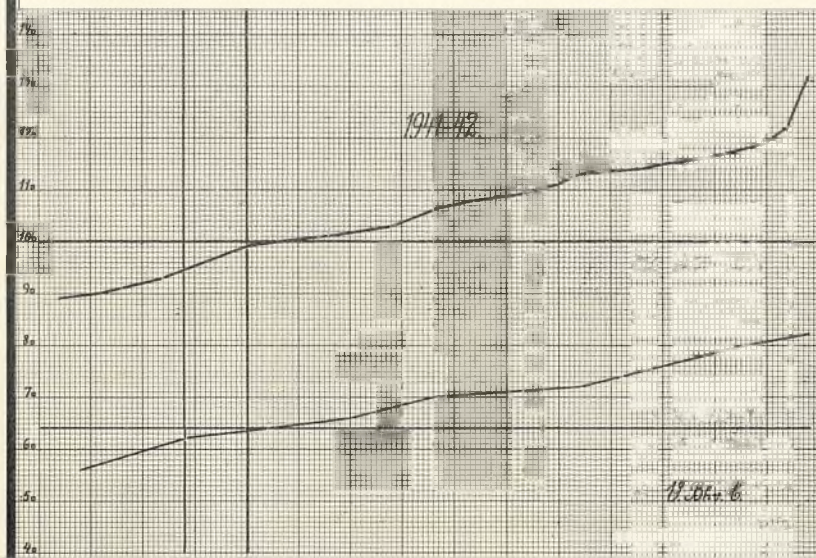
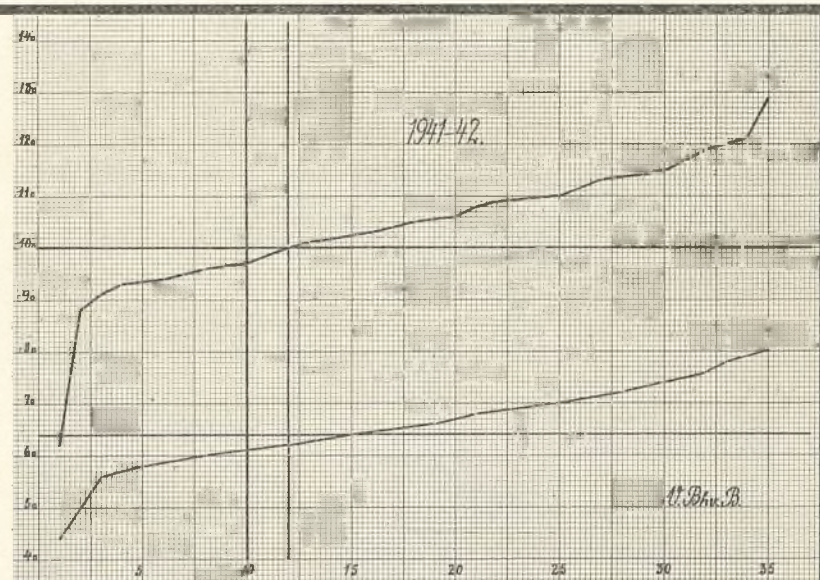
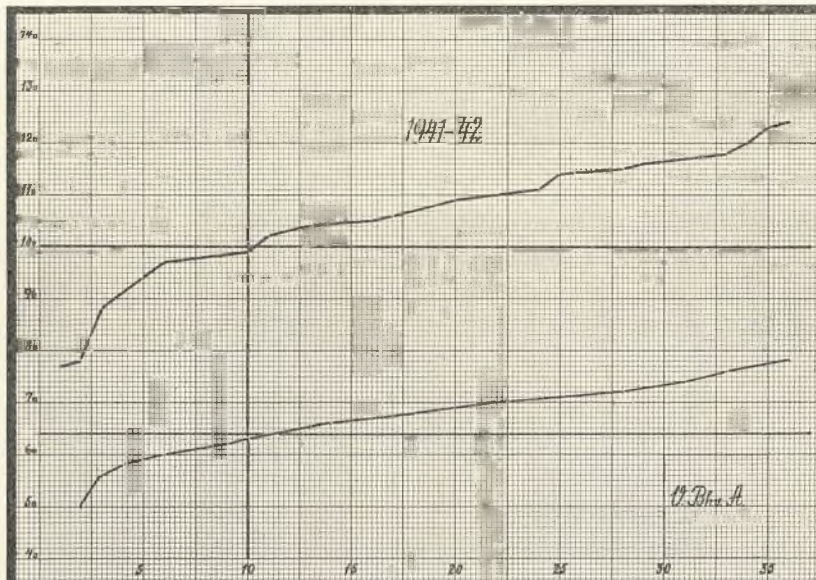
Medens man i de foregaaende Aar havde intelligensundersøgt de forskellige Aargange af Børn med de individuelle Prøver, nærmere betegnet de standardiserede Binet-Simonske Prøver, blev det bestemt, dels fordi Arbejdet var næsten uoverkommeligt, og dels fordi man mente, at det ikke af Hensyn til Skolearbejde var nødvendigt at kende I. K. for de begavede Børn, at forsøge at give I. Klasserne en Gruppeprøve. Det blev Dearbørns-Gruppeprøven, der for nylig er bleven standardiseret for danske Børn.

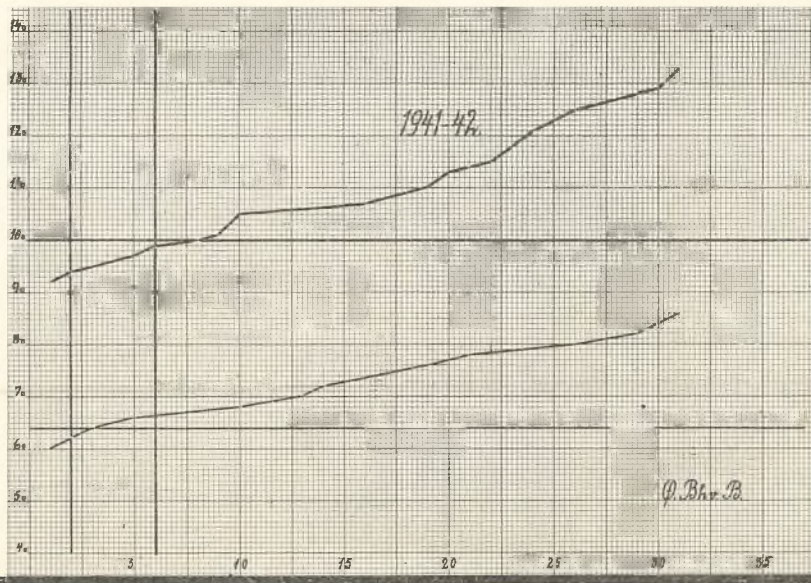
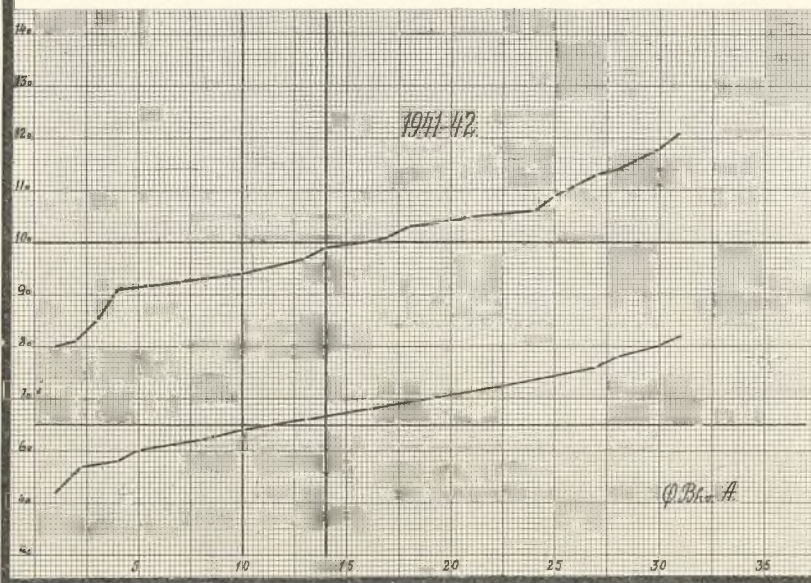
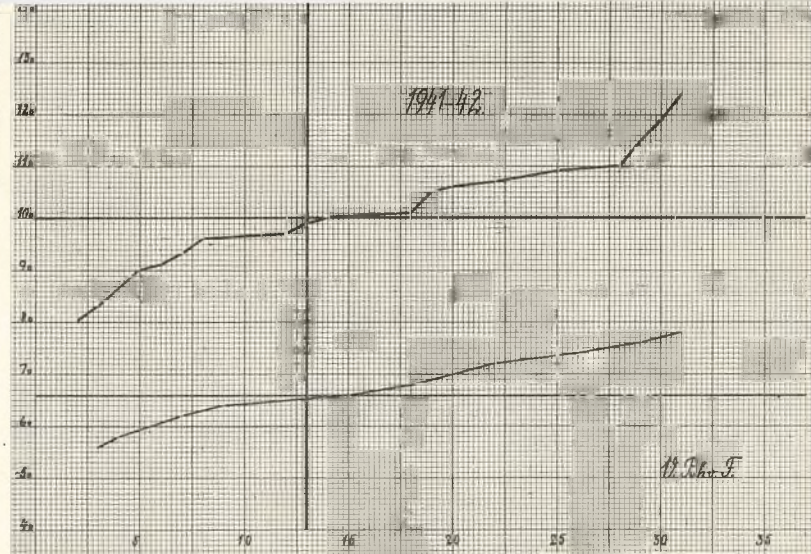
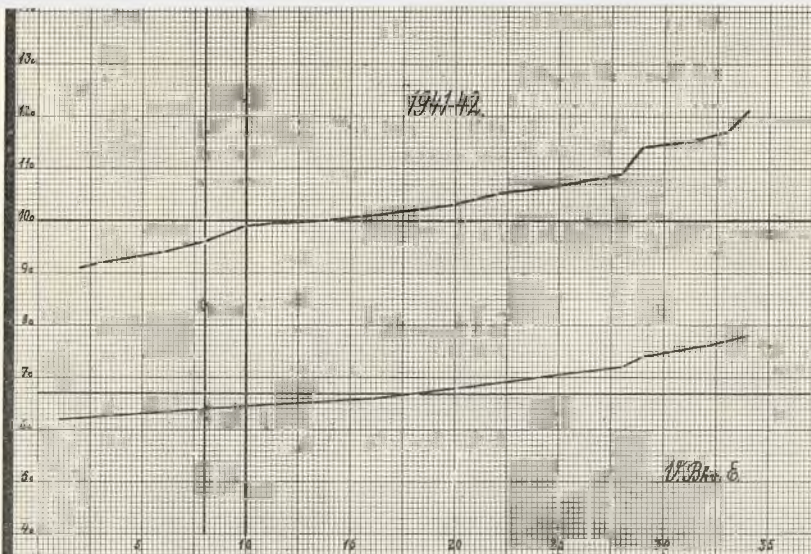

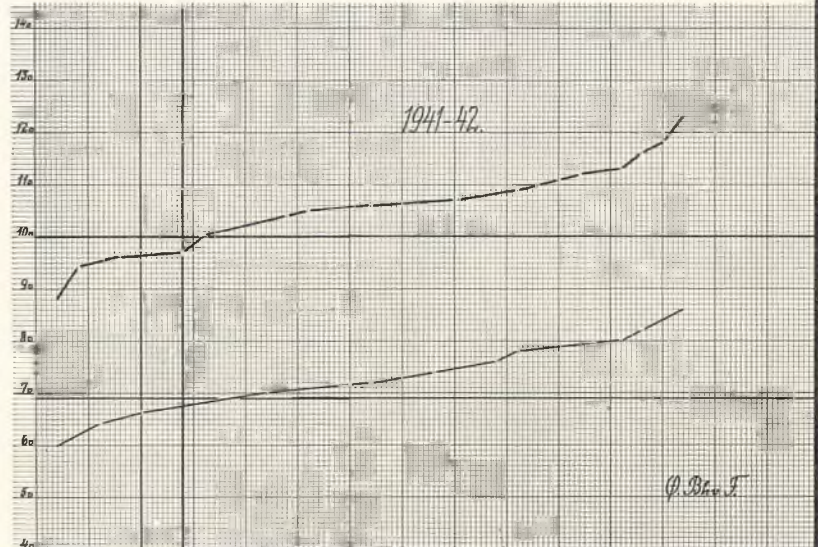
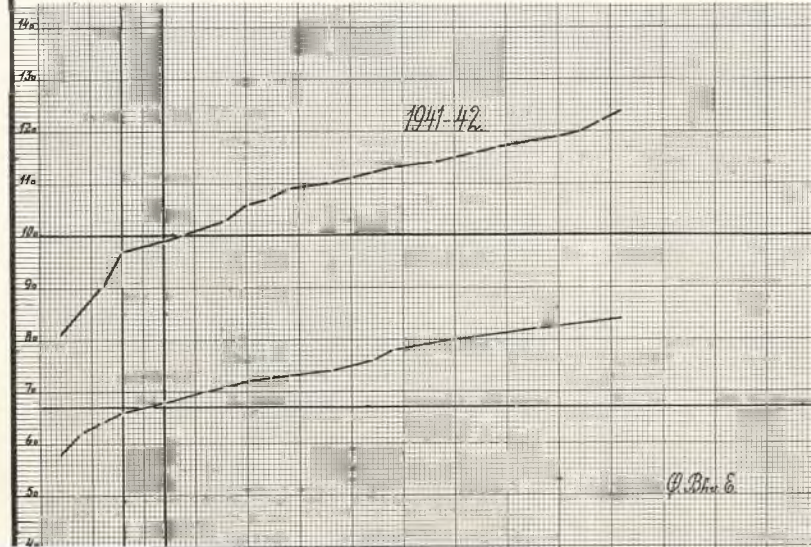
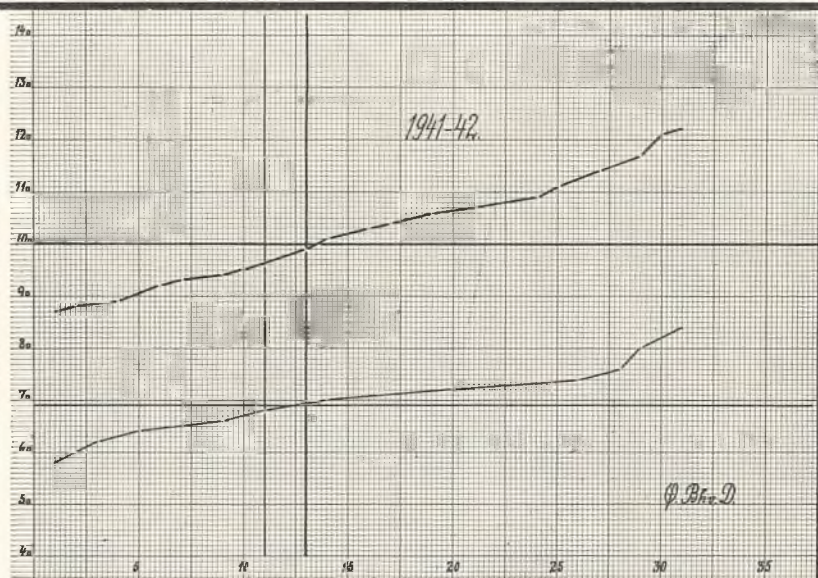
Kurver over

Intelligensmaalinger

af samtlige Elever i Børnehaveklasserne ved
Esbjerg kommunale Skolevæsen 1942-43.

Det er saa Meningen, at alle de Børn, der har en Dearborn Intelligenskvotient under 100, skal intelligensundersøges med en individuel Prøve, og ligeledes skal alle Problembørn og de Børn, hvor Dearb. I. K. ikke falder sammen med Lærerens Bedømmelse af dem, intelligensundersøges med de Binet-Simonske Prøver. Med andre Ord, man mener, at Dearborn-Gruppeprøverne kan anvendes til en grovere Sortering af Børnene, og at det vil betyde, at flere og flere Pædagoger bliver opmærksomme paa de individuelle Differencer hos Børnene og indser det haabløse i at lade de svagt begavede arbejde videre med et Stof, de ikke magter.

Efter at have faaet en Instruktion, der strakte sig over et Par Eftermiddage, foretog de Lærerinder og Lærere, der var Klasselærer i 1. Klasserne, selv disse Gruppeprøver.

Imidlertid kom der ogsaa andre skolepsykologiske Opgaver, bl. a. denne, at der var en hel Del Tilflyttere og andre, der ikke var blevet intelligensundersøgt sammen med deres Klassekammerater, og man ønskede at have I. K. for alle Børnene i Klassen. Det blev derfor besluttet at gøre en Skole helt færdig, før jeg gik videre. Derfor er kun de Klasser, der gaar paa Østre og Vestre Skole, og som i Skoleaaret 1942—43 er 2. Klasser blevet intelligensundersøgt baade med Dearborn og Binet Prøven.

Det viser sig, at Bedømmelsen af Børnene efter Dearborn falder nogenlunde sammen med de individuelle Prøver, idet de ringest begavede Elever faar de smaa Dearb. I. K., og de bedst begavede de største Tal i nogenlunde passende Forhold, dog saaledes, at Dearborn Tallene bliver forholdsvis mindre ved de svagere begavede. Selvfølgelig var der Undtagelser, og baade disse og de Elever, hvis Dearb. I. K. laa under 100, blev som før nævnt intelligensundersøgt med de Binet-Simonske Tests, der jo er nok saa paalidelige. Det viser sig her, som andre Steder, hvor man korrelerer Binet Prøverne, at der er nogen Forskel, idet man, naar man sidder overfor det enkelte Barn, kan sikre sig fuld Opmærksomhedskoncentration; men det kan man ikke med Gruppeprøver, da disse forudsætter, at Barnet spontant kan koncentrere sig og er modent til at følge med i Gruppeinstruktionen. Desuden henter Binet sit Prøvemateriale fra mange flere Sider af Barnets Sjæleliv, og disse Prøver er derfor mere alsidige end Dearbornprøverne; disse maa dog karakteriseres som anvendelige.

Til Dato er alle Eleverne paa Østre og Vestre Skole intelligensundersøgte, og i Løbet af næste Skoleaar vil Eleverne i 2., 3., 4. og 5. Klasserne paa de øvrige Skoler blive undersøgt; det er Maalet at naa dertil, at alle Elever, der gaar i Esbjerg Kommuneskoler, i hvert Fald een Gang i deres Skoletid er blevet undersøgt en Intelligensundersøgelse.

Foruden disse almindelige Undersøgelser, foretoges Undersøgelser med Hensigt paa Optagelse i Repetitions- og Hjælpeklasser. De Elever, der udgik af Skolens Hjælpeklasser, blev intelligensundersøgt, inden de forlod Skolen.

Yderligere undersøgte enkelte Elever, der formentes at være Psykopater eller aandssvage; disse sidste blev fritaget for Undervisningspligt, men der sørges for Undervisning af dem, indtil de kan optages paa en Aandssvageskole.

En Del Børn, der manglede nogle Dage eller Uger i at være skolepligtige, men som Forældrene alligevel gerne vilde have i 1. Kl. eller en Børnehaveklasse, blev undersøgt, for at man kunde se, om de var skolemodne.

I alt intelligensundersøgte 390 Børn.

Ved Siden af disse Intelligensundersøgelser blev 6 Børn underkastet en Læseprøve for at undersøge, om de var læseretarderede. En enkelt læseretarderet Dreng fik Ekstraundervisning; de øvrige læseretarderede Børn blev undersøgt paa et saa sent Tidspunkt, at en Ekstraundervisning for disse maatte udskydes til næste Skoleaars Begyndelse.

VIII. Lærerpersonalet, Pedeller m. v.

Lærerpersonalet den 1. September 1943.

	Skole	Født	Eksa- mens- aar	Ansæt i Esbjerg	Ansæt i nuv. Stilling	Tjenes alder
Skoledirektør.						
Olaf Petersen	—	15/4 91	1913	1/4 39	1/4 39	1/4
Overlærere.						
1. O. H. L. Borup	Ø	24/12 78	1902	1/3 19	1/7 28	1/7
2. John Jensen	R	10/6 99	1920	1/4 43	1/4 43	1/4
3. Fr. O. Klintø	D	12/12 93	1914	1/3 42	1/3 42	1/3
4. S. Laursen	S	15/2 85	1914	16/8 15	1/1 31	1/1
5. N. C. Sæderup	V	16/3 95	1916	1/1 38	1/1 38	1/1
Viceinspektører.						
1. Jacob Andersen	V	9/6 98	1920	2/11 21	1/8 36	1/8
2. H. A. Hansen	Ø	7/3 94	1915	13/9 18	1/8 36	1/10
3. Aage H. Jørgensen	D	14/5 86	1909	16/3 11	1/8 36	1/8
4. Arne Jørgensen	R	17/5 01	1929	20/1 30	1/8 36	1/4
5. S. Land	R	20/4 93	1914	1/4 19	1/8 36	1/5
6. P. Damgaard Petersen	S	11/1 84	1909	1/5 21	1/7 39	1/8
7. L. Th. Sørensen	D	14/5 84	1908	1/4 10	1/9 29	1/7
8. Svend Aage Werborg	S	21/11 06	1927	30/4 28	1/7 40	1/12
Fast ansatte Lærere.						
1. Magne Astrup, if. § 35	R	30/5 10	1932	1/4 34	1/9 37	1/4
2. F. R. Astrup, if. § 35	S	7/3 78	1899	1/11 02	1/11 04	1/4
3. H. R. Brandt	D	26/3 91	1915	1/9 18	1/9 18	1/7
4. Karl M. Bruun	S	7/12 03	1928	1/1 31	1/1 33	1/5
5. N. J. Gunnar Carlsen	S	22/1 07	1928	1/10 28	1/7 32	1/7
6. J. Hedegaard Christensen	R	30/10 08	1930	1/4 31	1/11 34	1/4
7. Thomas Christensen	R	11/9 05	1927	1/4 28	1/1 31	1/10
8. Vilhelm Christensen	V	5/11 08	1934	1/10 30	1/12 38	1/2
9. A. R. Dalhøj, if. § 35	R	11/3 82	1904	1/5 18	1/5 18	1/11
10. Øjvind Dige	R	7/5 07	1932	30/8 32	1/8 36	1/9
11. Jacob Fager	R	27/8 89	1913	3/3 19	1/11 20	1/4
12. Sofus N. Friborg, if. § 35	R	9/2 99	1925	1/1 30	1/4 31	1/8
13. H. Chr. Greve, if. § 35	S	27/9 90	1916	1/4 21	1/4 23	1/9
14. Carl M. Hansen	Ø	16/7 95	1916	1/5 19	1/6 25	1/8
15. Viggo Bak Harder	D	1/9 11	1932	20/5 35	1/9 40	1/11
16. J. P. Heding, if. § 35	S	25/7 85	1909	1/9 18	1/9 18	1/8
17. J. M. P. Holmberg	R	20/8 09	1931	22/2 32	1/5 35	1/3
18. Henry H. Jacobsen	S	2/10 10	1932	12/8 32	1/5 35	1/11
19. Jens Chr. Jensen	V	9/6 11	1935	1/8 38	1/3 43	1/5
20. S. Holt Jensen	R	12/1 95	1916	1/2 22	1/8 22	1/2
21. Peter Jessen	R	2/10 04	1925	12/4 26	1/8 30	1/11
22. V. H. Hillerup Jørgensen	R	21/11 86	1907	1/8 13	1/4 17	1/4
23. P. Chr. Kragh	D	11/10 94	1915	1/12 19	1/12 19	1/3
24. H. Selmer-Krogh	S	11/11 13	1936	1/8 38	1/9 42	1/3
25. Peter Chr. Kromann	S	3/9 09	1931	15/4 39	1/4 41	1/3
26. J. A. Ladegaard	D	13/8 82	1903	1/6 11	1/12 12	1/8

Lærerpersonalet den 1. September 1943.

	Skole	Født	Eksa- mens- aar	Ansæt i Esbjerg	Ansæt i nuv. Stilling	Tjeneste- alder
7. Kristian Fr. Larsen	Ø	2/4 06	1929	9/10 30	1/11 34	1/11 32
8. Niels Laursen	R	9/5 93	1915	1/12 18	1/7 20	1/12 18
9. Aage A. C. V. Lund, if. § 35	D	13/5 81	1903	13/3 07	1/12 09	1/4 07
10. Svend Eg Lykkegaard, if. § 35	D	21/2 09	1930	2/9 31	1/11 34	1/7 34
11. Hans Herluf Madsen	D	1/6 12	1935	1/4 39	1/3 43	1/10 39
12. Hagbart Peter Madsen	V	25/9 10	1932	1/1 36	1/2 41	1/9 38
13. C. M. Marcussen	V	21/5 94	1918	1/9 29	1/9 29	1/7 20
14. K. C. Nielsen*	D	22/4 92	1913	1/9 14	1/1 18	1/5 17
15. N. Laurits Nielsen	S	24/5 98	1920	1/2 22	1/12 25	1/7 22
16. Th. Aksel Østerskov Nielsen	Ø	28/2 08	1932	1/9 32	1/12 35	1/12 34
17. H. Nyhuus	D	14/2 91	1912	1/3 19	1/3 19	1/3 19
18. J. G. Ochsner	S	31/3 79	1901	1/11 03	1/11 04	1/11 03
19. A. P. Pedersen	D	19/9 85	1909	1/4 11	1/2 13	1/8 11
20. Chr. William Pedersen	R	7/6 10	1931	1/4 33	1/12 36	1/2 36
21. Johannes M. Pedersen	S	6/12 03	1925	15/4 26	1/11 30	1/1 28
22. K. J. R. Gabriel Pedersen	V	15/3 96	1920	6/2 21	1/7 25	1/7 22
23. A. Valther Petersen	R	21/7 10	1931	1/4 33	1/12 36	1/2 36
24. H. Aare-Petersen	R	14/10 88	1909	1/1 18	1/3 19	1/11 12
25. M. P. Petersen	D	9/1 94	1916	1/10 19	1/3 20	1/8 18
26. Jørgen Boye Høyer Pors	S	2/8 11	1939	1/8 39	1/5 43	1/6 42
27. Arne Sillasen Schmidt	V	10/3 09	1933	1/9 35	1/1 40	1/4 37
28. Oluf Schultz	An	9/10 12	1936	16/5 38	1/9 42	1/6 40
29. Ejnar A. Skaarup	D	9/7 12	1933	9/11 34	1/2 41	1/4 38
30. Max Steen Søndergaard	S	21/2 14	1935	1/9 37	1/2 41	1/9 38
31. Søren Peter Sørensen	R	25/6 98	1923	1/7 25	1/4 28	1/8 25
32. Kjeld Tholle	S	14/7 13	1936	1/8 38	1/9 42	1/8 38
33. Th. Ejvind Thomasen	D	25/10 06	1927	1/4 31	1/3 33	1/3 33
34. Hans Toft	Ø	7/2 97	1928	19/4 29	1/3 33	1/5 31
35. F. R. N. Tornsberg	D	1/4 84	1914	1/4 31	1/4 31	1/9 16
36. Just M. P. Villumsen	D	30/6 98	1919	26/1 22	1/8 27	1/7 22
37. M. Vilsgaard, if. § 35	R	22/3 85	1907	1/4 14	1/4 17	1/8 09
38. Erik Damkjær Vind	Ø	23/8 08	1932	1/4 34	1/4 39	1/9 36
39. H. V. Voldsgaard, if. § 35	D	23/2 85	1913	1/12 19	1/12 19	1/12 16
40. Carlo J. P. Windt	V	19/6 09	1931	1/4 36	1/1 40	1/6 36
41. Jørgen Wolff, if. § 35	S	28/12 03	1925	17/8 25	1/9 29	1/1 28
42. S. H. Zilsdorff	S	8/11 85	1907	1/2 12	1/2 13	1/2 12
43. Ledigt Embede	S	—	—	—	—	—
44. do.	D	—	—	—	—	—

Fast ansatte Lærereinder.

1. Laura Balmer, f. Enkegaard	R	27/6 07	1930	1/10 30	1/5 35	1/12 33
2. K. P. Bonde, if. § 35	D	25/10 84	1907	22/8 07	1/5 11	1/8 09
3. Th. Bülow, f. Wimmelmann	D	21/12 79	1904	1/9 04	1/9 06	1/11 04
4. A. Christensen	S	15/9 90	1911	1/8 24	1/8 24	1/10 14
5. M. L. Espelund	V	24/12 76	1904	1/12 08	1/12 09	1/8 07
6. Joh. Marie Esbjerg	V	27/8 11	1938	1/10 42	1/10 42	1/10 42
7. I. M. V. Fager, f. Kiilerich	R	8/10 97	1918	1/4 20	1/6 23	1/11 21
8. M. Gernhammer, f. Malthasen	R	20/6 93	1917	1/4 20	1/11 21	1/8 19
9. Margrethe P. Hald § 35	D	28/3 96	1924	30/5 24	1/5 29	1/6 26
10. Filiciane Hansen	Ø	11/5 08	1937	1/4 40	1/5 43	1/9 41

* Tilladelse til at træde uden for Nummer uden Lønning i 1 Aar fra 1. 4. 1943 at regne. (Min. Skrv. af 16. Juni 1943).

Lærerpersonalet den 1. September 1943.

	Skole	Født	Eksa- mens- aar	Ansæt i Esbjerg	Ansæt i nuv. Stilling	Tjeneste- alder
11. V. F. Heidemann, if. § 35	D	7/6 95	1917	1/7 20	1/7 20	1/7 20
12. Dagny Hillersborg	D	1/10 08	1929	21/4 32	1/12 36	1/5 34
13. Marie Louise Holstebroe	V	20/9 04	1929	30/1 33	1/4 38	1/11 33
14. Signe Jensen	R	11/11 95	1922	11/11 25	1/9 31	1/3 25
15. A. Johansen	S	17/11 88	1910	10/9 10	1/5 14	1/12 12
16. O. Jørgensen	V	26/6 92	1914	12/4 17	1/12 19	1/8 16
17. Ellen Korsholm	R	4/11 01	1926	2/9 31	1/11 34	1/1 33
18. Anna Gudrun Krogh	D	4/12 11	1933	1/4 37	1/2 41	1/9 37
19. Marie K. Langvad	Ø	10/11 81	—	1/10 13	1/8 28	1/7 21
20. Karen M. Larsen, f. Thomsen	R	16/4 05	1927	29/11 27	1/3 33	1/4 31
21. Margr. Uhrskov Madsen	V	3/2 10	1933	1/12 36	1/9 42	1/11 37
22. Antonia Nielsen	D	29/5 97	1929	1/7 36	1/7 36	1/7 35
23. Ellen Søbjerg Nielsen	V	4/4 11	1933	1/1 35	1/9 40	1/1 37
24. Else Nielsen	V	19/2 17	1939	15/8 39	1/10 42	1/9 42
25. Gudrun Nielsen	R	9/1 11	1933	1/1 35	1/9 40	1/1 37
26. Karen M. J. V. Nielsen	S	16/8 05	1927	13/12 27	1/4 33	1/4 32
27. M. Nielsen	S	3/11 92	1913	1/2 16	1/12 19	1/12 16
28. Nielsine Johanne Nielsen	Ø	24/11 10	1936	1/4 39	1/9 42	1/2 41
29. Bertha M. Pedersen	S	30/6 91	1916	8/4 18	1/11 20	1/12 18
30. K. Pedersen, f. Lorck-Madsen	D	27/2 87	1909	1/10 12	1/8 18	1/10 12
31. K. Elisabeth Pedersen	S	9/1 99	1920	16/8 20	1/11 24	1/2 23
32. Emma Petersen, f. Mols	V	3 8 95	1917	1/9 20	1/9 20	1/9 20
33. K. Aare-Petersen, f. Thude	Ø	7/5 88	1909	20/2 10	1/12 13	1/6 12
34. Anna K. D. Rasmussen	V	3/11 98	1919	1/4 21	1/6 25	1/12 22
35. Marie Ravn	S	2 9 12	1935	1/11 36	1/4 41	1/7 38
36. Anna Riis-Antonsen, f. Lauridsen	R	1/10 02	1929	10/6 29	1/7 33	1/10 32
37. Inger A. Rosenkilde	R	16/8 07	1930	1/10 30	1/5 35	1/1 34
38. Maren Schmidt	Ø	8/1 11	1933	1/12 36	1/9 40	1/11 35
39. Marie Th. Schou	D	3/11 94	1918	1/6 25	1/8 27	1/11 20
40. Carly Sloth, if. § 35	S	6/1 91	1913	1/11 20	1/11 20	1/7 15
41. Maja K. M. Stensig	Ø	3/3 00	1926	22/4 27	1/3 33	1/4 30
42. Anna Vilhelmine P. Svarrer	V	12/2 78	—	1/4 12	1/8 28	1/7 21
43. Kristiane Sørensen	S	24/2 04	1931	2/9 31	1/12 36	1/12 34
44. Gunver Georgine Therkildsen	V	19/3 98	1925	1/8 38	1/5 43	—
45. Edith Brandt Thomsen	S	28/12 01	1932	1/4 38	1/1 40	1/11 34
46. Mary A. Thomsen	S	5/12 94	1922	16/8 23	1/5 29	1/4 25
47. Ulla Vorm	R	19/2 10	1932	14/11 32	1/3 38	1/12 34
48. Ledigt Embede	D	—	—	—	—	—
49. do.	Ø	—	—	—	—	—
Timelærere.						
1. Børge E. Hansen	Ø	8/8 17	1939	1/4 40	1/9 42	—
2. Thorkil Holm	S	10/10 17	1939	1/8 39	1/4 41	—
3. Ahlmann E. Nielsen	V	22/6 16	1939	1/6 39	1/4 41	—
4. Peter Villum Vedde Nielsen	Ø	10/12 17	1940	19/9 40	1/3 43	—
5. Jacob Pedersen Ruby	D	12/3 12	1938	1/8 38	1/2 41	—
6. Carl Viggo Sørensen	Ø	16/8 17	1940	1/11 40	1/5 43	—
7. Vagn Thordal	Ø	7/2 18	1940	28/2 41	1/3 43	—

Lærerpersonalet den 1. September 1943.

	Skole	Født	Eksa- mens- aar	Ansæt i Esbjerg	Ansæt i nuv. Stilling	Tjeneste- alder
imelærerinder.						
1. Ciliane Bork	Ø	8/2 20	1941	11/8 41	1/10 42	—
2. Marie Jensine Christensen	V	4/4 17	1940	1/11 41	1/5 43	—
3. Gerda Rigmor Lykkegaard	Ø	16/9 12	1937	20/11 40	1/9 42	—
4. Anna Kirst. Olesen, f. Kildegaard	Ø	31/5 16	1940	1/11 40	1/9 42	—
5. Grethe Tapdrup	Ø	1/12 18	1941	1/9 42	1/5 43	—
aste Vikarer.						
1. Hans Peter Hansen Novrup	Ø	29/9 19	1941	17/11 41	1/5 43	—
2. Carl Dirks	V	2/2 16	1938	9/1 43	1/6 43	—
1. Inger Pors, f. Juhl	V	11/7 18	1941	1/10 42	1/5 43	—
2. Inga Bøcker Pedersen	D	14/12 18	1940	1/11 42	1/5 43	—
Vikarer (paa fast Mindsteløn).						
1. Bo E. Graver Hansen	—	2/8 19	1942	16/5 43	—	—
2. Mogens Kruse Hansen	—	26/7 19	1942	11/8 43	—	—
3. Marie C. Jacobsen	—	30/1 20	1942	1/11 42	—	—
4. Helga Kristine Jensen	—	31/7 17	1942	1/1 43	—	—
5. Søren Peter Holt Jensen	—	15/8 19	1941	1/5 43	—	—
6. Jørgen Peter Jørgensen	—	14/4 19	1941	18/5 43	—	—
7. Johanne Lorenzen	—	5/1 18	1942	1/2 43	—	—
8. Harry Petersen	—	22/7 20	1942	1/11 42	—	—

Jubilæer.

25 Aars Ansættelse ved Skolevæsenet:

12/4 1942: Lærerinde Olga Jørgensen.

1/1 1943: Lærer H. Aare-Petersen.

8/4 1943: Lærerinde Bertha Pedersen.

11/5 1943: Lærer A. Dalhøj.

1/9: „ „ J. Heding.

1/9 „ „ H. R. Brandt.

13/9 „ Viceinspektør H. Hansen.

Forandringer i Lærerpersonalet.

Afgang:

Afsked m. Pension: Overlærerne Valdemar Langvad (1/11 41) og Mads Peter Jensen (30/9 42). Lærerinderne Svava Nielsen (1/2 42), Kathrine Jessy Ibsen (1/3 42), Marie Erichsen (1/4 42), Mathea Kirstine Larsen (1/1 43) og Hansine Rosendahl (1/9 43). Lærer F. J. A. Larsen (31/8 43).

Forflytninger: Lærerinderne Kirsten Marie Brorsen Sørensen (1/4 42), Ellen Bach (1/7 42) og Valborg Elisabeth Eriksen (1/8 43) til henholdsvis Riisskov,

Silkeborg og Glostrup. Lærerne Børge L. Barløse (1/10 42) og Niels L. C. Jørgensen (1/8 43 til henholdsvis Aaby og Gentofte.

Afsked gr. paa Ægteskab: Lærerinde Irma Boisen (1/1 43).

Dødsfald: Lærer Rasmus Mortensen (4/11 42). Fhv. Overlærer V. Langvad (27/12 42).

Tilgang:

Til Overlærer v. D. Skole kaldedes hidtilværende Lærer v. Hobro nordre Skole Frederik Oscar Klintø (1/3 42).

Til Overlærer v. R. Skole kaldedes hidtilværende Lærer v. Jerne Kommuneskole John Jensen (1/4 43).

Som Lærere ansattes: Kjeld Schouboe Tholle, Oluf Schultz og Henning Selmer-Krogh (1/9 42), Hans Herluf Madsen og Jens Kristian Jensen (1/3 43), Jørgen Boye Høyer Pors (1/5 43).

Følgende ansattes som Lærerinder: Margr. Okkels Birk, Irma Boisen og Nielsine Joh. Nielsen (1/9 42), Else Nielsen, Johanne Marie Esbjerg (Ringø) og Valborg Elisabeth Eriksen (Frederikshavn) (1/10 42), Filiciane Hansen og Gunver Therkildsen (1/5 43).

I 4 nyoprettede Stillinger som § 35-Lærere ansattes: Lærerinde Marg. Hald, Lærerne Frede R. Astrup, Magne Astrup og Sv. Eg Lykkegaard (1/9 42).

I ledige Stillinger som Timelærere (=lærerinder) ansattes:

1. Sept. 42: Filiciane Hansen, Gerda R. Lykkegaard, Anna Kirst. Kildegaard Hjellum og Børge E. Hansen.

1. Okt. 42: Ciliane Marie Bork.

1. Marts 43: Peter Villum Vedde Nielsen og Vagn Thordal.

1. Maj 43: Marie Jensine Christensen, Grethe Tapdrup og Carl Viggo Sørensen.

Pr. 1. April 1943 fandtes følgende Lærerstillinger opført paa Skoleplanen:

- 1 Skoledirektør.
- 5 Overlærere.
- 8 Viceinspektører.
- 53 Lærere.
- 11 Lærere m. Løn efter § 35.
- 45 Lærerinder.
- 4 Lærerinder m. Løn efter § 35.
- 7 Timelærere.
- 5 Timelærerinder.

I alt 139 Embeder.

Lærerpersonalets ugentlige Timetal var pr. 31. December 1941:

	Undervisning	Afkortning for andet Skolearbejde	I alt
Danmarksgades Skole	976	54	1030
Rørkjær Skole	1006	38	1044
Stormgades Skole	1100	43	1143
Vestre Skole	751	8	759
Østre Skole	657	9	666
I alt	4490	152	4642

Det samlede Timetal var 83 Timer mindre end Aaret i Forvejen. — Afkortningen for andet Skolearbejde omfattede 107 Timer for Undervisning i Eksamenfag i IV. Mkl. og Realklassen, 21 Timer for Undervisning i Husgerning og 24 Timer for Undervisning i Hjælpeklasser.

Lærerpersonalets ugentlige Timetal var pr. 31. December 1942:

	Undervisning	Afkortning for andet Skolearbejde	I alt
Danmarksgades Skole	961	67	1028
Rørkjær Skole	1014	56	1070
Stormgades Skole	1055	53	1108
Vestre Skole	794	9	803
Østre Skole	712	9	721
I alt	4536	194	4730

Det samlede Timetal var 88 Timer større end Aaret i Forvejen. — Afkortningen for andet Skolearbejde omfattede: 146 Timer for Undervisning i Eksamenfag i IV. Mkl. og Realklassen, 22 Timer for Undervisning i Husgerning og 26 Timer for Undervisning i Hjælpeklasser.

Læreres og Lærerinders Fraværelse i Skoleaaret 1941–42.

	Timer		
	Paa Grund af Sygdom	Med Orlov	I alt
Lærere	2987	656	3643
Lærerinder	4929	87	5016
Tilsammen	7916	743	8659

Læreres og Lærerinders Fraværelse i Skoleaaret 1942–43.

	Timer		
	Paa Grund af Sygdom	Med Orlov	I alt
Lærere	3072	564	3636
Lærerinder	2679	314	2993
Tilsammen	5751	878	6629

Under Orlov er medregnet 276 Timer i Anledning af Læreres Deltagelse i Kursus.

Skolernes Pedeller den 1. September 1943.

	Alder	Ansæt
Danmarksgades Skole: J. V. Olesen	28/3 1888	1/10 1929
Rørkjær Skole: Oskar Svendsen	4/6 1896	1/1 1940
Stormgades Skole: A. C. Gram	29/3 1882	20/8 1919
Vestre Skole: N. K. Hansen	29/3 1891	16/5 1932
Østre Skole: M. P. Jensen	24/12 1891	1/10 1921
Anneksskolen: Carl Lauridsen	27/8 1883	1/1 1932

IX. Udgifterne til Skolevæsenet.

1941—42—43.

	1941—42	1942—43
Lønninger, Statens Tilskud fradraget	Kr. 433.963,72	Kr. 437.924,82
Tilskud til Pensionsfond og Ulykkesforsikring ..	6.023,59	5.135,83
Undervisningsmidler	65.505,67	70.993,57
Bogsamlinger og Læsestuer	4.609,12	5.401,61
Kontorholds- og Repræsentationsudgifter m.v. ..	19.246,33	16.316,94
Vedligeholdelse af Bygninger og Inventar	65.246,54	78.038,52
Sportspladser og Skolehaver m. v.	983,59	30.820,86
Belysning, Opvarmning og Vandforsyning ...	100.033,06	71.327,84
Rengøring	77.133,65	80.437,23
Bidrag til Amtsskolefonden	47.606,00	54.706,00
Forsikring, Skatter, Afgifter	1.332,90	1.824,57
Skoletandklinik, Skolelæge, Forbindsstoffer ...	34.248,32	36.040,39
Børnenes Badning	3.305,96	2.470,04
Ferierejser	3.977,30	4.175,40
Feriehjemmet i Sønderho m. v.	4.616,52	5.841,78
Instruktionskursus for Lærere	980,00	1.003,80
Understøttelse til Elever i IV. Mkl. og Realkl. ..	4.540,00	4.715,00
Fritidshjem for Skolebørn	6.314,29	5.148,79
Inspektion paa Legepladserne	3.150,00
Renter, Afdrag og Afskrivning	133.061,33	131.121,77
	Kr. 1.012.727,89	Kr. 1.046.594,76
Fragaar: Skolekontingent for Børn fra andre Kommuner	275,00
Kommunens samlede Udgift	Kr. 1.012.727,89	Kr. 1.046.319,76
Statens og Amtets Tilskud (heri Tilskud til Mellem- og Realskolen) 404.836,13	.. 422.278,61
Kommunens, Statens og Amtets samlede Ud- gift	Kr. 1.417.564,02	Kr. 1.468.598,37

Udg. vedr. Ungdomsskolen for ufaglært Ungdom er ikke medregnet.

Den gennemsnitlige Udgift pr. Barn i Skolen og pr. Indbygger.

	1941—42		1942—43	
	pr. Barn	pr. Indb.	pr. Barn	pr. Indb.
Kommunens Udgift, Renter, Afdrag og Afskr. ikke medregnet	197,72	25,85	206,31	26,09
Kommunens Udgift til Renter, Afdrag og Afskr.	29,91	3,91	29,56	3,74
Kommunen i alt	227,63	29,76	235,87	29,83
Statens og Amtets Tilskud	90,99	11,90	95,19	12,04
Tilsammen	318,62	41,66	331,06	41,87

I 1941—42 var Kommunens Udgift pr. Barn Kr. 23,79 større og pr. Indbygger Kr. 1,91 større end det foregaaende Aar.

1942—43 udviser en Stigning i Udgiften paa Kr. 8,24 pr. Barn og Kr. 0,07 pr. Indbygger.

Esbjerg Byraads Skoleudvalg i September 1943.

P. U. V.:

Albert Andersen.

Olaf Petersen.

INDHOLDSFORTEGNELSE:

I. Statistik	6—12
II. Meddelelser vedr. Aarets Arbejde	13—43
III. Sundhedsplejen	44—81
IV. Børnebibliotekerne	82—85
V. Sociale og andre Foranstaltninger	86—90
VI. Ungdomsskolen og Aftenskolen	91—95
VII. Skolepsykologiske Undersøgelser	96—103
VIII. Lærerpersonalet, Pedeller m. v.	104—110
IX. Udgifter til Skolevæsenet	110—111

Aarskursus og andre Kursus for	
Lærere	29
Aarsprøven	40
Aftenskolen	94
Børnebespisningen	86
Dagbogen (Uddrag)	20
Difterivaccination	53
Esbjerg Børnebiblioteker	82
Esbjerg jubilerer	39
Esbjerg og Omegns Skolebio	37
Feriehjemmet	80
Ferierejser	91
Forsømmelser	11
Fritidshjem	87
Gennemsnitsbørnetal	10
Høreundersøgelser	56
Inspektion, Besøg m. v.	22
Instruktioner og Demonstrationer	29
Intelligensmaalinger	96
Jubilæer (Læreres)	107
Klassetal og Børnetal	7
Lejrskole	32
Lærerpersonalet	104
Mellemskole- og Realeksamen	23
Optagelsesprøven	28
Regnskabsoversigt	110
Rengøring og Opvarmning	13
Skolebygninger	13
Skoledagenes Antal, Skolebørnenes erhvervmæssige Arbejde	38
Skoleidrætsstævne	78
Skolehaverne	79
Skolelægen	46
Skoleplan og Undervisningsplan	15
Skoletandklinikken	44
Skolernes Pedeller	110
Skolesundhedsplejersken	47
Skolesøgende og undervisningsplig-	
tige Børn	6
Skolevæsenets Tilsyn og Ledelse	4
Studiekreds (Individuel Undervis-	
ning)	31
Svømning og Badning	44
Synsprøver	77
Taleundervisning	53
Tuberkulinprøver	48
Udlaan af Lokaler	12
Understøttelser, Gaver	39
Undervisningen (Afbrydelser og Æn-	
dringer)	14
Ungdomsskolen (den ufaglærte Ung-	
dom)	91